Kondycja III sektora

w subregionie nadwiślańskim

w roku 2018

MAPA
FUNDACJA M.A.P.A OBYWATELSKA

© Fundacja M.A.P.A. Obywatelska, Kwidzyn 2018

Autor:
Jerzy Boczoń

Redakcja techniczna i graficzna:
Marcin Karwowski

Wydawca:
Fundacja M.A.P.A. Obywatelska
biuro: ul. Tadeusza Odrowskiego 10,
82-500 Kwidzyn
www.mapaobywatelska.org.pl

Przedruki lub przenoszenie całości lub części tej publikacji na inne nośniki są możliwe wyłącznie za zgodą właściciela praw autorskich.

W publikacji wykorzystano wolne zasoby z portali: Freepik.com, Pixabay.com.

Raport stanowi część zadania współfinansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności
w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020

Kwidzyn 2018

SPIS TREŚCI

Wstęp i cel badania. Metodologia 5
Wstęp i cel badania 6
Metodologia 7
Podstawowe informacje o organizacjach 9
Ogólna charakterystyka organizacji 10
Działalność organizacji 15
Personel organizacji 20
Władze organizacji 21
Pracownicy płatni organizacji 27
Członkowie organizacji 29
Wolontariusze, osoby pracujące społecznie 31
Finanse organizacji. Sytuacja finansowa w 2017 r. 36
Finanse organizacji – podstawowe informacje 37
Opłaty, działalność gospodarcza i odpłatna, zbiórki 39
Źródła finansowania działalności organizacji 41
Majątek organizacji i zarządzanie finansami 49
Współpraca z innymi podmiotami 51
Kontakty zewnętrzne organizacji 52
Współpraca z urzędem miasta lub gminy 55
Współpraca z biznesem 59
Funkcjonowanie organizacji 60
Metody pracy 61
Rytm działania, siedziba i zaplecze techniczne 63

Informowanie o działaniach, komunikacja, promocja i PR 68
Modele działania organizacji 73
Problemy organizacji 75
Obecna sytuacja organizacji 77
Korzystanie z portalu NGO.PL 80
Wartości i opinie 83
Analiza jakościowa 91
Wstęp metodologiczny 92
Wyniki badań 93
Rekomendacje 115

Wstęp i cel badania. Metodologia

Wstęp i cel badania

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Wasze ręce pierwsze w historii badanie ilościowo-jakościowe 3 sektora na obszarze subregionu nadwiślańskiego. To ważny dokument, mówiący wiele o sytuacji społeczeństwa obywatelskiego i społecznej aktywności na obszarze pięciu powiatów. Zdecydowaliśmy się na stworzenie tego raportu w oparciu o najlepsze z dostępnych w Polsce metodologii badawczych a zebrane dane są reprezentatywne zarówno w odniesieniu do województwa pomorskiego jak i całego kraju. Opracowanie raportu powierzyliśmy wybitnemu ekspertowi, „Ojcu chrzestnemu pomorskiego III sektora" – Jerzemu Boczoniowi. Dla nas to była gwarancja merytorycznej jakości – dla Państwa dziesiątki interesujących danych na temat tego, gdzie się wszyscy jako organizacje pozarządowe znajdujemy, jakie są nastroje ale też jakie są nasze oczekiwania i marzenia. Mamy nadzieję, że niniejszy raport

„Kondycja III sektora w subregionie nadwiślańskim w roku 2018” będzie dla Was podstawą pracy, rozwoju i refleksji o naszym lokalnym społeczeństwie obywatelskim. Szansą na podjęcie ważnych decyzji a następnie sukcesów i wzrastającego zaufania. Wszak zaufanie, bliskość drugiego człowieka i to, że chcemy działać wspólnie, razem to póki co ciągle nasze największe kapitały społeczne…

Piotr Stec
Prezes Fundacji
M.A.P.A. Obywatelska

Metodologia

Badania ilościowe w subregionie nadwiślańskim realizowano za pomocą rozbudowanego kwestionariusza pozyskanego dzięki uprzejmości Stowarzyszenia Klon/Jawor. Były one częścią szerszego projektu badania sektora NGO całego województwa pomorskiego. W ramach badań pozyskano 39 odpowiedzi organizacji pozarządowych z regionu nadwiślańskiego w stosunku do 181 obserwacji w całej próbie wojewódzkiej. Następnie obserwacje przeważono w taki sposób, aby umożliwić bezpośrednie porównania między obszarem całego województwa pomorskiego a regionem nadwiślańskim. Należy jednak zwrócić uwagę, że niewielka próba badawcza, mimo opisanych zabiegów analitycznych, wiąże się z istotnym ograniczeniem reprezentatywności danych. Warto natomiast równolegle podkreślić, że często sytuacja sektora na obszarze nadwiślańskim (w oparciu o przebadane podmioty z tego terenu) albo stanowi odbicie realiów w całym województwie, albo odkrywa peryferyjny wymiar działalności podmiotów oddalonych od rdzenia metropolii.

W części ilościowej dane prezentowane są w formie wykresów i tabel. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, dane prezentowane są w procentach. Dane najczęściej posortowane są malejąco według pierwszej prezentowanej kolumny (tabela) lub

pierwszej prezentowanej cechy (wykres) dla danych dla województwa pomorskiego. W przypadku odpowiedzi, które zachowują pewien porządek (skale uporządkowane, np.: częstotliwość korzystania z Internetu w organizacji), zdecydowano się nie sortować danych pod względem wartości, aby zachować czytelność prezentowanego rozkładu danej cechy. W zdecydowanej większości usunięto odpowiedzi „trudno powiedzieć" oraz „nie wiem" z poszczególnych analiz. Zachowano je jedynie w przypadku pytań, dla których odsetek ten był uznany za istotny dla interpretacji danych (np. był bardzo wysoki).

Podstawowe informacje o organizacjach

Ogólna charakterystyka organizacji

Większość przebadanych organizacji to stowarzyszenia. Co piąty podmiot ma formę fundacji. Na obszarze nadwiślańskim więcej jest stowarzyszeń zarejestrowanych, mniej natomiast – stowarzyszeń zwykłych. Łącznie jednak odsetek stowarzyszeń jest niemal identyczny w regionie i w województwie. Średnio co piąty podmiot jest formalnie wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury – takich organizacji na obszarze nadwiślańskim jest nieznacznie więcej niż w skali województwa.

Wykres 1. Deklarowany status prawny organizacji.

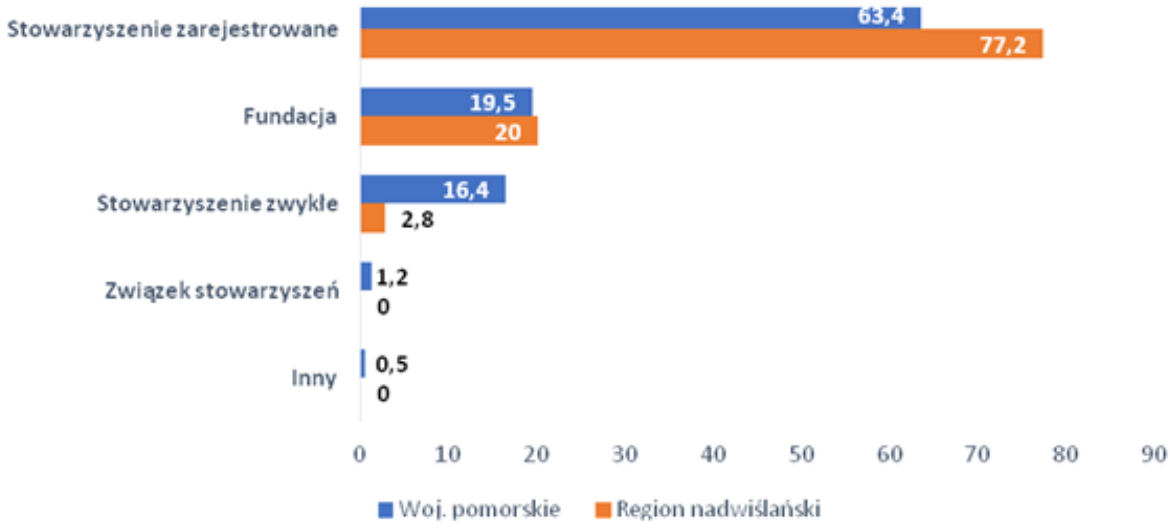

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy organizacja jest formalnie wyodrębnionym oddziałem lokalnym szerszej struktury?”.

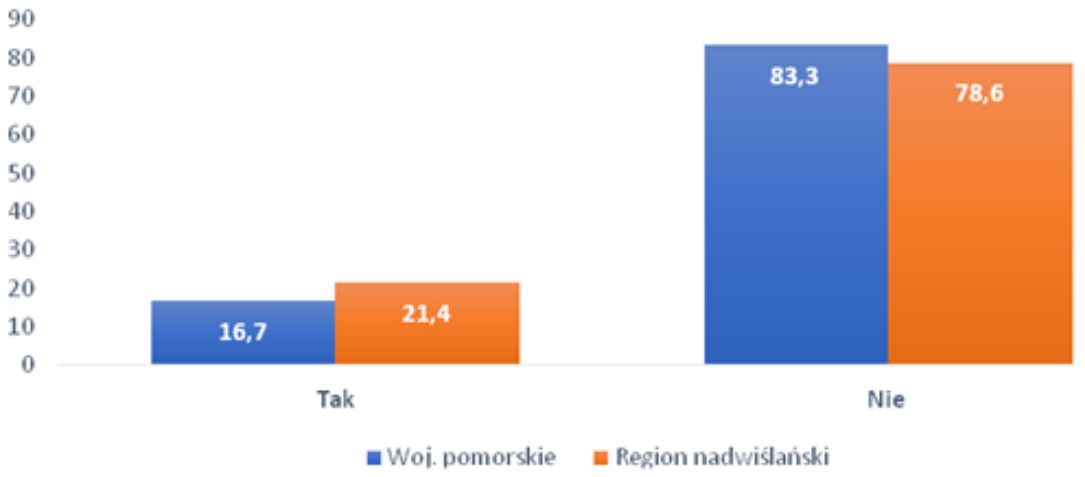

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W próbie dominują organizacje o krótkim stażu, tj. takie, które powstały po 2010 roku. Warto natomiast podkreślić, że jest istotna różnica, jeśli chodzi o odsetek podmiotów najstarszych. Tych z nich, które powstały do 1988 roku, jest na terenie regionu nadwiślańskiego dwukrotnie więcej niż w województwie.

Wykres 3. Rok założenia organizacji.

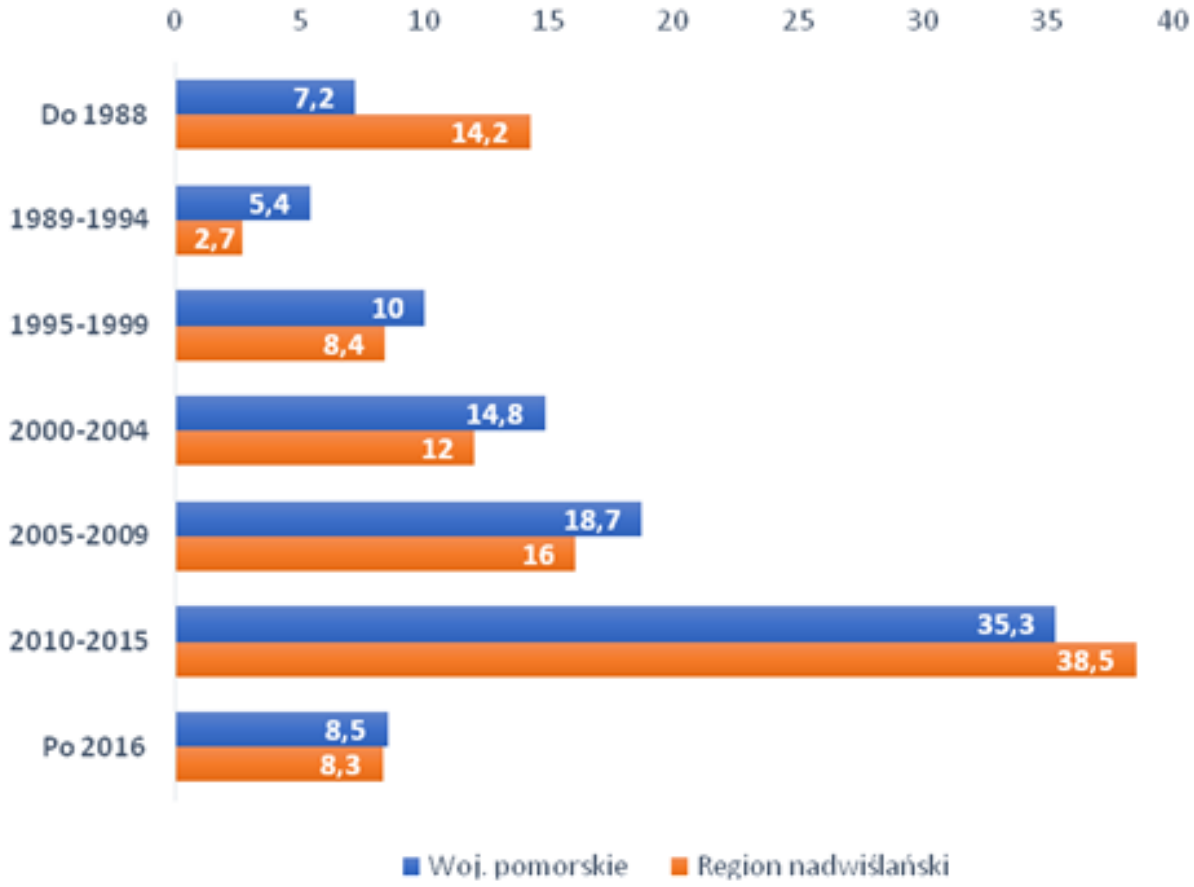

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje pozarządowe na terenie powiatów nadwiślańskich są w niewielkim stopniu zsieciowane w związkach stowarzyszeń i fundacji. Należy do nich co czwarty podmiot i jest to mniejszy odsetek niż w skali całego województwa, gdzie taką przynależność deklaruje 1/3.

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy organizacja należy do krajowych lub międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych (np. związków stowarzyszeń, federacji, sieci itp.)?”.

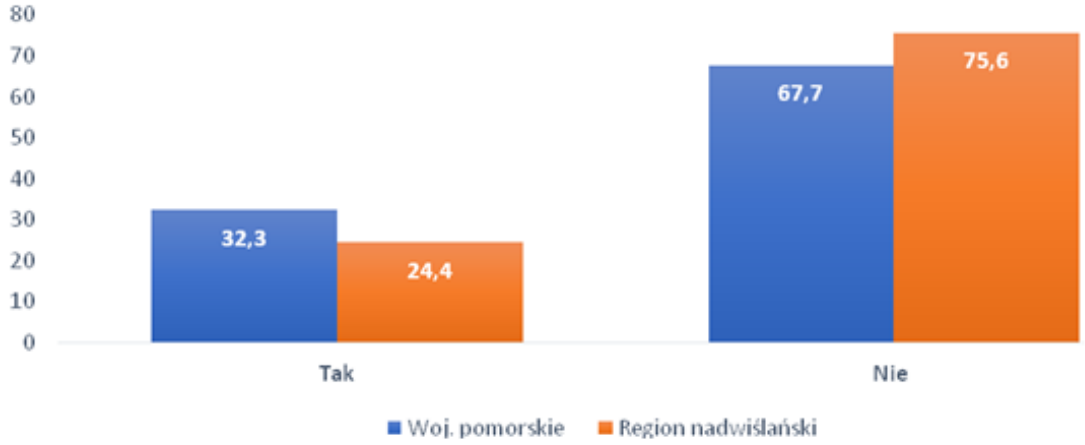

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Spośród tych podmiotów, które przynależą do porozumień organizacji pozarządowych, na terenie obszaru nadwiślańskiego wyraźnie dominuje afiliacja ogólnokrajowa – jest znacznie wyższa niż w skali całego województwa. Podmioty z regionu nadwiślańskiego częściej też uczestniczą w sieciach regionalnych, rzadziej zaś – branżowych. Nie ma na badanym obszarze organizacji, które angażowałyby się w działania w porozumieniach międzynarodowych.

Wykres 5. Typy porozumień, do których przynależy organizacja.

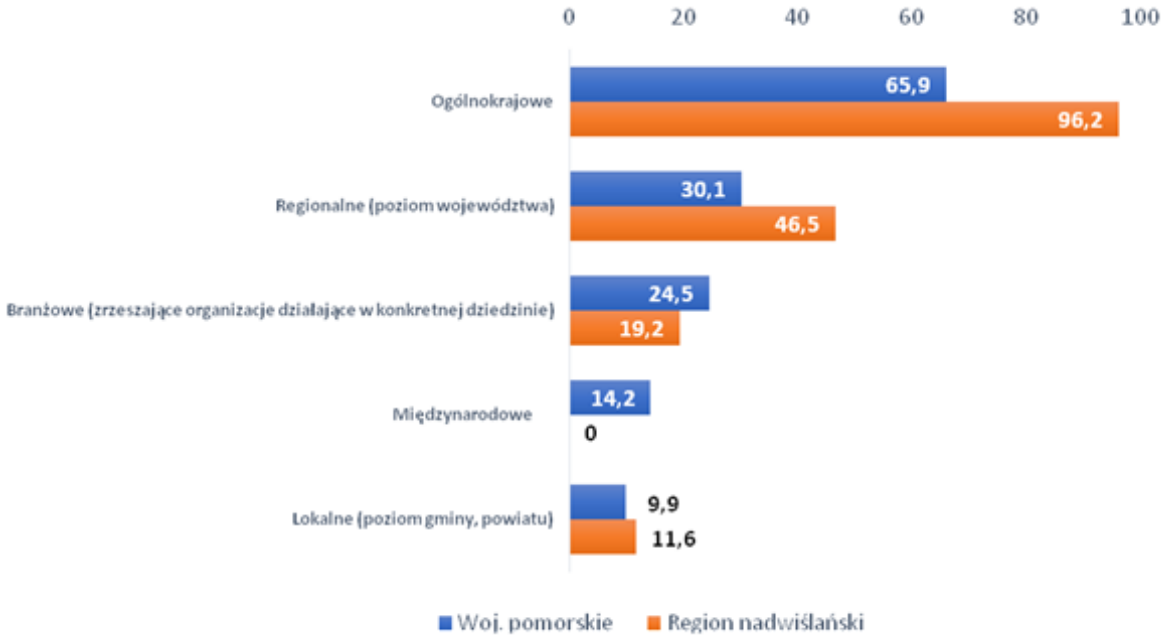

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 6. Deklarowany obszar działania organizacji.

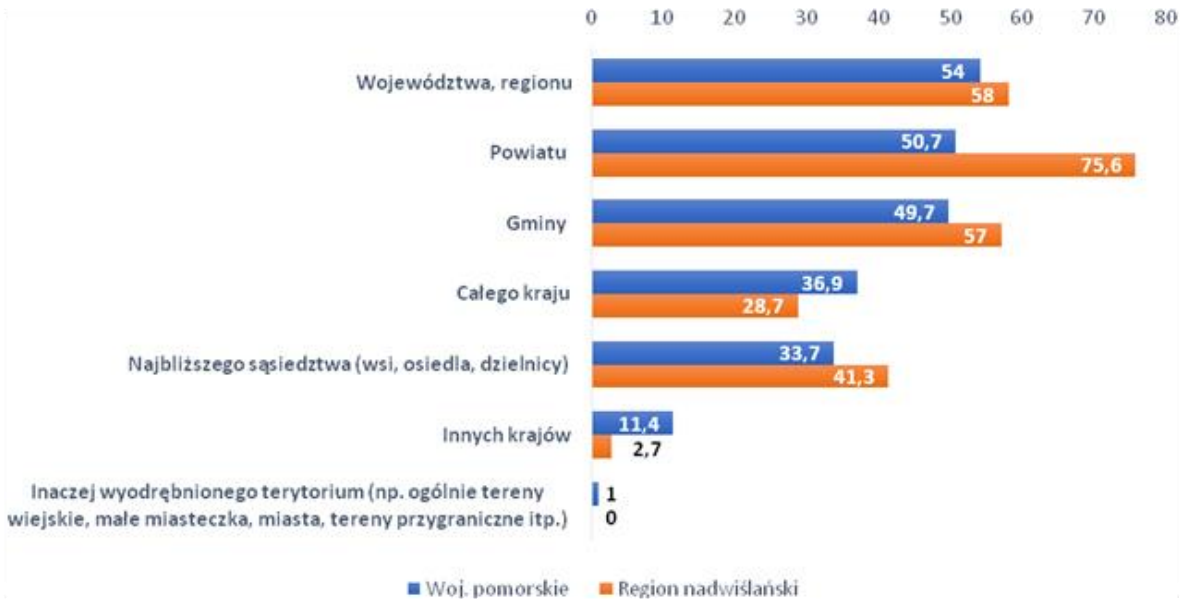

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje z regionu nadwiślańskiego działają najczęściej w skali lokalnej i regionalnej. Aktywność w skali kraju jest w ich przypadku rzadsza niż organizacji z innych części województwa. Na obszarze nadwiślańskim częściej natomiast podejmowane są działania w skali najbliższego sąsiedztwa i, przede wszystkim, powiatu.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI

Z danych na temat charakteru działalności organizacji wynika, że podmioty z obszaru nadwiślańskiego są nieznacznie, ale jednak mniej aktywne niż podmioty z innych regionów. Istotna różnica w wartościach odsetka dotyczy jedynie działań z zakresu usług socjalnych i pomocy społecznej – pod tym względem aktywniejsze są NGO'sy z terenów nadwiślańskich. Można to tłumaczyć przede wszystkim relatywnie wyższym zapotrzebowaniem na różnego rodzaju usługi społeczne na badanym terytorium.

Tabela 1. Deklarowane główne obszary działań organizacji[1].

Obszar działalności	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Odsetek	Jako najważniejsze	Odsetek	Jako najważniejsze
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	54	33,2	54,5	33,9
Edukacja i wychowanie	53,1	10,2	43	21,6
Kultura i sztuka	38,9	18,9	36,3	11,8
Rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym	23,3	4,6	17,8	3,7
Ochrona zdrowia	18,3	8,1	18,5	9,1
Ochrona środowiska, ekologia	14,9	2,8	8,5	0
Wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich	14,2	0,5	3,7	0

[1] W pierwszej kolejności respondenci mieli wybrać wszystkie obszary swojej działalności z dostępnej listy wielokrotnego wyboru, a następnie zawęzić swój wybór do jednego najważniejszego obszaru. Odsetki odpowiedzi na tak zadane pytania prezentowane są w dwóch odpowiednich kolumnach w tabeli.

Usługi socjalne, pomoc społeczna	14	6,4	20,6	5,7
Podtrzymywanie/upowszechnianie tożsamości narodowej	13,6	2,2	14,1	0,9
Pozostała działalność (odpowiedź otwarta)	11	6,1	11,3	8,5
Rynek pracy, zatrudnienie, aktywizacja zawodowa	10,3	1,9	10,3	3,7
Badania naukowe, działalność badawczo -rozwojowa	6,4	0,3	0,9	0,9
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka, działalność na rzecz równouprawnienia, działalność polityczna	5,7	2,4	2,8	0
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	4,1	1,2	0	0
Działalność międzynarodowa, pomoc rozwojowa	3,9	---	2,8	0
Ratownictwo, bezpieczeństwo, obronność	3,5	1,2	0	0
Religia	2,6	---	0,9	0

Uwaga: W przypadku pierwszej kolumny („odsetek") można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W skali województwa istotnie częściej podejmowane są działania z takich obszarów jak: edukacja i wychowanie, ochrona środowiska i ekologia, wsparcie dla sektora obywatelskiego czy badania naukowe. Generalny układ najważniejszych aktywności nie jest jednak znacząco różny w skali subregionu i całego województwa – organizacje najczęściej realizuję działania z zakresu sportu i rekreacji, edukacji i wychowania oraz kultury i sztuki.

Mniej ekstensywny charakter działań organizacji na terenie nadwiślańskim sugerują też odpowiedzi na pytanie o formy podejmowanych aktywności. Najczęściej organizowane są wydarzenia, takie jak koncerty czy zawody, a poza tym świadczy się usługi członkom i klientom oraz prowadzi działalność informacyjną. Sześć pierwszych w rankingu rodzajów działań częściej jednak podejmują organizacje spoza obszaru nadwiślańskiego. Na badanym terenie częściej natomiast wspiera się mieszkańców finansowo lub rzeczowo, reprezentuje interesy członków oraz organizuje wzajemną pomoc (co, jak się wydaje, koresponduje z wiedzą o częstszym świadczeniu usług socjalnych i pomocy społecznej).

Tabela 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Poprzez jakiego rodzaju działania Państwa organizacja realizuje swoje cele?
Proszę wskazać, które z wymienionych działań prowadzili Państwo w ciągu ostatnich 2 lat".

Rodzaj działań	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Organizowanie wydarzeń: np. koncertów, festynów, zawodów itp.	75	61,7
Bezpośrednie świadczenie usług członkom, podopiecznym lub klientom organizacji	62,3	54,2
Działalność informacyjna, w tym prowadzenie serwisów internetowych na tematy związane z misją organizacji	49,8	43,2
Animowanie współpracy między organizacjami / instytucjami w Polsce, np. inicjowanie wspólnych akcji, spotkań	43,1	35,6
Mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej dla poparcia działań organizacji, prowadzenie kampanii społecznych itp.	39,7	31,1
Organizowanie debat, seminariów i konferencji, na tematy ważne dla organizacji	39,2	26,3
Finansowe lub rzeczowe wspieranie osób indywidualnych	34,3	43,9
Reprezentowanie i rzecznictwo interesów członków, podopiecznych / klientów organizacji	31,8	44,1
Uczestnictwo w debatach, sporach z administracją publiczną i samorządem, np. udział w konsultacjach społecznych, kampaniach, protestach	31,1	19,6
Organizowanie wzajemnej pomocy, wsparcia członków organizacji, grup samopomocowych	28,6	46
Działalność wydawnicza: wydawanie czasopism, biuletynów, raportów itp. na tematy związane z misją organizacji	18,1	17,8
Finansowe wspieranie innych organizacji lub instytucji albo realizowanych przez nie projektów	16,8	15,1
Badania naukowe, analizy, zbieranie i przetwarzanie danych	13,8	17,5
Rzecznictwo, działania lobbingowe, wpływanie na zmiany o charakterze systemowym, np. prace na rzecz zmiany prawa	12,5	12,1

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Sytuacja w organizacjach z obszaru nadwiślańskiego jest paradoksalna – z jednej strony zakres ich działalności jest węższy niż w przypadku podmiotów z innych części województwa, a z drugiej adresują one swoje działania do szerszych grup odbiorców. Tak wynika z pozyskanych danych. O ile najczęściej generalnie kieruje się ofertę do dzieci i młodzieży oraz lokalnej społeczności, to widać, że na terenie

nadwiślańskim częściej (i są to różnice wyraźne) prowadzi się działania na rzecz seniorów, innych organizacji oraz adresatów niewymienionych na liście zaproponowanych odpowiedzi. Zalicza się do nich m. in.: osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezdomne, osoby bezrobotne, młodzież zagrożoną wykluczeniem społecznym, osoby chore, kobiety z terenów wiejskich, a także mikro- i małych przedsiębiorców.

Wykres 7. Tożsamość odbiorców, na rzecz których działa organizacja.

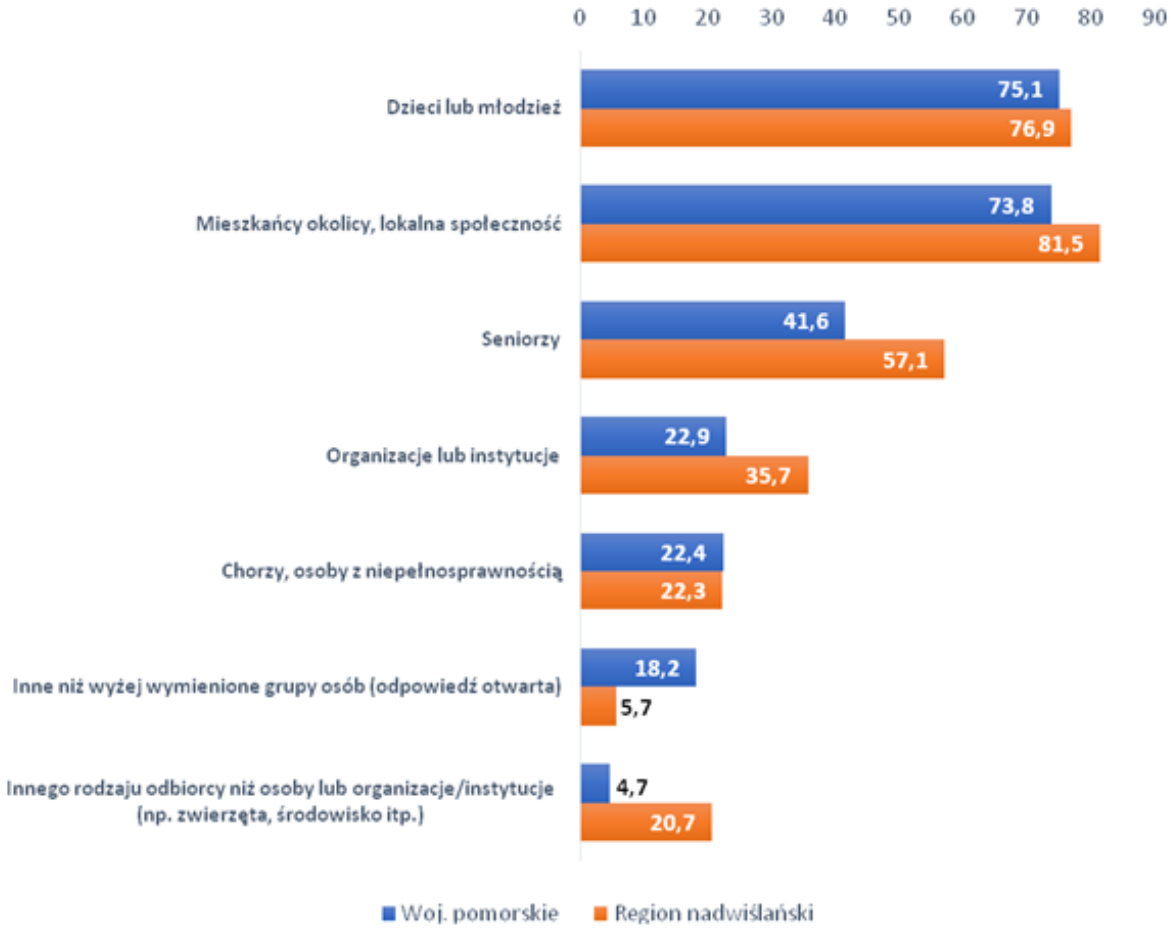

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Sektor jest zróżnicowany pod względem skali wiedzy organizacji na temat odbiorców ich oferty. Sytuacja ta dotyczy zarówno obszaru nadwiślańskiego, jak i całego województwa. 1/3 podmiotów posiada dane, ale ich nie analizuje, a 1/4 odpowiednio albo nimi dysponuje i regularnie analizuje, albo nie ma do nich dostępu.

Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy Państwa organizacja posiada szczegółowe dane na temat liczby odbiorców,
tzn. osób lub instytucji, które korzystają z działań organizacji?”.

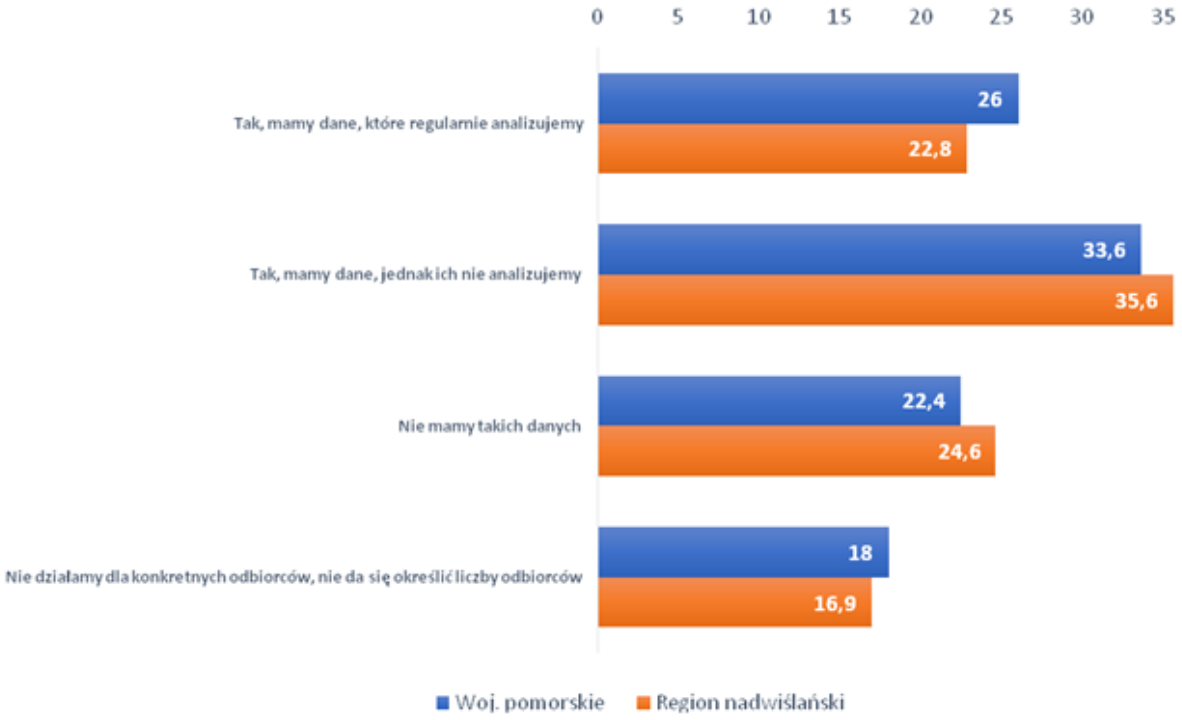

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

PERSONEL
ORGANIZACJI

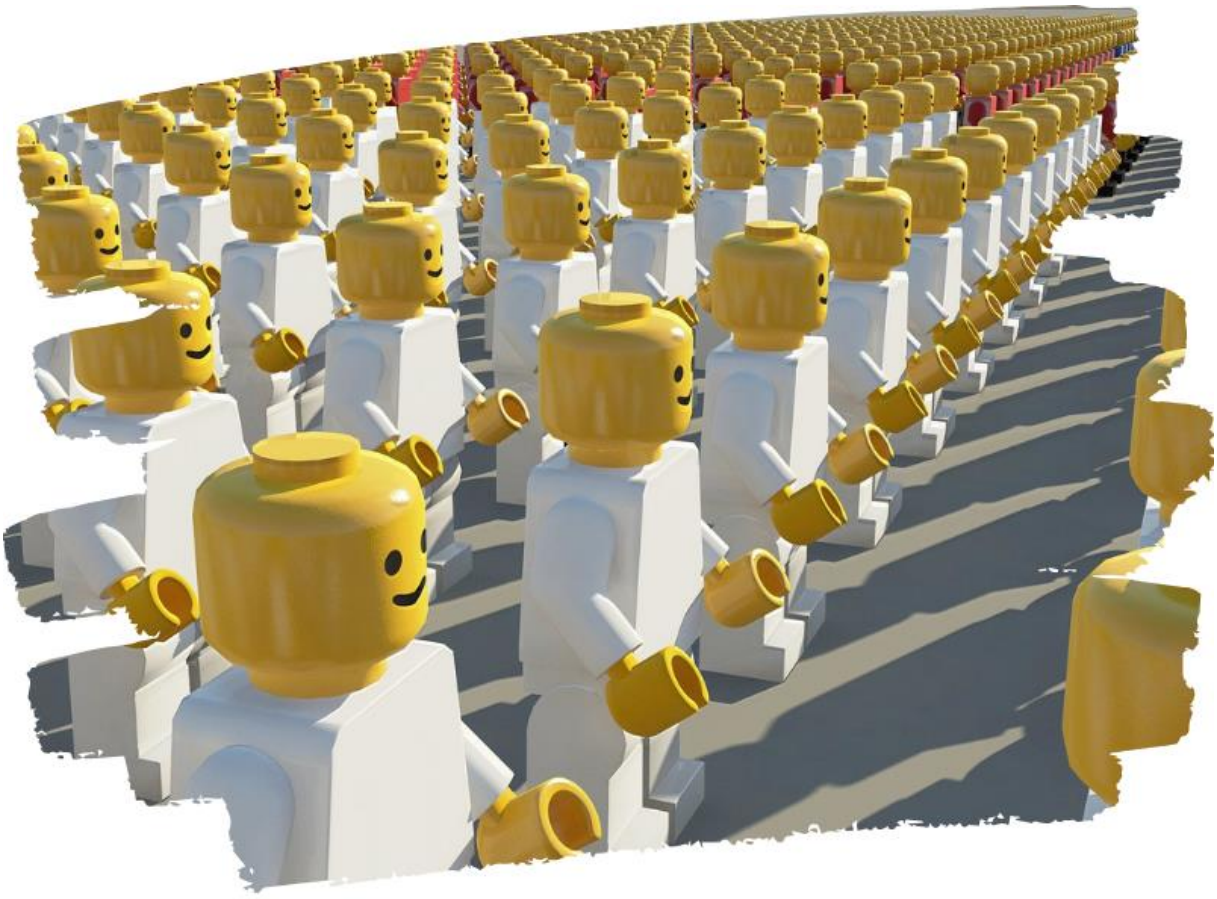

Władze organizacji

W zarządzie jednej organizacji pozarządowej z terenu nadwiślańskiego zasiadają przeciętnie (wartość środkowa) 4 osoby, podobnie jak w skali całego województwa. W regionie jest jednak więcej organizacji dużych, które znacznie podnoszą średnią liczbę członków zarządu – o ile na obszarze nadwiślańskim jest ich 4, w całym województwie ta liczba wynosi 10.

Wykres 9. Liczebność zarządu organizacji.

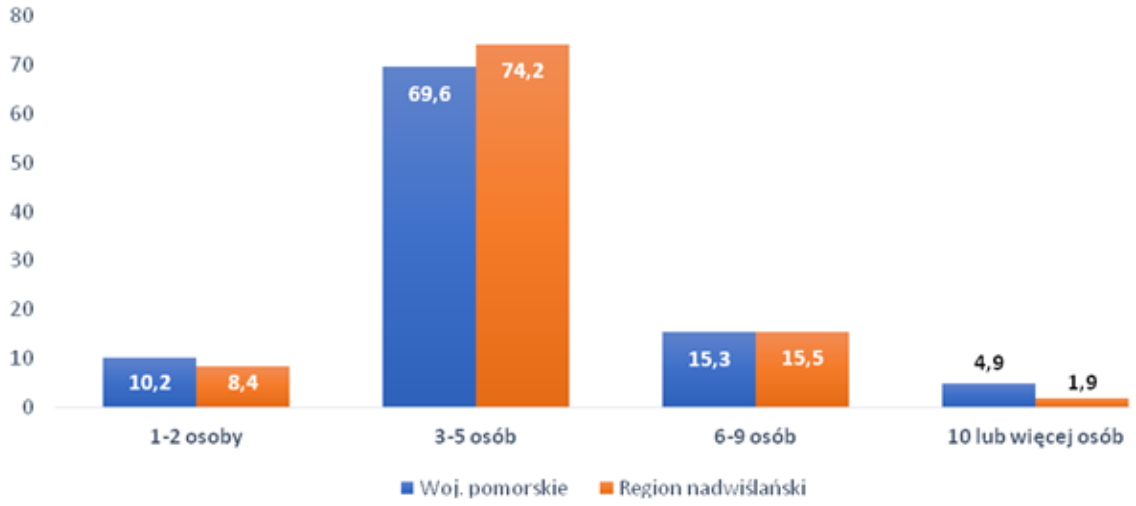

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 10. Liczebność kobiet w zarządzie organizacji.

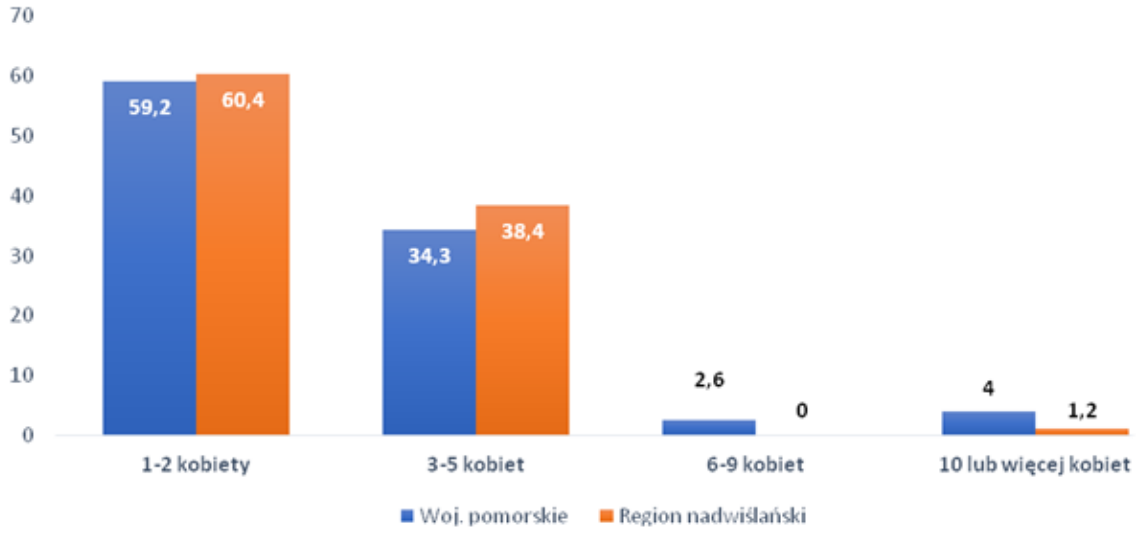

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Analogiczna sytuacja dotyczy udziału kobiet w zarządach. Przeciętnie w zarządzie organizacji zasiadają 2 kobiety, średnia zaś jest znacznie większa w skali całego województwa (4, w porównaniu do 2 na obszarze nadwiślańskim). Średni procentowy udział kobiet w zarządach organizacji wynosi 44% w skali całego województwa i 46% na terenie nadwiślańskim.

Nie ma znaczących różnic, jeśli chodzi o charakterystyki zarządzających organizacjami między organizacjami z obszaru nadwiślańskiego a podmiotami w skali całego województwa. Średnio 2 przedstawicieli zarządu zasiada w nim nieprzerwanie lub z niewielkimi przerwami od początku istnienia organizacji. Podobnie częste są: podejmowanie pracy odpłatnie stale i regularnie oraz zasiadanie we władzach innych organizacji (w obu przypadkach średni wskaźnik oscyluje wokół 0,5). W skali całego województwa wyższy, choć generalnie ma niską wartość, jest wskaźnik pełnienia funkcji w samorządzie terytorialnym.

Tabela 3. Liczebność członków zarządu spełniających określone charakterystyki.

Charakterystyka zarządzających organizacją	Średnia	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Pracuje odpłatnie w organizacji stale i regularnie (co najmniej raz w tygodniu), niezależnie od formy zatrudnienia	0,58	0,51
Pełni lub pełniło w ciągu ostatnich 2 lat jedną z wymienionych funkcji: radni miasta, gminy lub powiatu, członkowie sejmiku wojewódzkiego lub zarządu województwa albo powiatu, wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa	0,19	0,12
Zasiada w zarządzie nieprzerwanie lub z niewielkimi przerwami od początku istnienia organizacji	2,01	2,04
Zasiada lub zasiadało w ciągu ostatnich 2 lat we władzach innych organizacji pozarządowych	0,47	0,52

Uwaga: Średnia deklaracji organizacji. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 11. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jak zmienił się skład zarządu organizacji w porównaniu do poprzedniej kadencji?”.

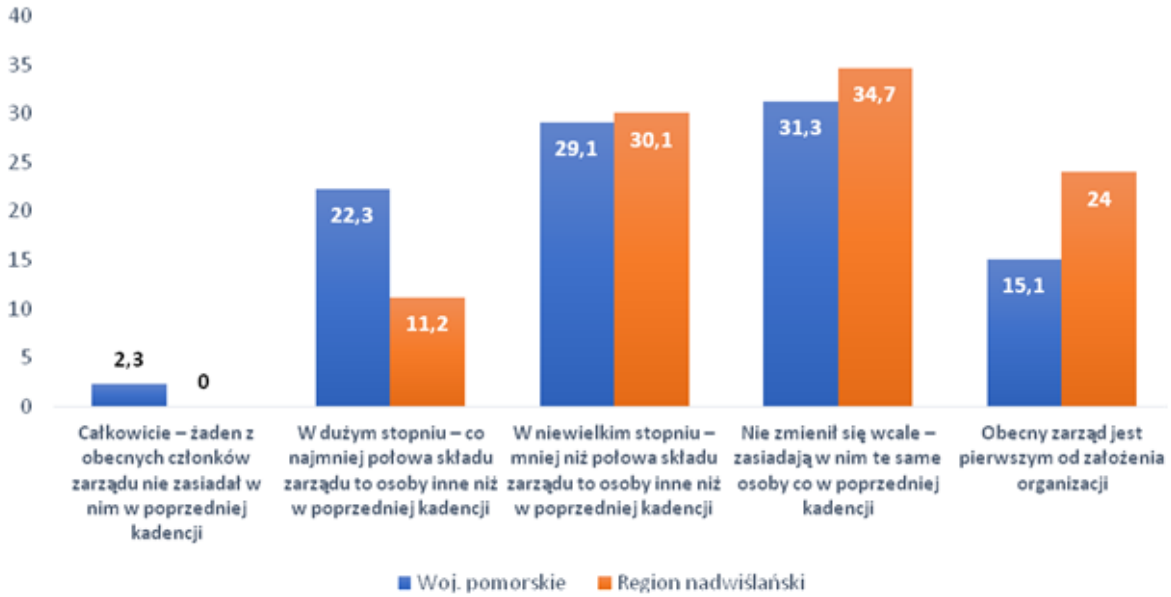

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Podmioty działające na terenie regionu nadwiślańskiego mają bardziej stałe składy zarządów. W niemal 1/4 z nich obecny zarząd jest pierwszym od czasu założenia organizacji – ten wskaźnik w organizacjach z innych części województwa jest istotnie niższy (15,1%). Jednocześnie więcej poza obszarem nadwiślańskim jest podmiotów, w których do zmian w zarządzie dochodzi często.

Na stałość i stabilność zarządów wskazują też dane dotyczące liczby kandydatów, jacy wzięli udział w ostatnich wyborach. O ile w skali całego województwa taka sytuacja miała miejsce w co piątym podmiocie, w regionie nadwiślańskim było tak jedynie w 7 przypadkach na 100.

Wykres 12. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy podczas ostatnich wyborów zarządu organizacji
osób kandydujących było więcej niż miejsc w zarządzie?”.

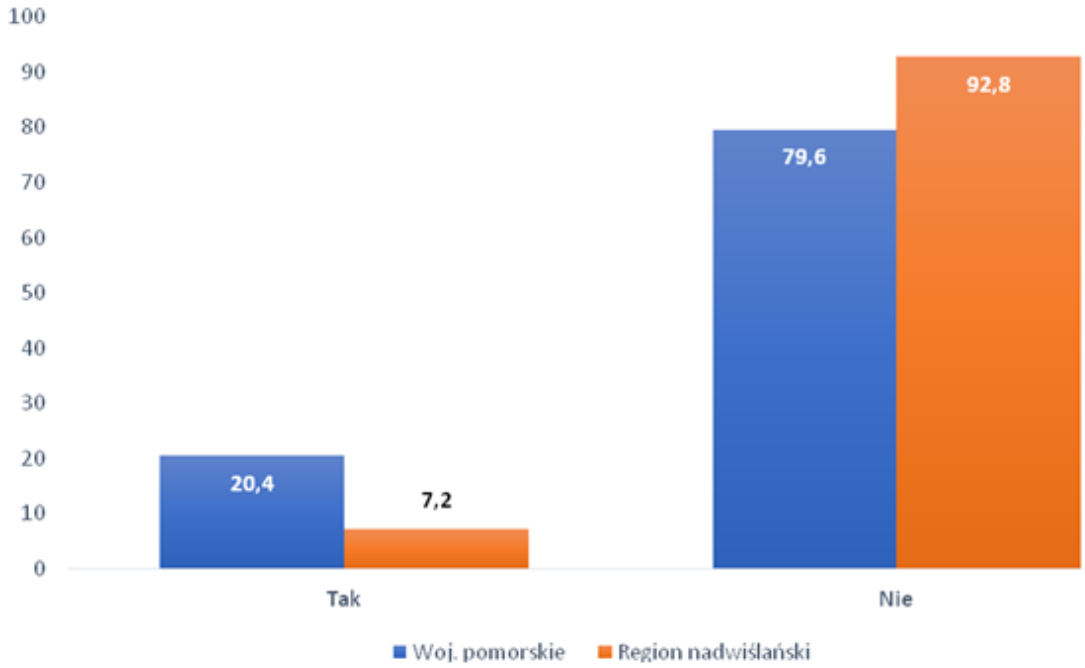

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Można zauważyć istotne różnice, jeśli chodzi o sposoby funkcjonowania organizacji z różnych części województwa. Na terenie obszaru nadwiślańskiego badani wyraźniej akcentują istnienie silnego lidera i fakt, że brak następcy byłby dla organizacji istotnym problemem. To lider przede wszystkim bierze na siebie odpowiedzialność. Pod tym względem organizacje z regionu nadwiślańskiego wyróżniają się jako bardziej polegające, czy może wręcz uzależnione, od mocnego przywództwa. Jednocześnie, co może w pewnym sensie osłabiać tak postawioną tezę, w organizacjach nadwiślańskich częściej niż w podmiotach z innych części województwa podkreśla się, że w praktyce zarząd nie uczestniczy w wielu działaniach, a odpowiedzialni za nie są członkowie zespołu. Niezależnie od lokalizacji organizacje nastawione są na działania nieformalne – brak szczebli w strukturze organizacji i nieprzywiązywanie wagi do zależności służbowych.

Wykres 13. Opinie dotyczące sposobów funkcjonowania organizacji.

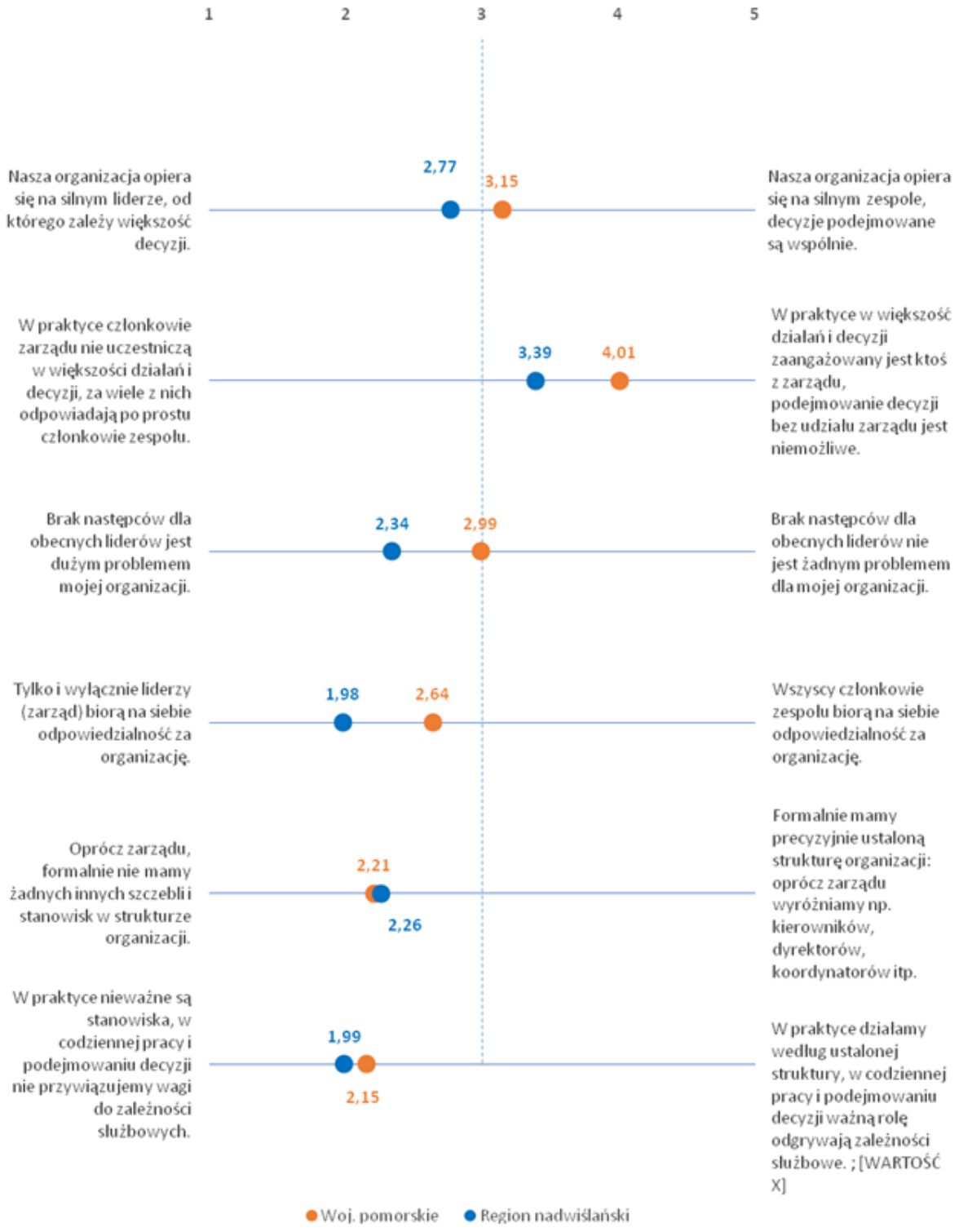

Uwaga: Średnie deklaracje na pięciostopniowej skali, gdzie 1=zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 5=zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

W podmiotach z obszaru nadwiślańskiego polityka współpracy i zatrudnienia jest bardziej stabilna niż w organizacjach w skali całego województwa. Z danych wynika, że 2/3 organizacji na terenie nadwiślańskim albo zatrudnia pracowników na podstawie umowy o pracę, albo podejmuje współprace stałe i regularne. W województwie ten wskaźnik jest znacznie niższy i dotyczy co drugiej organizacji.

Wykres 14. Struktura współpracowników w organizacji
ze względu na sposób realizowanej współpracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

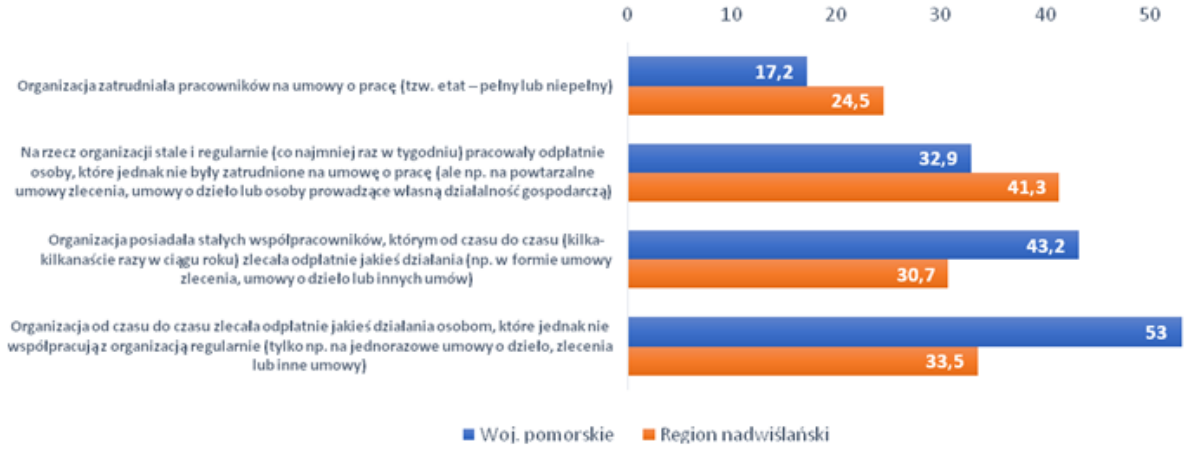

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wynagrodzenia pracowników organizacji pozarządowych z terenu nadwiślańskiego są mniej zróżnicowane niż w podmiotach z innych części województwa. Na obszarze nadwiślańskim różnica między średnimi a maksymalnymi wynagrodzeniami wynosi 374,5 PLN, podczas gdy w innych regionach jest znacznie wyższa (817,9 PLN). Średnie wysokości miesięcznego wynagrodzenia są generalnie wyższe w podmiotach z regionu nadwiślańskiego, co jest niewątpliwie istotną informacją na temat sytuacji sektora w tej części regionu. Warto jednak pamiętać, że wiele organizacji nie udzieliło informacji na temat wynagrodzeń pracowników, co może przekładać się na trafność zebranych danych.

Tabela 4. Wynagrodzenie dla stałych pracowników w organizacji.

Wskaźnik	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Średnia	Mediana	Średnia	Mediana
Średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych)	1674,5	1496,3	2113,4	1655,4
Maksymalna wysokość miesięcznego wynagrodzenia stałych pracowników (bez ubezpieczeń społecznych)	2492,4	1975,5	2487,9	1812,1

Uwaga: Z analizy wykluczono nieprawidłowe i rażąco niskie wartości podawane w odpowiedziach do obu pytań (tj. kwoty do 5 złotych włącznie). Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Wartości w PLN (bez składek na ubezpieczenie społeczne).

Sytuacja związane z liczbą i składem stałych pracowników organizacji jest analogiczna w regionie nadwiślańskim i innych częściach województwa. Największa liczba organizacji nie odnotowuje zmian w tym zakresie – nieznacznie więcej takich podmiotów jest na obszarze nadwiślańskim.

Wykres 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jak w ciągu ostatnich 12 miesięcy zmieniła się liczba i skład stałych pracowników organizacji?”.

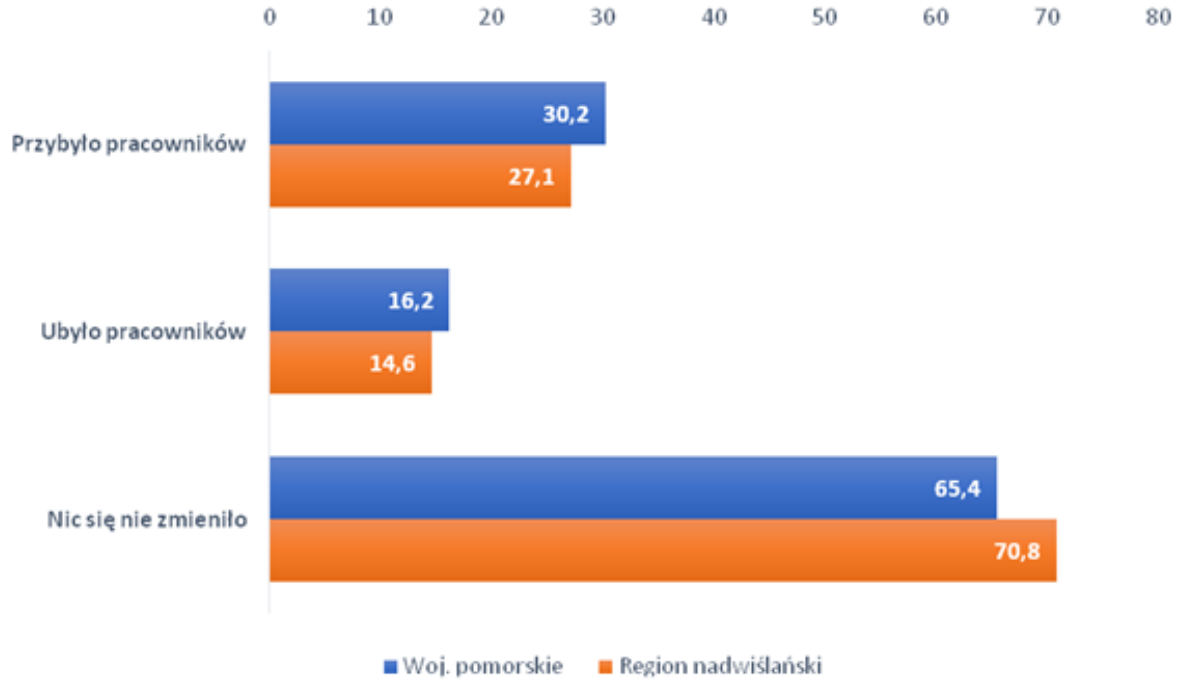

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Zdecydowana większość tych organizacji, które mogą mieć członków, deklaruje, że tak jest. W regionie nadwiślańskim nieznacznie wyższy jest odsetek podmiotów, które członków nie mają. Mniejsza jest też w badanym subregionie średnia liczba członków – wynosi 54, podczas gdy w skali województwa wynosi 60. Różnica ta wynika jednak z istnienia na terenie województwa pomorskiego organizacji o dużym zasięgu. Należy podkreślić, że przeciętnie więcej członków mają organizacje z terenu nadwiślańskiego (32, w porównaniu z 25 w skali całego regionu). Ta sama prawidłowość nie dotyczy jednak udziału kobiet. Zarówno przyglądając się wartościom średnim, jak i środkowym udział kobiet w życiu organizacji jest relatywnie niższy w regionie nadwiślańskim. Analogicznie mniej jest członków aktywnych.

Wykres 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy organizacja ma członków?”.

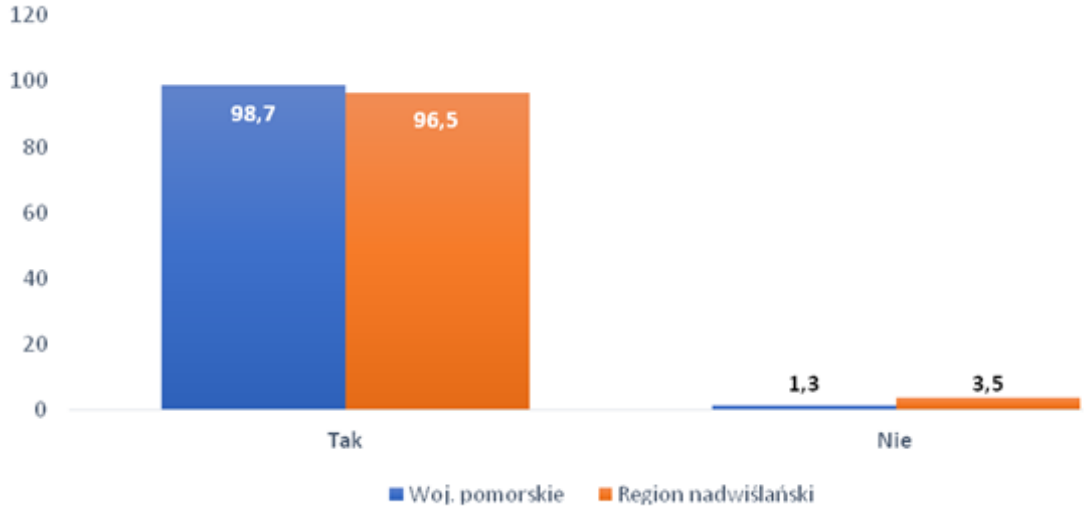

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Tabela 5. Liczebność członków w organizacji ze względu na ich charakterystyki i ogółem.

Charakterystyka członków organizacji	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Średnia	Mediana	Średnia	Mediana
Liczba członków, w tym:	59,9	25	53,6	32
kobiety	26,4	12	20,9	7
aktywni (włącza się w życie organizacji, uczestniczy w pracy, poświęca czas)	26,2	10	24,8	5

Uwaga: Średnia i mediana deklarowanych wartości. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Liczba członków w pomorskich organizacjach pozostaje stabilna, przy czym wyraźnie widać, że poziom tej stabilności jest wyższy w podmiotach z obszaru nadwiślańskiego. Blisko 3/4 podmiotów nie odnotowało zmiany liczby członków w organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 17. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jak zmieniła się liczba członków w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”.

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W organizacjach z terenu nadwiślańskiego bardzo często korzysta się ze współpracy z wolontariuszami. Robi tak 8 na 10 podmiotów i jest to wskaźnik o kilkanaście punktów procentowych wyższy w porównaniu do danych dla organizacji w skali województwa.

Wykres 18. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w pracach organizacji uczestniczą wolontariusze?”.

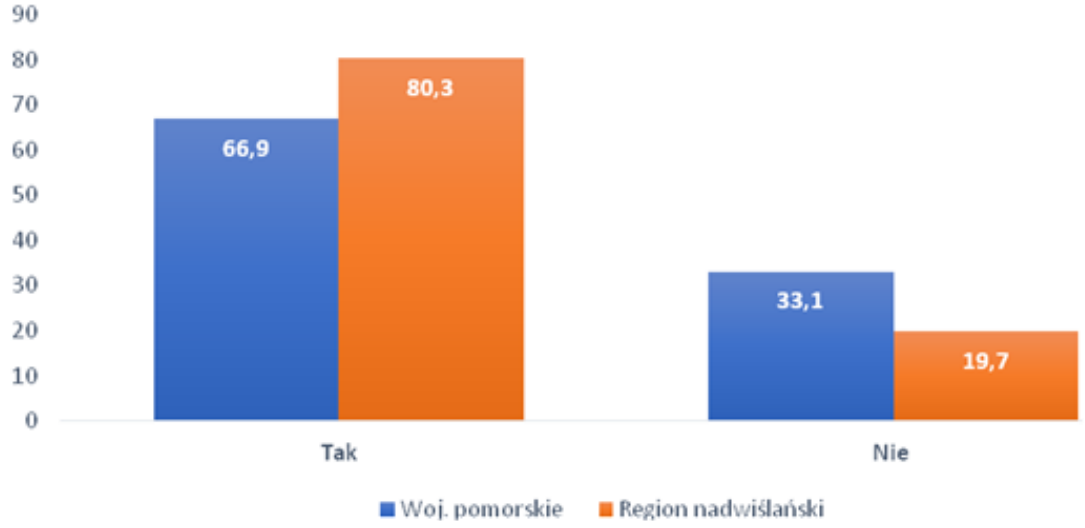

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W przypadku wolontariuszy ponownie widać, że wartości średnie i środkowe są do siebie bardziej zbliżone w przypadku organizacji z obszaru nadwiślańskiego. Sektor na tym terenie nie jest tak zróżnicowany, jeśli chodzi o wielkość i skalę działań podmiotów. W całym województwie średnia liczba wolontariuszy jest wyższa (w porównaniu do danych dla sub-regionu nadwiślańskiego), ale przeciętniej jest ich relatywnie mniej. Zbliżone są natomiast liczebności wolontariuszy aktywnych.

Tabela 6. Liczebność wolontariuszy w organizacjach.

Charakterystyka członków organizacji	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Średnia	Mediana	Średnia	Mediana
Liczba wolontariuszy, w tym:	19,7	7	11,3	10,3
aktywni (podejmujący pracę w organizacji regularnie, przynajmniej raz w miesiącu)	5,2	2	4,5	3

Uwaga: Średnia i mediana wartości. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Liczba wolontariuszy w organizacjach zazwyczaj utrzymuje się na podobnym poziomie. Na obszarze nadwiślańskim stabilność w tym względzie jest większa niż w skali województwa. Warto też podkreślić, że o ile generalnie w pomorskim sektorze w 14,2% organizacji doszło do spadku liczby wolontariuszy, w subregionie nadwiślańskim ten wskaźnik jest znacznie niższy – wynosi jedynie 3,7%.

Wykres 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jak zmieniła się liczba wolontariuszy w Państwa organizacji w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”.

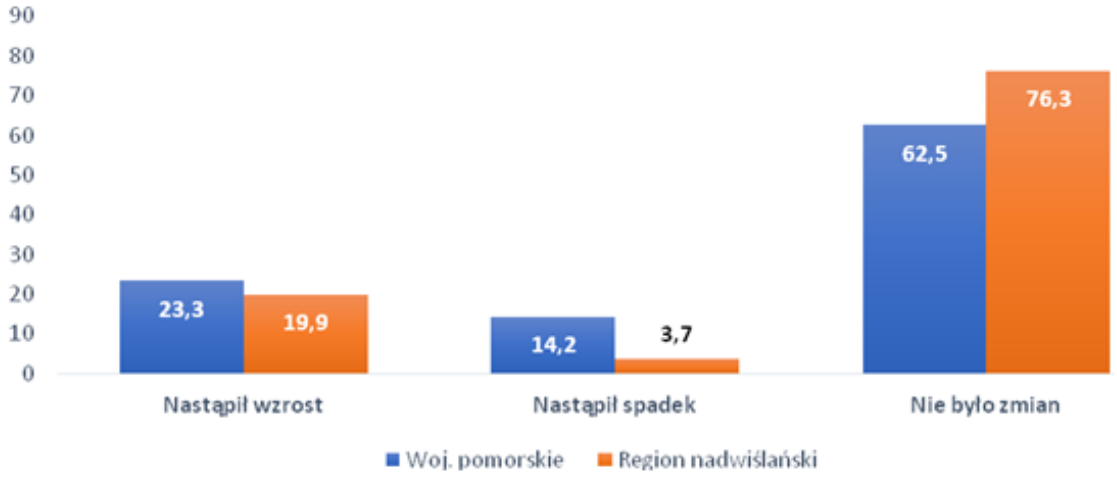

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje w różny sposób starają się pozyskiwać do współpracy wolontariuszy. Najczęściej dzieje się to poprzez przekazywanie informacji znajomym lub rodzinie.

Na terenie obszaru nadwiślańskiego relatywnie rzadziej korzysta się w tym celu z ogłoszeń internetowych, częściej zaś – wybiera inne formy działań.

Wykres 20. Działania podejmowane na rzecz pozyskania wolontariuszy.

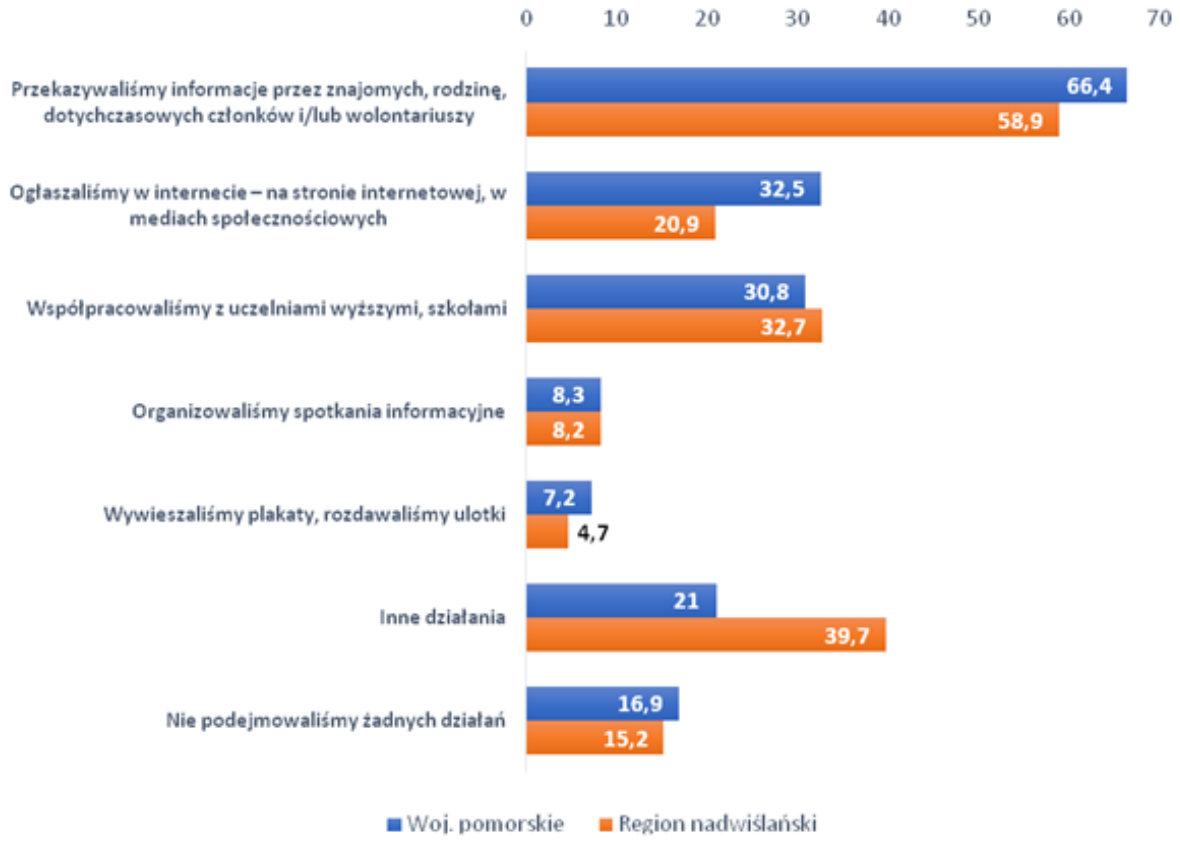

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

44,7% organizacji z obszaru nadwiślańskiego nie oferowało pracownikom i współpracownikom możliwości brania udziału w różnych formach treningu kompetencji. Jest to wskaźnik o kilka punktów procentowych wyższy w stosunku do skali całego województwa (40,3%). W organizacjach z terenu nadwiślańskiego częściej oferuje się możliwość uczestnictwa w szkoleniach zewnętrznych, za to znacznie rzadziej – w konferencjach i specjalistycznych konsultacjach, co zapewne częściowo wynika z innego profilu działalności organizacji w zależności od położenia geograficznego.

Wykres 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy w ciągu ostatnich 2 lat organizacja oferowała swoim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w jej działania udział w szkoleniach lub innych działaniach podnoszących kompetencje?”.

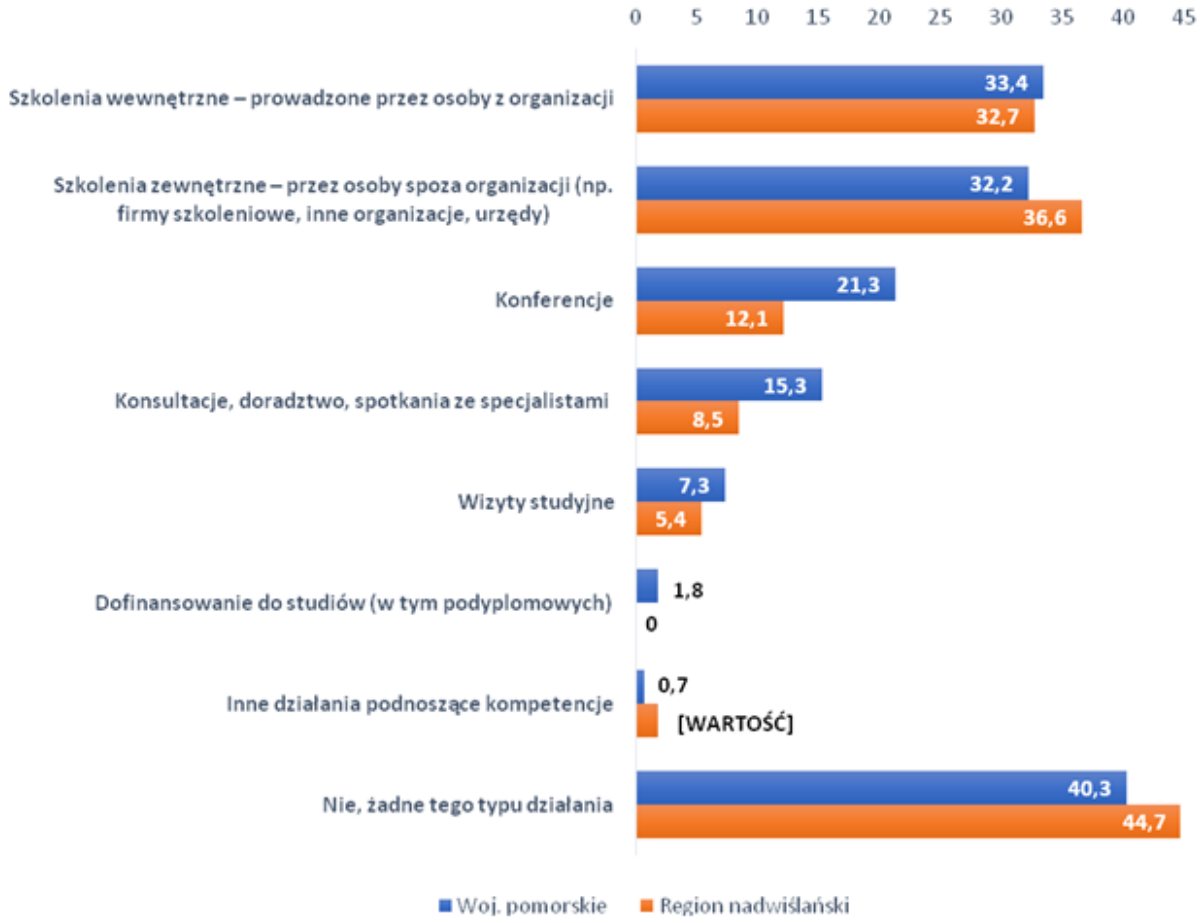

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Istotne zróżnicowania widać, gdy analizuje się dane dotyczące potrzeb szkoleniowych w organizacjach. W podmiotach zlokalizowanych na obszarze nadwiślańskim najchętniej członkowie i pracownicy braliby udział w szkoleniach z zakresu pisania wniosków na konkursy, promocji i współpracy z mediami oraz nowych technologii. W każdym z tych przypadków zainteresowanie tymi obszarami kompetencji jest istotnie wyższe w porównaniu do danych dla całego pomorskiego sektora. Mniejszą uwagę natomiast zwraca się na obszarze nadwiślańskim na fundraising, konkretną wiedzę branżową i zagadnienia formalno-prawne.

Tabela 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„W jakich dziedzinach przede wszystkim pracownikom, wolontariuszom i/lub innym osobom zaangażowanym w działania Państwa organizacji przydatne byłyby szkolenia?”.

Rodzaj szkoleń	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Pozyskiwanie funduszy: Pisanie wniosków na konkursy	36,5	47,8
Pozyskiwanie funduszy: Poszukiwanie źródeł finansowania, fundraising	32,1	21,5
Wiedza związana ze specyficzną dziedziną, w której działa organizacja (np. sport, kultura, edukacja, ochrona zdrowia itp.)	24,6	10,1
Budowanie wizerunku organizacji, promocja, współpraca z mediami	17,3	37,5
W ogóle nie potrzebujemy szkoleń	16,9	15,9
Finanse organizacji (księgowość, zarządzanie finansami)	12,3	18,8
Współpraca z biznesem, firmami prywatnymi	12,1	13,9
Zagadnienie formalnoprawne związane z funkcjonowaniem organizacji pozarządowej	10,8	2,8
Budowanie relacji z administracją publiczną	8,6	7,5
Zarządzanie ludźmi (budowanie zespołu, prowadzenie zebrań, przywództwo)	8,2	12,2
Nowe technologie: komputery, Internet, media społecznościowe itp.	8,1	22,4
Diagnoza potrzeb, monitoring działań, planowanie, badanie skuteczności, ewaluacja	7,7	6,6
Pozyskiwanie nowych wolontariuszy i organizowanie ich pracy	6,6	6,4
Działalność gospodarcza/odpłatna, sprzedaż, marketing, przygotowanie biznes planu	5,7	6,6
Umiejętności interpersonalne (komunikacja, autoprezentacja, negocjacje)	4,5	8,2
Znajomość języków obcych	4,5	3,7
Inne	4,4	5,7

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Finanse organizacji.
Sytuacja finansowa w 2017 r.

Finanse organizacji - podstawowe informacje

Skala przychodów i kosztów w pomorskich organizacjach jest zróżnicowana. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w podmiotach z terenu nadwiślańskiego odsetek tych najmniejszych, których przychody i koszty nie przekraczają 100 PLN, jest istotnie wyższy. Jednocześnie więcej na tym terenie jest organizacji dysponujących budżetami powyżej 100 do 500 tys. PLN.

Tabela 8. Przychody i koszty w organizacji.

Przedział kwotowy	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Przychody	Koszty	Przychody	Koszty
Do 100 zł	10,7	8,9	14,8	19,8
Do 500 zł	0	1,6	0	3
Do 1 tys. zł	2,3	2	3,2	0
Do 5 tys. zł	11,1	10,6	9,6	10
Do 10 tys. zł	8,1	7,9	10,6	17
Do 50 tys. zł	24,8	26,5	25	18,5
Do 100 tys. zł	15,5	16,9	3	0
Do 500 tys. zł	16,7	14,2	26,4	21,8
Do 1 mln zł	7	7,6	3,2	7
Do 5 mln zł	3,5	3,3	4,2	3
Do 10 mln zł	0,5	0,5	--	--

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Proszę oszacować, jaką część środków finansowych na rok 2018 niezbędnych do funkcjonowania na dotychczasowym poziomie miała zapewnione Państwa organizacja na początku marca 2018 roku”.

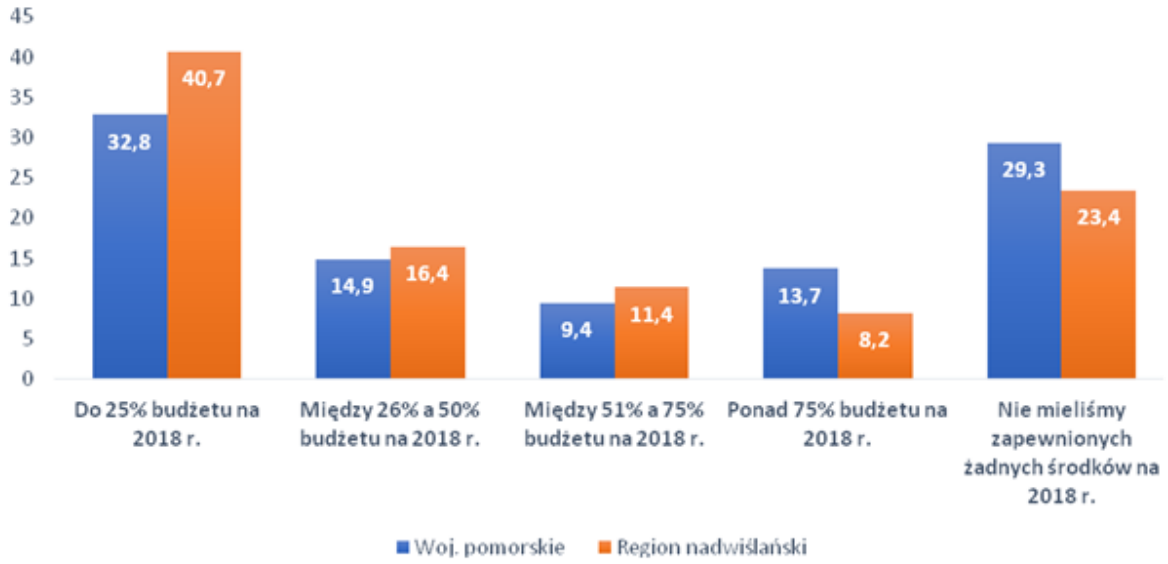

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

40,7% podmiotów z terenu nadwiślańskiego posiadało na początku marca 2018 roku nie więcej niż 1/4 rocznego budżetu. Ten wskaźnik jest niższy w innych częściach województwa (gdzie sięga 1/3). Jednocześnie na obszarze nadwiślańskim mniej jest podmiotów, które nie miały na koniec 1. kwartału żadnych środków na realizację zadań w danym roku.

Opłaty, działalność gospodarcza i odpłatna, zbiórki

Niespełna 1/3 organizacji w regionie nadwiślańskim prowadzi odpłatną działalność statutową. Robi to nieznacznie więcej podmiotów w skali województwa. Bardziej wyraźna różnica dotyczy prowadzenia działalności gospodarczej. Ponownie taką aktywność podejmują rzadziej organizacje z obszaru nadwiślańskiego (5,5% w porównaniu do 15% w próbie ogólnej).

Wykres 23. Prowadzenie odpłatnej działalności statutowej w organizacji.

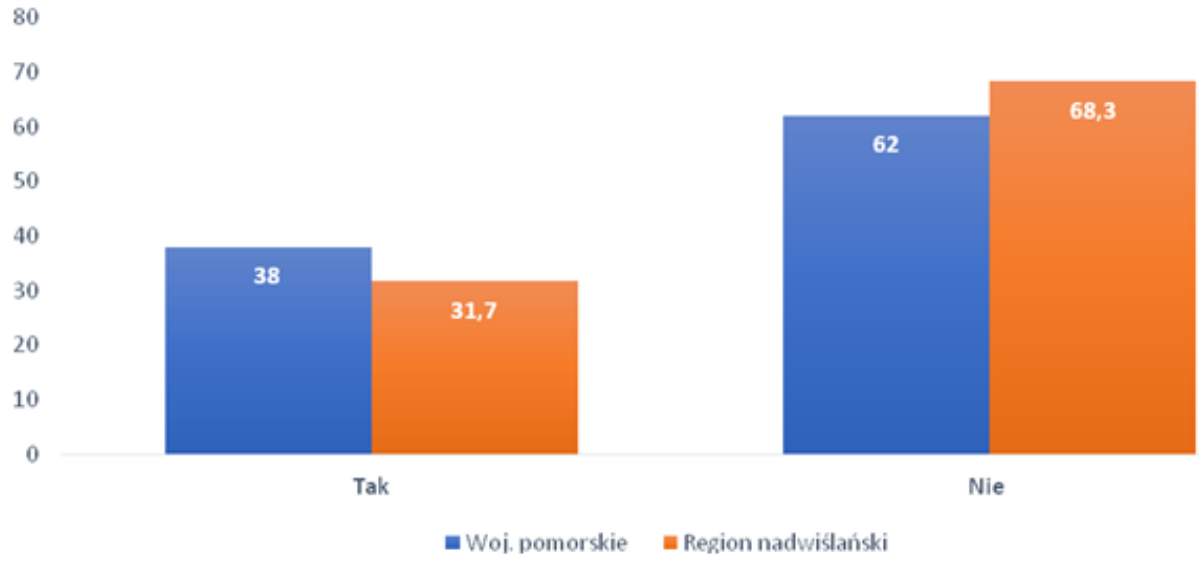

Uwaga: Deklaracje badanych. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 24. Prowadzenie działalności gospodarczej w organizacji.

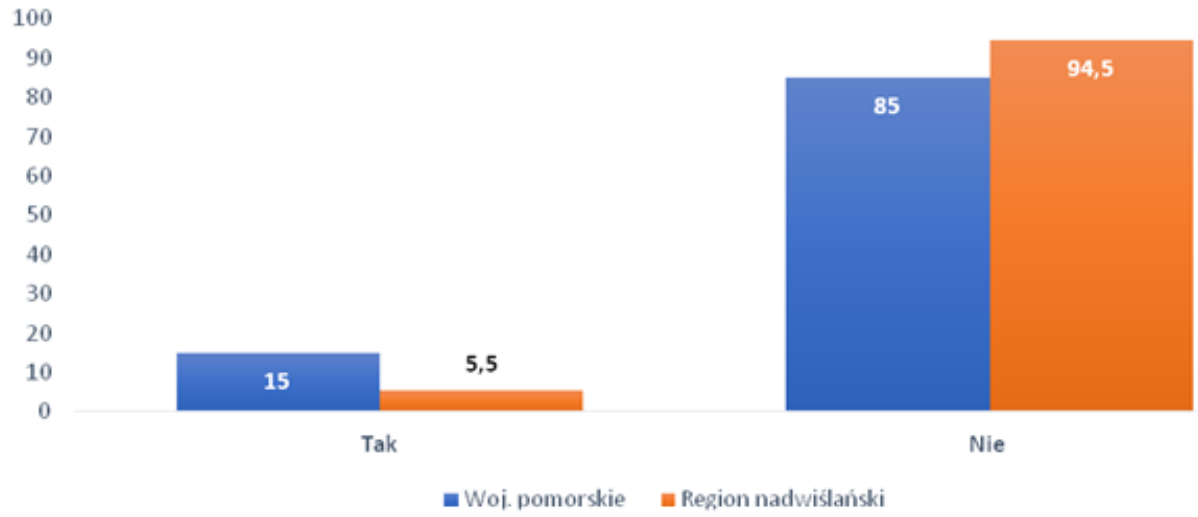

Uwaga: Deklaracje badanych. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje z obszaru nadwiślańskiego rzadziej niż inne podmioty z pomorskiego trzeciego sektora nie pobierają opłat za prowadzone działania. Jeśli to robią, częściej przybiera to formę rozliczenia w innej formie niż działalność odpłatna lub działalność gospodarcza. Rzadziej natomiast wykorzystują możliwości wynikające z prowadzenia takich formuł aktywności.

Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy Państwa organizacja pobiera w jakiejkolwiek formie opłaty za produkty lub usługi (choćby symboliczne lub mające charakter zwrotu kosztów)?”.

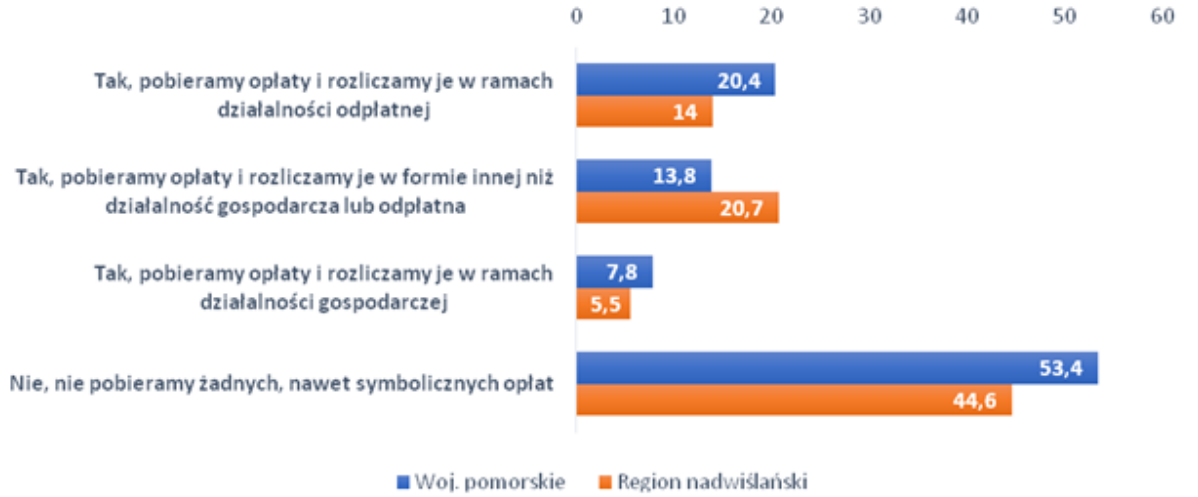

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy kiedykolwiek Państwa organizacja próbowała pozyskać (jako organizacja wnioskująca bądź partner) dofinansowanie z funduszy unijnych lub programów Komisji Europejskiej?”.

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Nie ma różnic między podmiotami z obszaru nadwiślańskiego a organizacjami z innych obszarów, jeśli chodzi o starania dotyczące pozyskiwania środków na działalność z funduszy unijnych lub programów Komisji Europejskich. Takich działań nie podejmowało blisko 2/3 organizacji. 1/4 takie starania podejmowała i pozyskała środki przynajmniej 1 raz. Najmniej, bo kilkanaście procent podmiotów aplikowało o środki, ale ich nie otrzymało.

Tabela 9. Struktura pozyskiwania finansowania przez organizacje.

Źródła finansowania	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Składki członkowskie *	73,8	71,7
Źródła samorządowe: środki od urzędów gmin, miast, powiatów, urzędów marszałkowskich	62,4	66,4
Darowizny finansowe od osób indywidualnych, prywatnych	46,3	52,4

(osób fizycznych) (prosimy nie uwzględniać 1% podatku!), w tym wpłaty na konto		
Darowizny finansowe od instytucji, firm	36	30,9
Przychody z przekazania 1% podatku	28	28,9
Źródła rządowe i administracji centralnej: środki ministerstw, agencji rządowych, wojewodów, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, PFRON	26,2	12
Darowizny rzeczowe od osób indywidualnych, prywatnych (osób fizycznych)	22,3	25,9
Darowizny rzeczowe od instytucji, firm	17,7	28
Przychody z odpłatnej działalności pożytku publicznego (nie będącej działalnością gospodarczą)	15,1	18,7
Wsparcie od innych krajowych organizacji pozarządowych (np. fundacji)	14,8	17,5
Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, lokaty, udziały i akcje	14	14,9
Przychody ze zbiórek publicznych zgodnie z ustawą o zbiórkach publicznych	11,4	11
Przychody z działalności gospodarczej (sprzedaż usług, produktów)	10	5,5
Fundusze unijne pozyskiwane za pośrednictwem polskich instytucji: ministerstw, agend rządowych, urzędów marszałkowskich itp., czyli następujące programy: Program Infrastruktura i Środowisko, Program Inteligentny Rozwój, Program Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), Program Polska Cyfrowa, Program Polska Wschodnia, Program Pomoc Techniczna, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Rybactwo i Morze, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także Regionalne Programy Operacyjne	8,4	11,2
Przychody z majątku (np. wynajmu lokali, sprzętu, praw majątkowych itp.), przychody ze sprzedaży posiadanego przez organizację majątku (np., samochodu, gruntów itp.)	7,2	5,7
Wsparcie od innych zagranicznych organizacji pozarządowych (np. zagranicznych fundacji)	5,7	5,5
Dotacja przekazana przez inny oddział / element tej samej organizacji	4,8	3,7
Programy Komisji Europejskiej: Program Erasmus+, Program Kreatywna Europa, Program Europa dla Obywateli, Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych, Program Horyzont 2020, Program LIFE	2,1	5,7
Inne źródła – jakie? (odpowiedź otwarta)	1,7	0
Zagraniczne programy pomocowe spoza Unii Europejskiej, np. Norweski Mechanizm Finansowy (np. FOP), Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, środki rządów innych państw, środki od ambasad	1	2,7

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

* Obliczono tylko dla organizacji, które mogą pobierać składki członkowskie.

W regionie nadwiślańskim organizacje utrzymują się przede wszystkim ze składek członkowskich, źródeł samorządowych i darowizn finansowych od osób indywidualnych. Jest to też odwzorowanie schematu finansowania dla ogółu pomorskiego trzeciego sektora. Na obszarze nadwiślańskim podmioty rzadziej korzystają z darowizn finansowych od instytucji i firm, ze źródeł rządowych i administracji centralnej oraz z działalności gospodarczej. Ich budżety relatywnie częściej zasilają natomiast darowizny rzeczowe od instytucji i firm, ale też środki unijne.

Zarówno w przypadku finansowania ze źródeł samorządowych, jak i centralnych organizacje otrzymują środki zazwyczaj od jednego podmiotu. Co ciekawe w przypadku pozyskiwania środków ze źródeł rządowych i administracji centralnej organizacje z obszaru nadwiślańskiego otrzymują je częściej od więcej niż jednego podmiotu.

Tabela 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała finansowanie w 2017 roku?”.

Źródła finansowania	Źródła rządowe i administracji centralnej		Źródła samorządowe	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
1 podmiot	81,4	66,3	61,9	62,1
2-3 podmioty	14,4	25,5	32,8	32,5
powyżej 4 podmiotów	4,2	8,3	5,3	5,4

Uwaga: Prezentacja danych w podziale na źródła rządowe i samorządowe.
Odpowiedzi respondentów deklarujących powyższe źródła finansowania.
Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W przypadku pozyskiwania finansowania od osób prywatnych w podmiotach z obszaru nadwiślańskiego częściej korzysta się ze wsparcia mniejszego grona osób. Blisko 9 na 10 organizacji otrzymuje je od nie więcej niż 10 osób – ten sam wskaźnik w skali całego województwa jest znacznie niższy i wynosi 60,6%.

Wykres 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała darowizny finansowe od osób prywatnych?”.

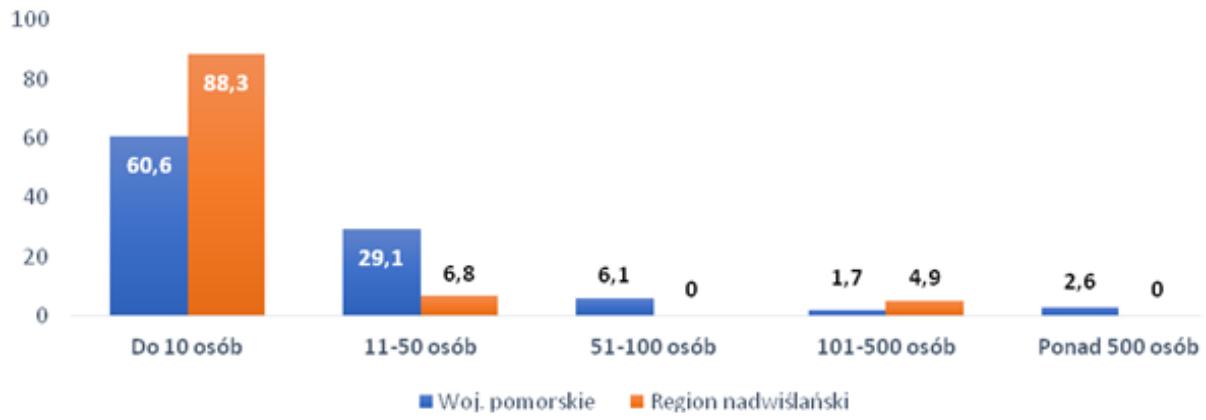

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Odwrotną sytuację można zauważyć w przypadku otrzymania wsparcia od instytucji i firm. O ile w skali całego województwa niemal 1/3 podmiotów pozyskuje je od jednego donatora, na obszarze nadwiślańskim takich organizacji jest znacznie mniej, więcej natomiast jest tych, którym finansowanie zapewnia od 2 do 5 instytucji.

Wykres 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Od ilu podmiotów Państwa organizacja uzyskała darowizny finansowe od instytucji i firm?”.

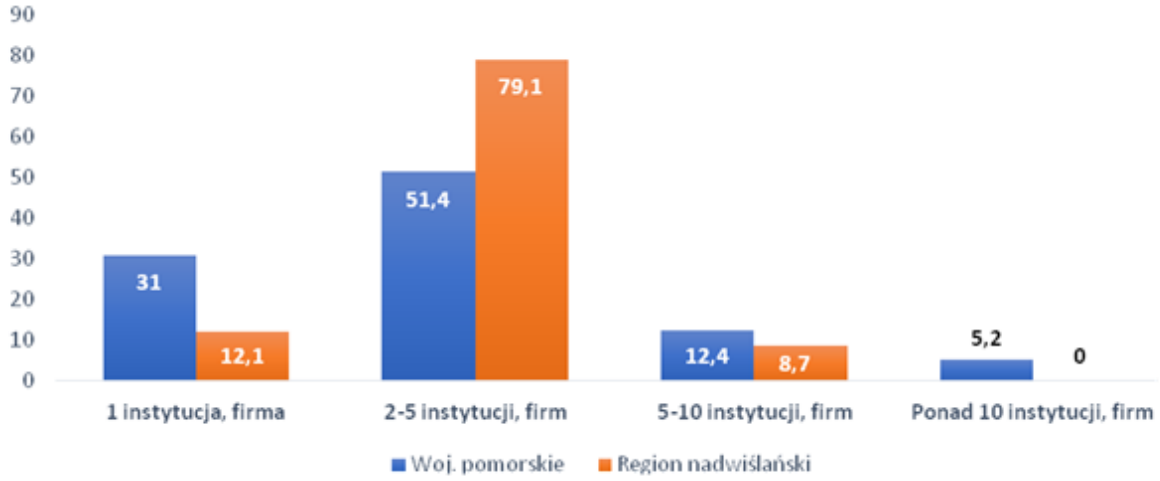

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Działania fundraisingowe podejmuje średnio co druga organizacja, przy czym odsetek tych, które się o to starają, jest nieznacznie wyższy na obszarze nadwiślańskim. Wśród działań fundraisingowych najczęściej podejmowane są osobiste kontakty z kluczowymi darczyńcami oraz starania o pozyskanie środków od firm. W tym drugim przypadku znacznie częściej aktywne są organizacje z terenu województwa pomorskiego. Mamy tu zresztą do czynienia z generalną prawidłowością, że w skali całego regionu częściej podejmowane są także inne rodzaje działań fundraisingowych. Dotyczy to także m. in. wysyłek e-maili i listów tradycyjnych z prośbą o wsparcie, prowadzenia w tym celu rozmów telefonicznych oraz organizacji imprez fundraisingowych.

Wykres 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy w 2017 roku organizacja podejmowała działania (bez względu na ich rezultat) w celu pozyskiwania środków od osób indywidualnych, firm lub prywatnych fundacji (tzw. fundraising)?”.

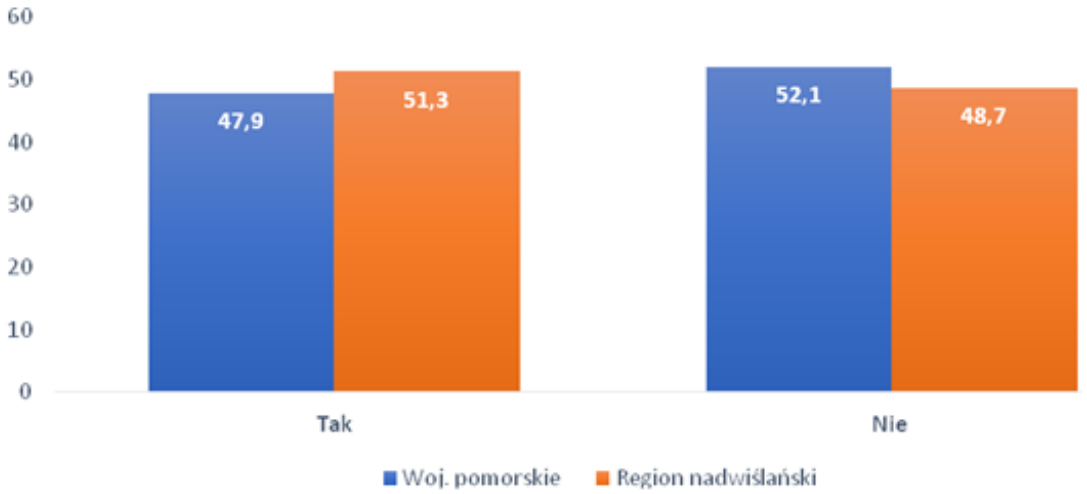

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Tabela 11. Rodzaje deklarowanych działań fundraisingowych.

Rodzaje działań fundraisingowych	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Osobiste kontakty z kluczowymi darczyńcami indywidualnymi w celu pozyskiwania znacznych środków	72,1	74,4
Pozyskiwanie pieniędzy od firm	60,8	43,7
Wysyłka e-maili z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	41,9	21,9
Wysyłka adresowanych, personalizowanych listów tradycyjnych z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	40,7	16,1
Rozmowa telefoniczna z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	28,2	9,1
Zbieranie darowizn przez stronę internetową organizacji lub profil w portalu społecznościowym	18,7	10,8
Organizacja imprez fundraisingowych w celu pozyskania darowizn, np. bal, kwesta, bieg	12,5	0
Ulotki, wrzutki do gazet, skrzynek pocztowych, billboardy z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	9,3	7,3
Zbieranie darowizn przez platformy crowdfundingowe	6,9	0
Organizacja zbiórki publicznej zarejestrowanej w zbiorki.gov.pl	5,4	5,5
Kampanie w mediach tradycyjnych – prasa, radio, telewizja z prośbą o wsparcie (darowizny, 1%)	3,4	5,5
Inne - jakie? (odpowiedź otwarta)	1,9	0
Prośba o złożenie polecenia zapłaty: na ulicy, w miejscach publicznych lub odwiedzanie potencjalnych darczyńców w ich domach	1,2	0

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Z przedstawionymi powyżej danymi koresponduje fakt, że w 4 na 5 organizacjach z obszaru nadwiślańskiego nie ma osób, które zajmowałyby się fundraisingiem. W skali całego województwa takich organizacji jest mniej – niespełna połowa. Znacznie mniej aktywne na tym polu są też kierownictwa podmiotów z terenu nadwiślańskiego.

Wykres 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, która/y w ramach swoich obowiązków zajmuje się fundraisingiem?”.

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Bazy kontaktów do darczyńców posiada 4 na 5 organizacji – wskaźnik dla obszaru nadwiślańskiego jest nieznacznie wyższy niż ten dla całego województwa. W komunikacji z darczyńcami przede wszystkim dziękuje się za otrzymane wpłaty, ale też informuje o bieżących działaniach organizacji i zachęca do dalszych wpłat. Częstotliwość podejmowania tych działań jest podobna w skali całego województwa i w regionie nadwiślańskim. W badanym wycinku województwa zdecydowanie częściej przypomina się darczyńcom o możliwości odliczania darowizn od podatku.

Wykres 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy Państwa organizacja posiada bazę kontaktów do dotychczasowych darczyńców?”.

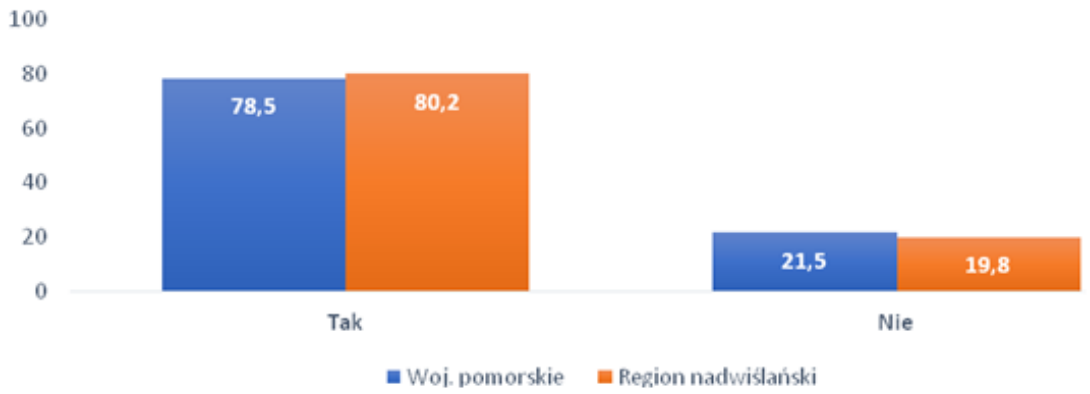

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 32. Deklarowana treść komunikacji z darczyńcami.

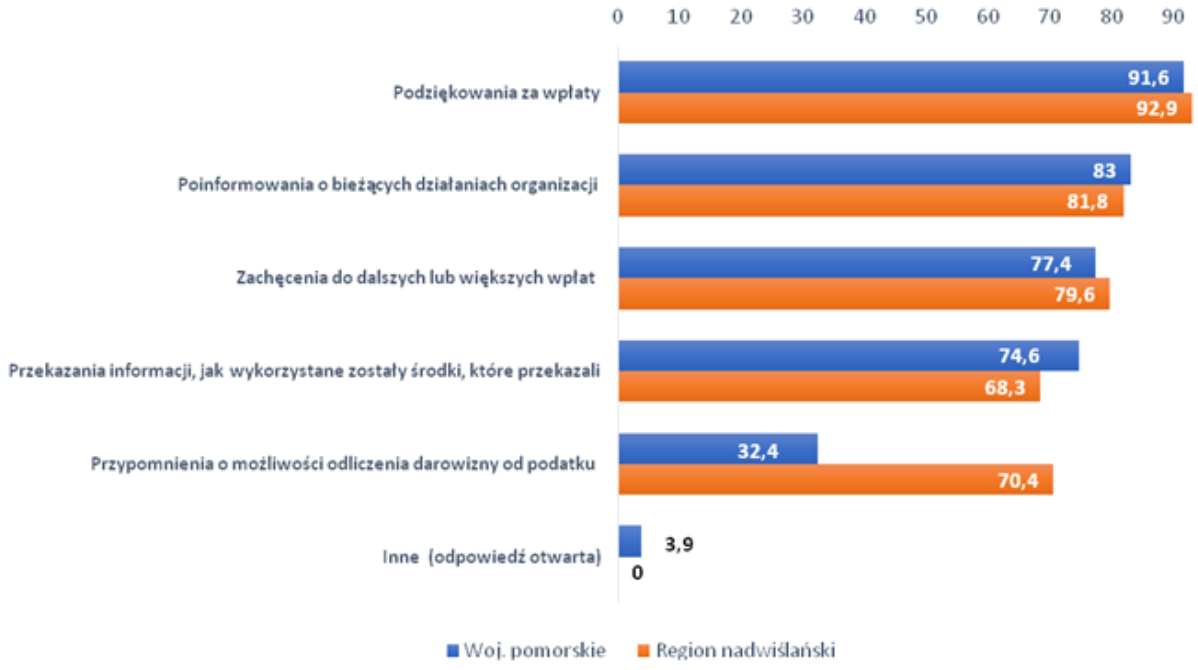

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Połowa organizacji z regionu nadwiślańskiego posiada fundusze własne. Jest to wskaźnik wyższy o ok. 9 punktów procentowych w stosunku do danych dla całego województwa. Średnio środków na prowadzenie działalności starczyłoby organizacjom na okres ponad 5, a mniej niż 6 miesięcy. Ten wskaźnik jest nieznacznie niższy w przypadku podmiotów z obszaru nadwiślańskiego. Przeciętnie zarówno w subregionie, jak i w całym województwie okres, który można finansować z rezerw jest krótszy, przy czym na terenie nadwiślańskim nie przekracza 3 miesięcy (stanowi to różnicę jednego miesiąca w stosunku do danych dla całego regionu).

Wykres 33. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy organizacja posiada fundusze własne, np. rezerwę finansową, kapitał rezerwowy?”.

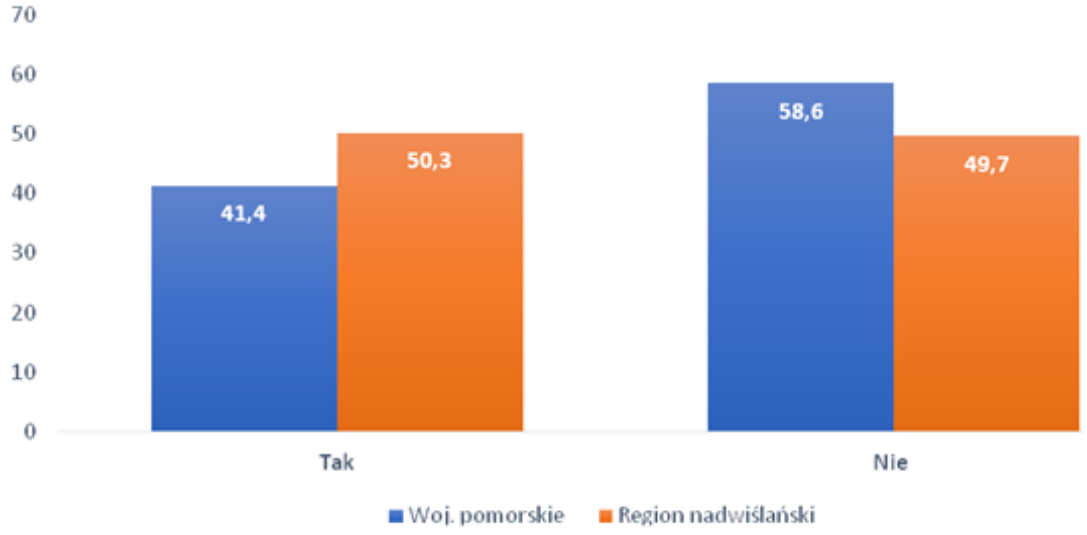

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 34. Sposób prowadzenia księgowości w organizacji.

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Księgowość w organizacji najczęściej prowadzi firma zewnętrzna. Warto jednak zauważyć, że wśród organizacji z obszaru nadwiślańskiego wskaźnik tak prowadzonej obsługi rachunkowej jest znacznie niższy niż w skali całego województwa (1/3 kontra ponad połowa). Na terenie nadwiślańskim częstsze w porównaniu do danych dla regionu jest korzystanie z nieodpłatnej pracy osób niewykwalifikowanych związanych z organizacją, ale też członków lub pracowników z kompetencjami w tym obszarze, jednocześnie za odpłatnością.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI

Kontakty zewnętrzne organizacji

W pomorskich organizacjach pozarządowych często podejmuje się współpracę z mieszkańcami / lokalną społecznością, urzędem miasta lub gminy i innymi organizacjami branżowymi. Punktem odniesienia dla organizacji z obszaru nadwiślańskiego relatywnie częściej są: lokalne media, instytucje edukacyjne i kulturalne, starostwo powiatowe oraz inne urzędy gminne. Mniej często natomiast na tym terenie buduje się relacje z: Urzędem Marszałkowskim, instytucjami centralnymi i środowiskiem naukowym.

Tabela 12. Deklarowana częstotliwość kontaktów organizacji z wymienionymi grupami instytucji / środowiskiem.

Grupa instytucji / Środowisko	Średnia	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Mieszkańcy naszej okolicy; lokalna społeczność	2,81	2,68
Urząd gminy, urząd miasta, w którym organizacja ma siedzibę	2,75	2,67
Stowarzyszenia lub fundacje z naszej branży, obszaru tematycznego	2,61	2,39
Stowarzyszenia lub fundacje z naszej okolicy, naszego regionu	2,53	2,65
Media lokalne: lokalna telewizja, stacja radiowa, gazety, czasopisma, portale internetowe	2,34	2,48
Publiczne szkoły, przedszkola, ośrodki kształcenia, centra i ośrodki sportowe	2,25	2,39
Firmy prywatne, przedsiębiorstwa, biznes	2,16	2,19
Publiczne instytucje kulturalne (domy kultury, muzea, biblioteki, teatry, zespoły artystyczne itp.)	2,1	2,35
Starostwo powiatowe	2,01	2,44
Inne urzędy gmin, urzędy miast	1,88	2,23
Stowarzyszenia lub fundacje spoza naszej okolicy/regionu lub branży	1,86	2,03
Urząd Marszałkowski	1,73	1,46
Środowisko akademickie, naukowe, eksperci	1,65	1,2
Urzędy pracy, ośrodki opieki społecznej, publiczne instytucje socjalne, pomocy rodzinie	1,64	1,8
Media ogólnopolskie: telewizja, radio, gazety, czasopisma, portale internetowe	1,63	1,53
Rząd, ministerstwa, publiczne instytucje centralne, ogólnopolskie	1,62	1,22
Grupy nieformalne, ruchy społeczne (np. ruchy miejskie)	1,58	1,76
Kościół, parafie, związki wyznaniowe	1,55	1,41
Zagraniczne stowarzyszenia lub fundacje	1,4	1,3
Urząd Wojewódzki	1,39	1,27
Publiczne szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, rehabilitacji	1,34	1,24
Partie polityczne, politycy	1,19	1,15

Uwaga: Średnia częstotliwości kontaktów na skali od 1 do 4, gdzie 1=nie mamy kontaktów, a 4=mamy częste, regularne kontakty. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Mniej niż połowa organizacji nawiązała w roku poprzedzającym badanie współpracę z nowymi partnerami. Podjęło takie działania 46% podmiotów z obszaru nadwiślańskiego (o kilka punktów procentowych więcej niż w skali całego województwa). O ile generalnie w regionie najczęściej buduje się nowe relacje z innymi podmiotami z branży oraz z przedsiębiorstwami, na terenie nadwiślańskim najczęściej podejmuje się nowe współprace z podmiotami innego typu. Częściej także tworzy się relacje z administracją samorządową.

Wykres 35. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy w ciągu ostatniego roku Państwa organizacja nawiązała współpracę z nowymi partnerami, tzn. z podmiotami (np. innymi organizacjami, instytucjami, firmami), z którymi do tej pory nie miała kontaktów?”.

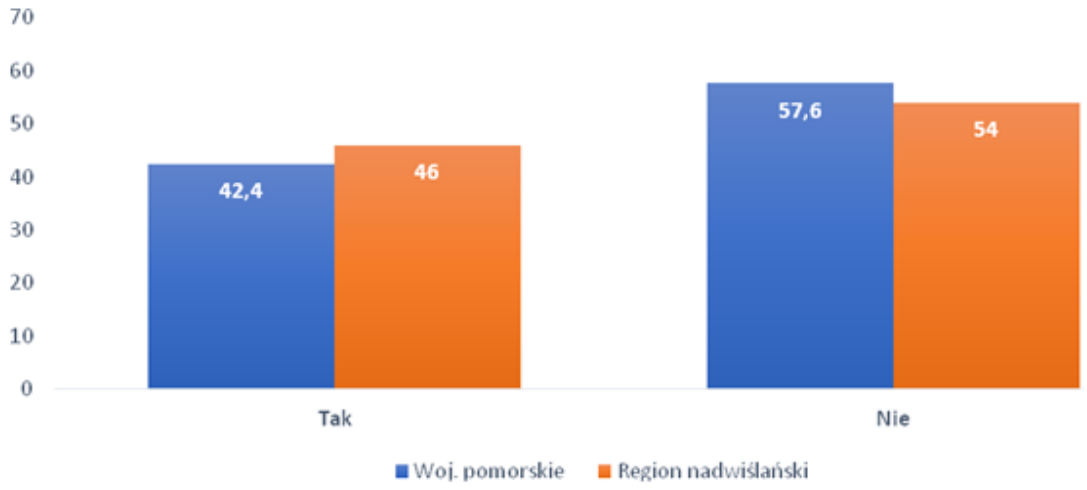

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 36. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Z jakimi nowymi partnerami Państwa organizacja nawiązała współpracę w ciągu ostatniego roku?”.

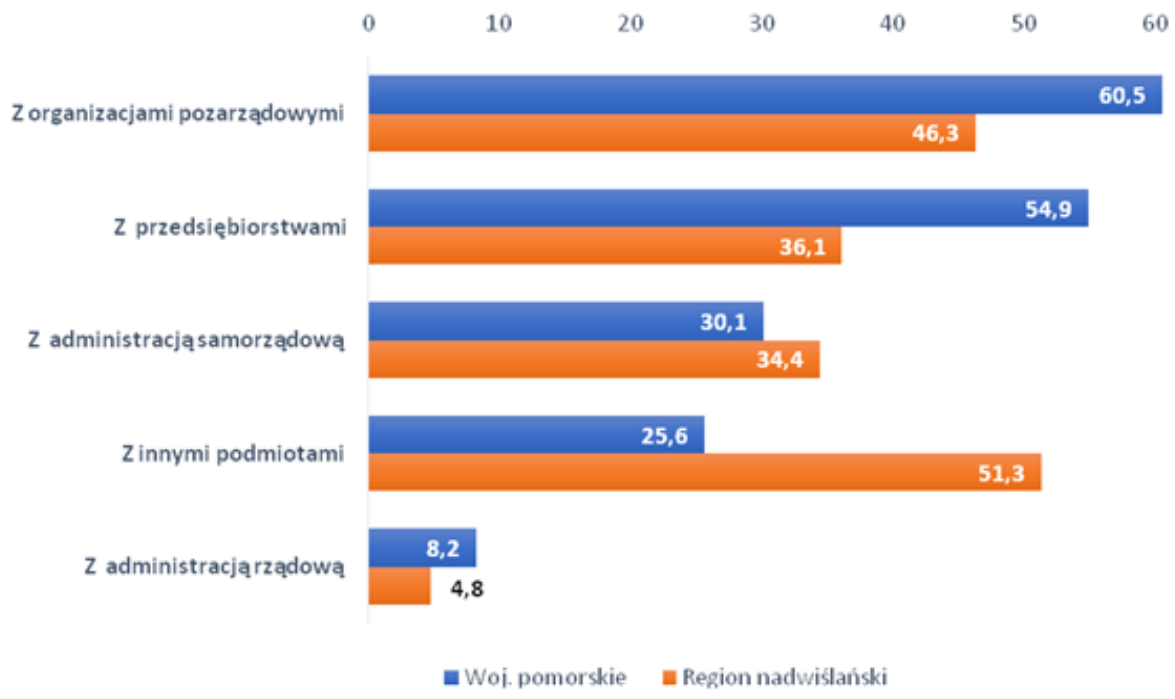

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Współpraca z urzędem miasta lub gminy

Współpraca organizacji pozarządowych z administracją samorządowa najczęściej przybiera formę finansowania działań w postaci dotacji oraz uczestnictwa w oficjalnych spotkaniach, na których obecni są przedstawiciele urzędów. W skali województwa częściej prowadzi się wspólne przedsięwzięcia i projekty oraz na bieżąco wymienia informacjami i konsultuje działania. Organizacje z obszaru nadwiślańskiego z większą częstotliwością biorą udział w pracach komisji i grup roboczych powoływanych przez samorząd, a także w innych formach współprac.

Tabela 13. Deklarowane formy współpracy z administracją samorządową.

Forma współpracy	Odsetek	
	Woj. Pomorskie	Region nadwiślański
Urząd finansował lub dofinansowywał część naszych działań w formie dotacji	56,7	58,1
Uczestniczyliśmy w oficjalnych spotkaniach, na których byli obecni przedstawiciele urzędu	52,8	51,2
Wspólnie prowadziliśmy przedsięwzięcia, projekty, działania; np. organizowaliśmy akcje, wydarzenia, zajęcia, itp.	46,8	35,1
Na bieżąco wymienialiśmy się informacjami, konsultowaliśmy działania	39,2	17
Rozmawialiśmy, kontaktowaliśmy się nieformalnie (np. w związku z prywatną znajomością)	29,9	30,2
Uczestniczyliśmy w konsultacjach uchwał, dokumentów, strategii, planów przygotowywanych przez urząd miasta/gminy	27	28,1
Urząd użyczał nam pomieszczeń lub sprzętu	24,6	19,9
Formalnie braliśmy udział (w charakterze członków, obserwatorów, zapraszanych gości, ekspertów) w pracach komisji / grup roboczych itp. powoływanych przez samorząd	22	28,1
Z własnej inicjatywy występowaliśmy do samorządu z propozycjami uchwał lub działań	21	24,2
Urząd kupował / zamawiał u nas usługi, działania, produkty (płacąc za nie, poza formułą dotacji)	6,5	3
Inne	8,7	20,8

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Sytuację organizacji ze względu na obecność w lokalnym środowisku różni przede wszystkim możliwość konsultacji i otrzymania pomocy w sprawach formalnych. Z danych wynika, że jest ona istotnie niższa w regionie nadwiślańskim. Częściej natomiast organizacje z tego terenu podkreślają, że od wielu lat finansowane są podobne projekty. 4 na 5 organizacji deklaruje, że na obszarze ich działania ogłaszane są otwarte konkursy ofert.

Wykres 37. Deklarowana obecność zjawisk / sytuacji w lokalnym środowisku organizacji.

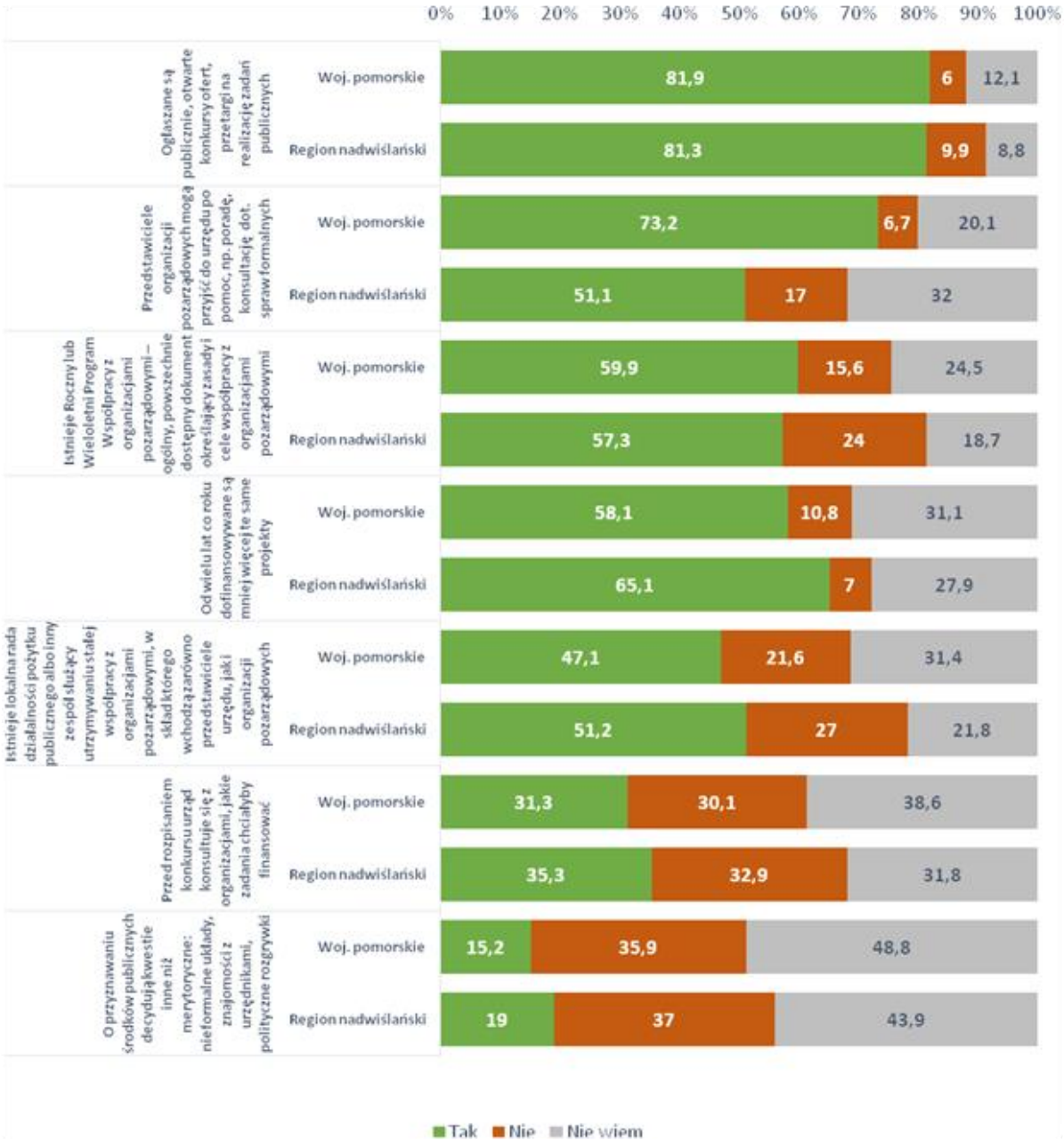

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Co druga organizacja z terenu nadwiślańskiego nie ubiegała się w 2017 roku o dotację od urzędu gminy lub składając wniosek o „mały grant”. Jest to odsetek wyższy niż w skali województwa. Jednocześnie podmioty z regionu nadwiślańskiego bardzo rzadko nie otrzymują dotacji. W efekcie z danych wynika, że odsetek

organizacji, które starały się o środki i je otrzymały, jest jedynie nieznacznie niższy na obszarze nadwiślańskim w porównaniu do całego regionu.

Wykres 38. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy w ciągu 2017 roku Państwa organizacja ubiegała się o dotację od urzędu miasta/gminy startując w otwartych konkursach ofert lub składając wniosek o tzw. mały grant?”.

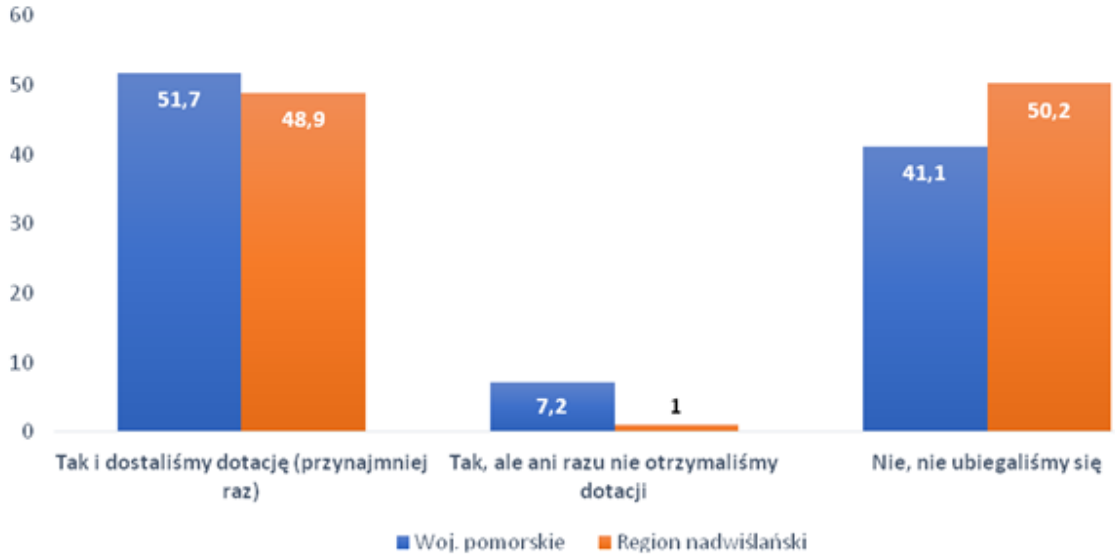

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje generalnie dobrze oceniają współpracę z urzędami gminnymi w skali minionych 2 lat. Na obszarze nadwiślańskim ta ocena jest jednak niższa – wynosi 6,18 w skali 1-10 (6,91 dla województwa).

Pomorskie organizacje pozarządowe podejmują różne formy współpracy z biznesem. Najczęściej jest to wsparcie finansowe i darowizny – częstotliwość tego rodzaju działań jest taka sama niezależnie od lokalizacji podmiotów. W regionie nadwiślańskim wiele form współpracy z biznesem podejmowanych jest częściej. Dotyczy to m. in. wsparcia rzeczowego, wspólnej realizacji projektowej oraz wolontariatu pracowniczego. Na terenie nadwiślańskim niższy jest też ogólny odsetek organizacji, które z biznesem nie współpracują.

Tabela 14. Deklarowane formy współpracy z biznesem.

Forma współpracy	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Otrzymywaliśmy wsparcie finansowe, darowizny	55,6	56,2
Otrzymywaliśmy wsparcie rzeczowe: materiały, sprzęt itp.	27,9	41,4
Przedsiębiorstwa wykonywały dla nas nieodpłatnie lub po obniżonych cenach usługi	27,8	31
Wspólnie realizowaliśmy projekty	15,3	23,1
Uzyskiwaliśmy produkty lub usługi w barterze	13,6	6,8
Pracownicy przedsiębiorstwa społecznie pracowali na rzecz organizacji (wolontariat pracowniczy)	8,4	18,5
Przedsiębiorstwa wspierały nas merytorycznie; wspierały wiedzą lub umiejętnościami pracowników	5,7	2,3
W inny sposób współpracowaliśmy / korzystaliśmy ze wsparcia – jak? (odpowiedź otwarta)	4,2	6,9
Nie, nie współpracowaliśmy z przedsiębiorstwami, biznesem	20	14,9

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Funkcjonowanie organizacji

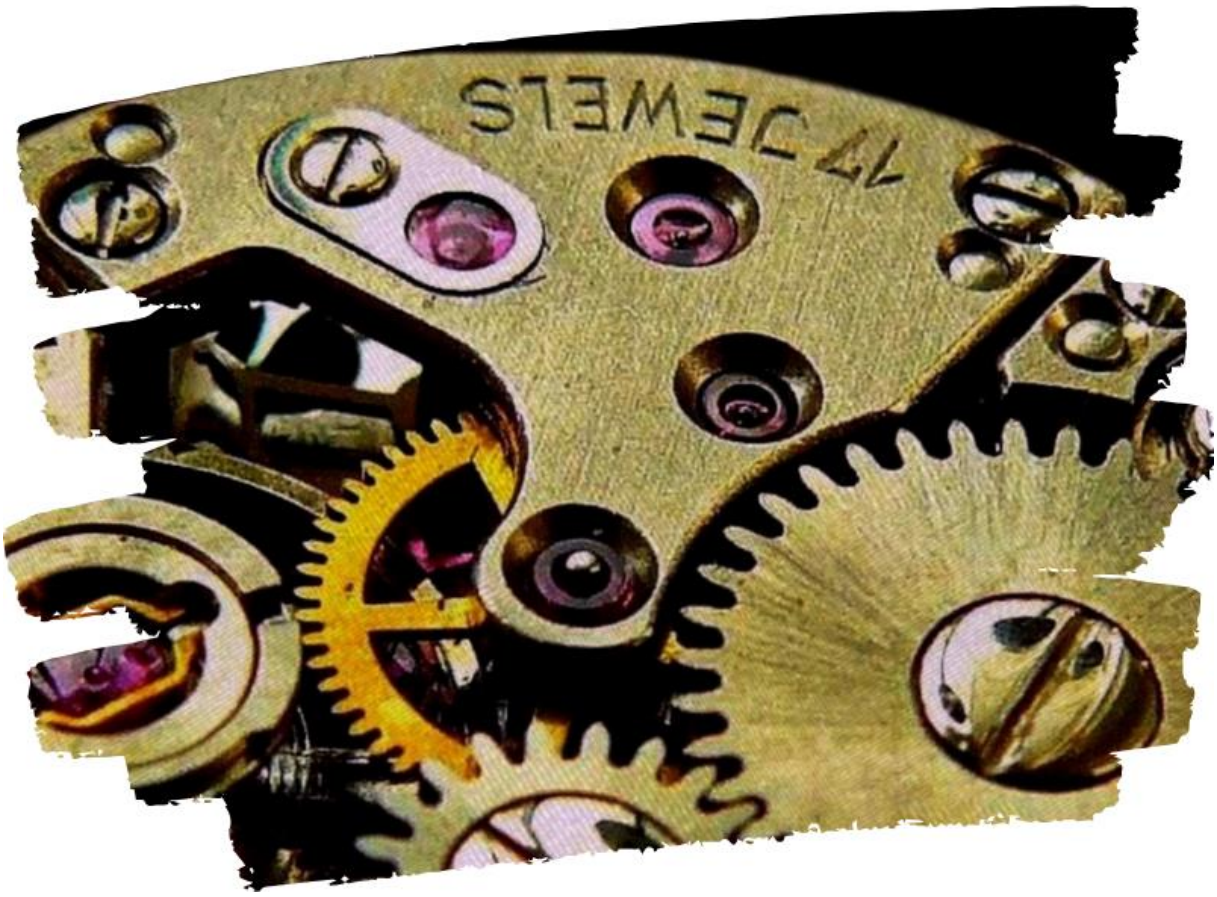

Metody pracy

Kierunek i sposób działania wyznaczają w organizacjach przede wszystkim ich członkowie. Duże znaczenie (szczególnie w badanym regionie nadwiślańskim) mają także odbiorcy i beneficjenci oferty podmiotów. W organizacjach z obszaru nadwiślańskiego znacznie rzadziej wpływ na kierunek strategiczny działań mają kluczowi partnerzy organizacji.

Wykres 39. Grupy włączone w proces określania kierunków i sposobu działania organizacji (zbieranie opinii, rozpoznawanie potrzeb) według organizacji.

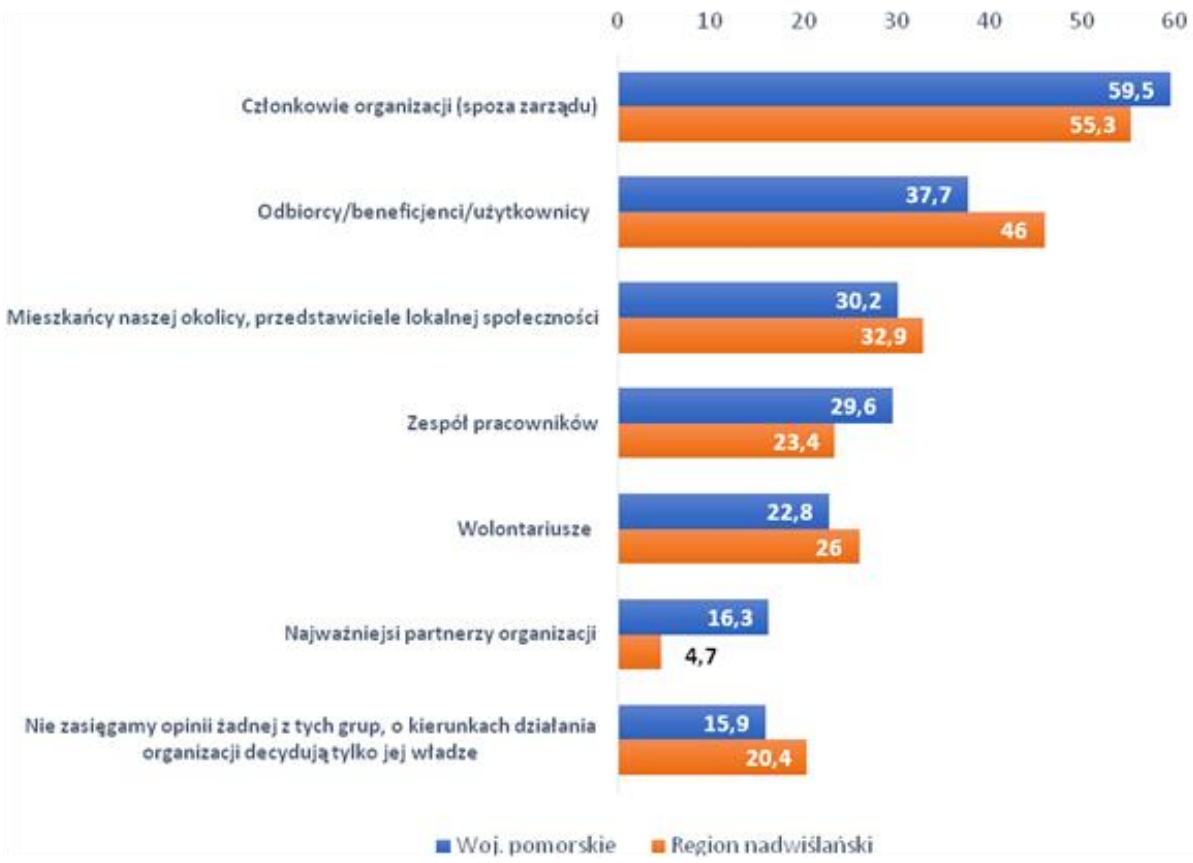

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Niski jest odsetek organizacji, które prowadzą działania badawcze i analityczne, mające potencjalny wpływ na kierunek strategicznego rozwoju podmiotów. Na terenie obszaru nadwiślańskiego organizacji, które w ogóle tego nie robią, jest ponad 3/4 (i jest to o kilka punktów procentowych wyższy wskaźnik niż w całej pomorskiej próbie). W badanym subregionie rzadziej dochodzi też do wewnętrznych ewaluacji czy analizę istniejących raportów i danych. Nieznacznie częściej natomiast (w porównaniu do sytuacji w całym województwie) próbuje się dokonywać ocen długofalowego wpływu działań organizacji wśród jej odbiorców.

Wykres 40. Realizacja działań badawczych i analitycznych w organizacji według deklaracji respondentów.

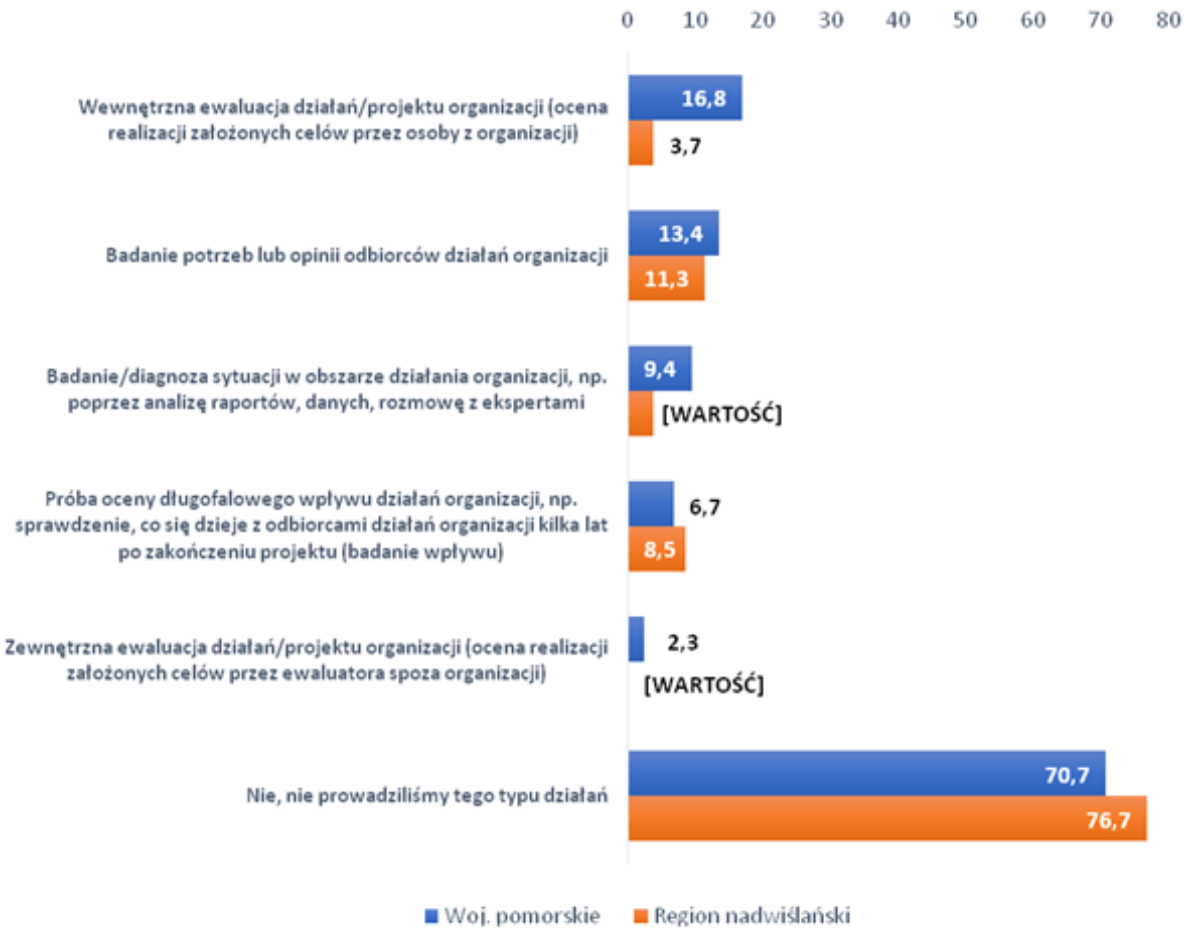

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Rytm działania, siedziba i zaplecze techniczne

Model działania badanych organizacji jest zróżnicowany. Generalnie dominuje prowadzenie działalności codziennie w dni robocze, w godzinach pracy. Tak funkcjonujących podmiotów jest więcej na obszarze nadwiślańskim. Równolegle jest tam znaczny odsetek organizacji, które podejmują niewiele działań, a aktywność animowana jest nie częściej niż kilka razy w roku (wyraźna jest tu przewaga w stosunku do odsetka w całej próbie).

Wykres 41. Częstotliwość działania organizacji.

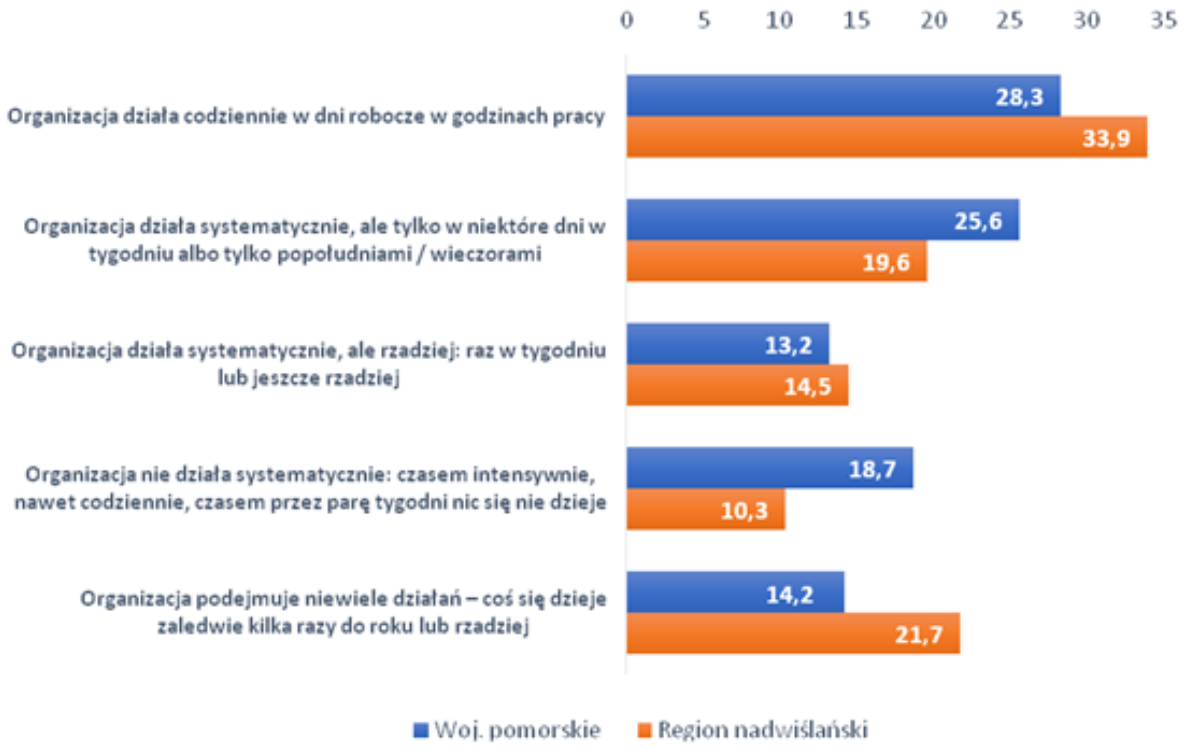

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Sytuacja lokalowa organizacji nadwiślańskich jest gorsza niż tych działających na innych obszarach województwa – jeśli za miarę przyjąć dysponowanie lokalem, z którego można dowolnie korzystać. Takich podmiotów na terenie nadwiślańskim jest mniej niż tych, które mogą korzystać z lokalu im udostępnianego.

Wykres 42. Warunki lokalowe organizacji.

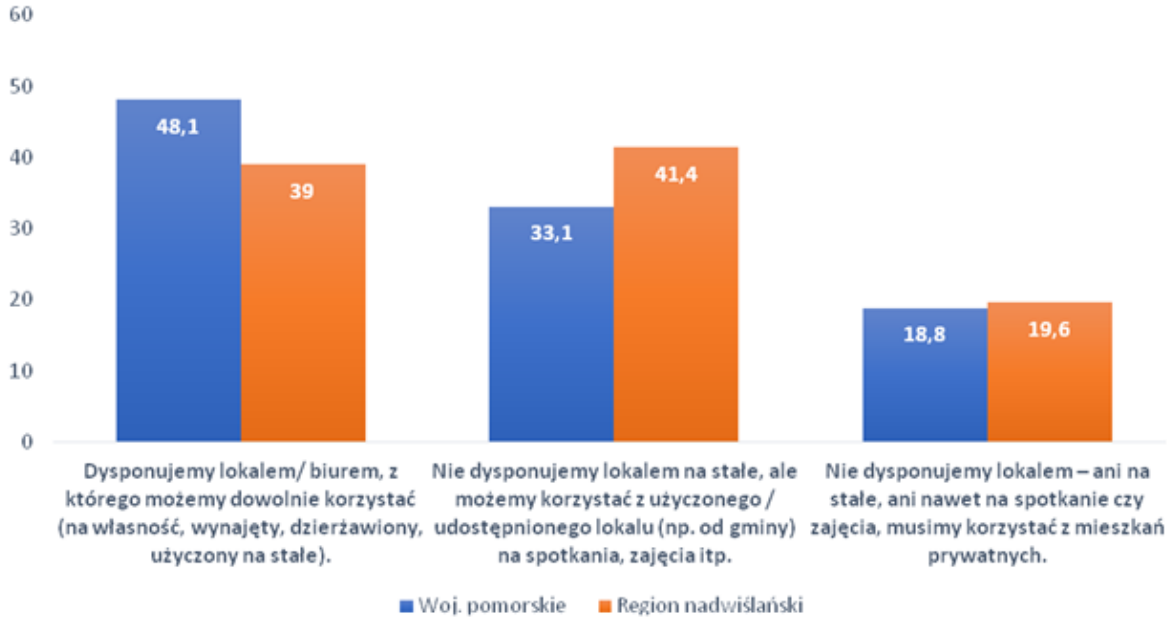

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Ponad połowa organizacji nie posiada na własność komputerów, a ponad 2/3 nie dysponuje telefonami. W przypadku komputerów sytuacja w podmiotach z obszaru nadwiślańskiego wskazuje na nieznacznie wyższe nasycenie infrastrukturą. Jeśli chodzi o dostępność telefonów, stan infrastrukturalny organizacji w subregionie i w całym województwie jest zbliżony.

Wykres 43. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Ile komputerów i telefonów posiada Państwa organizacja na własność?”.

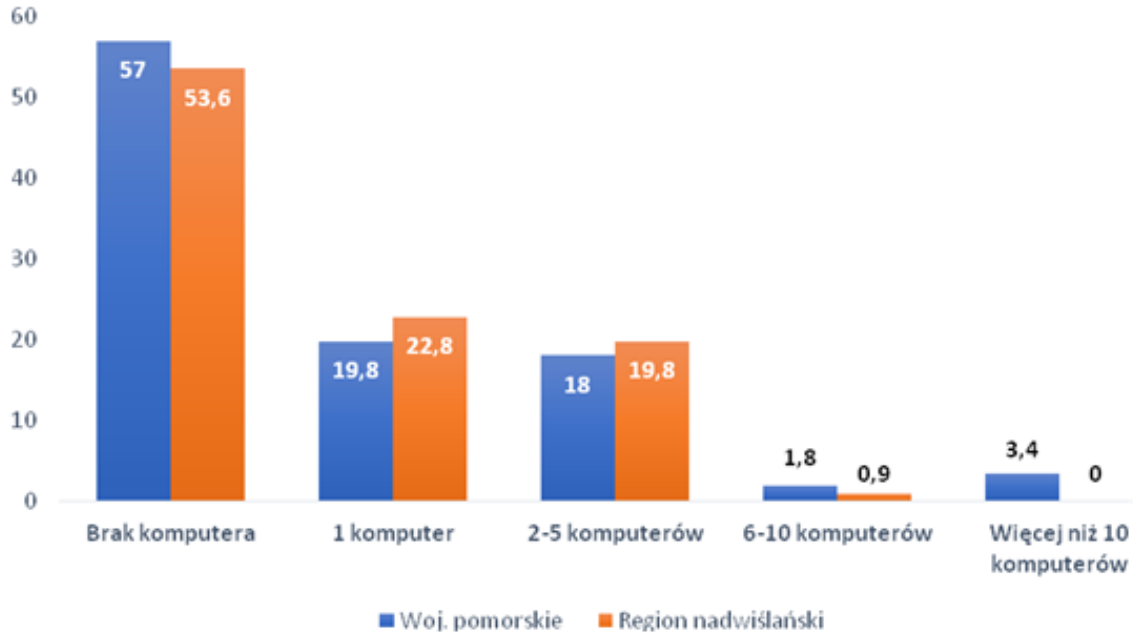

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 44. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Ile telefonów i telefonów posiada Państwa organizacja na własność?”.

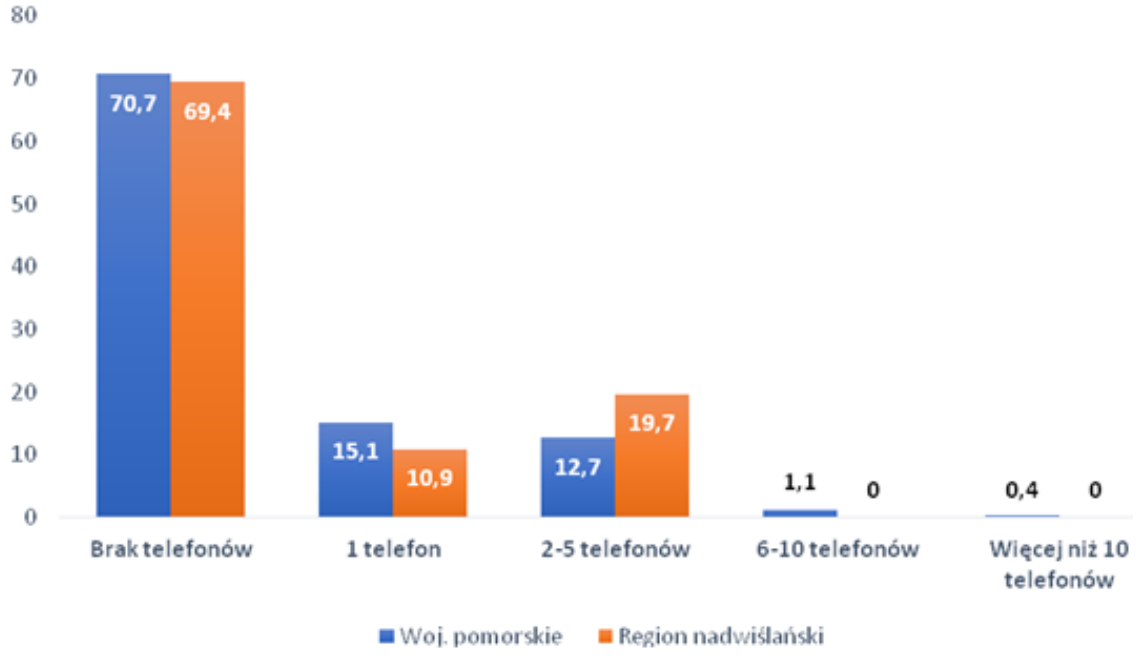

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Średnio co druga organizacja korzysta z dostępu do Internetu codziennie. Nieznacznie częściej taką aktywność podejmują podmioty z innych terenów niż nadwiślański. Jedynie kilkanaście procent organizacji korzysta z Internetu rzadziej niż raz w miesiącu (zarówno w badanym subregionie, jak i w całym województwie).

Wykres 45. Deklarowana częstotliwość korzystania z Internetu w sprawach związanych z organizacją.

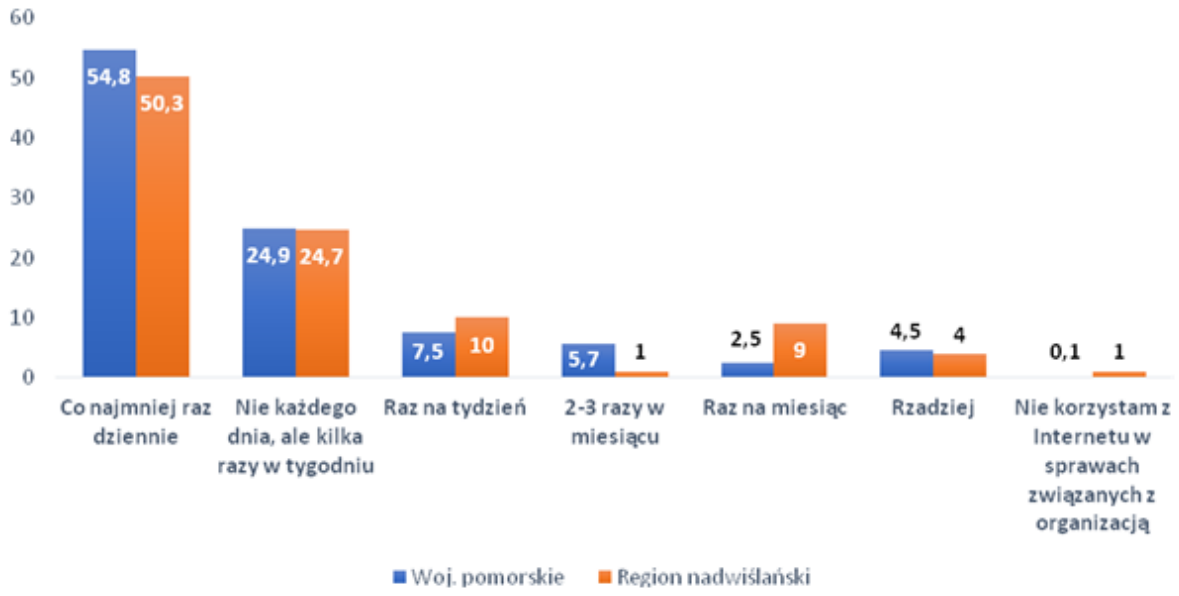

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Tabela 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Z jakich aplikacji / serwisów internetowych korzysta się w Państwa organizacji?”.

Rodzaj działania w internecie	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Poczta e-mail	98,6	97,1
Bankowość elektroniczna	72,4	67,9
Komunikatory internetowe	53,2	59,5
Współdzielona przestrzeń dyskowa na pliki	24,4	16,9
Ankiety i formularze online	15,9	18
Narzędzia mailingowe i newsletterowe	15,3	5,6
Współdzielony kalendarz	14,6	11,4
Narzędzia do zarządzanie projektami	14,6	16,1

Zarządzanie kontaktami (CRM)	8,5	3,8
Narzędzia do crowdfundingu	0,9	0
Narzędzia do fundraisingu	0,7	0
Inne (odpowiedź otwarta)	4,1	0

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W organizacjach najczęściej korzysta się z takich rozwiązań internetowych jak poczta e-mail, bankowość elektroniczna oraz komunikatory internetowe. Te ostatnie częściej wykorzystywane są w podmiotach z terenu nadwiślańskiego. Zauważyć można jednak generalną przewagę częstotliwości korzystania z szeregu narzędzi cyfrowych w organizacjach spoza terenu nadwiślańskiego. Dotyczy to na przykład współdzielenia przestrzeni dyskowej, korzystania z narzędzi mailingowych i newsletterowych czy platform do zarządzania kontaktami.

Informowanie o działaniach, komunikacja, promocja i PR

Organizacje korzystają z różnych sposobów na promocję. Najczęściej jest to obecność w Internecie oraz udział w lokalnych i branżowych wydarzeniach (w obu przypadkach częściej robią to podmioty spoza obszaru nadwiślańskiego), a także organizowanie spotkań oraz wysyłanie e-maili i newsletterów (przewaga organizacji z terenu nadwiślańskiego). Duże różnice między organizacjami z uwagi na ich lokalizację widać w przypadku płatnej obecności w mediach – podmioty z regionu nadwiślańskiego rzadziej korzystają w tym celu z Internetu, a częściej z mediów tradycyjnych.

Tabela 16. Działania promocyjne w organizacji.

Rodzaj działania promocyjnego	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Obecność w Internecie np. strona internetowa, profil w portalu społecznościowym	81,4	72
Udział w lokalnych lub branżowych wydarzeniach, np. festynach, jarmarkach	59,9	54,4
Organizowanie spotkań	59,2	67,7
Wysyłka e-maili, newsletter	49,8	54,2
Obecność w mediach tradycyjnych (artykuły, relacje, wywiady itd. w prasie, radiu, telewizji)	45	45,9
Wieszanie plakatów, rozpowszechnianie ulotek i materiałów promocyjnych	42,8	46,8
Wysyłka listów tradycyjnych	26,6	24,2
Płatna obecność w Internecie (reklamy, posty sponsorowane itd.)	12,8	0,9
Prowadzenie kampanii w przestrzeni publicznej np. billboardy, komunikacja miejska	9,2	13
Płatna obecność w mediach tradycyjnych (reklamy, materiały sponsorowane itd. w prasie, radiu, telewizji)	6,7	12,2
Inne działania (odpowiedź otwarta)	2,2	0,9
Nie prowadzimy komunikacji z otoczeniem	4,8	0,9

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje pytane były o to, w jaki sposób są obecne w Internecie. Z zebranych danych wynika, że najbardziej popularnymi formami są: prowadzenie profilu w portalu społecznościowym oraz strony internetowej. W obu przypadkach częściej takie działania prowadzą organizacje w skali całego województwa niż te z regionu nadwiślańskiego. Na tych terenach większy jest odsetek podmiotów, które prowadzą blogi, strony BIP lub podejmują aktywność w innej formie. Jest też bardziej prawdopodobne, że to na obszarze nadwiślańskim działać będą organizacje nieobecne w internecie.

Wykres 46. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„W jaki sposób Państwa organizacja jest obecna w Internecie?”.

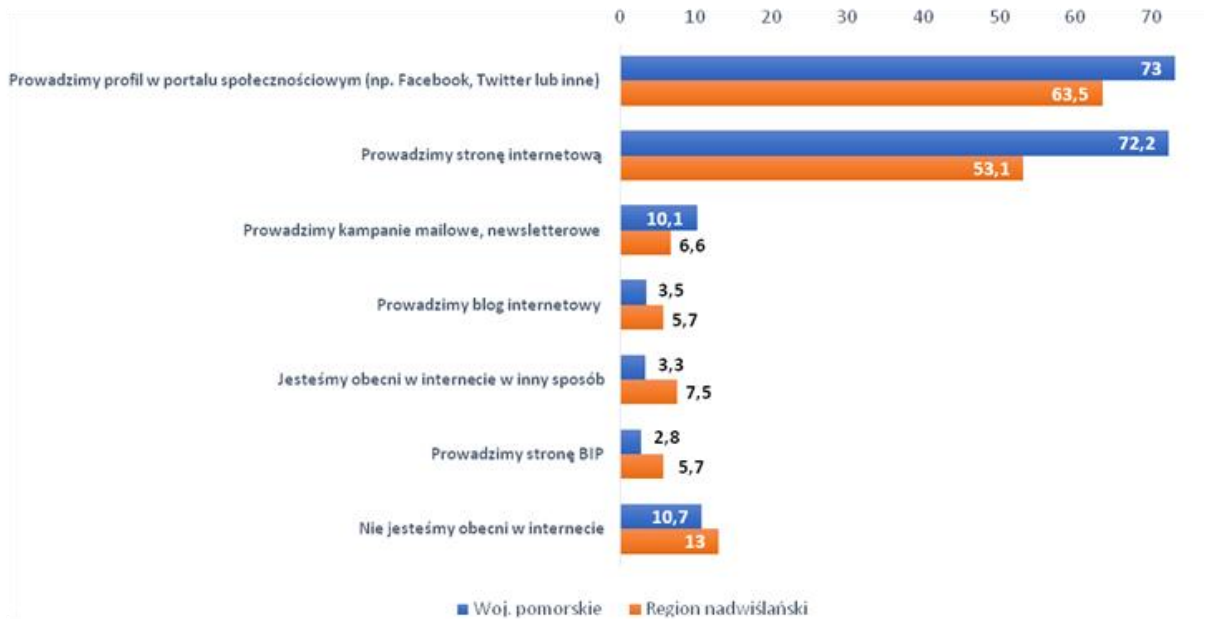

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Podmioty najczęściej publikują treści online raz w tygodniu lub raz w miesiącu. Organizacji bardzo aktywnych publikacyjnie i cyfrowo jednocześnie jest bardzo mało, a na obszarze nadwiślańskim nie ma ich w ogóle.

Wykres 47. Częstotliwość publikacji treści w Internecie.

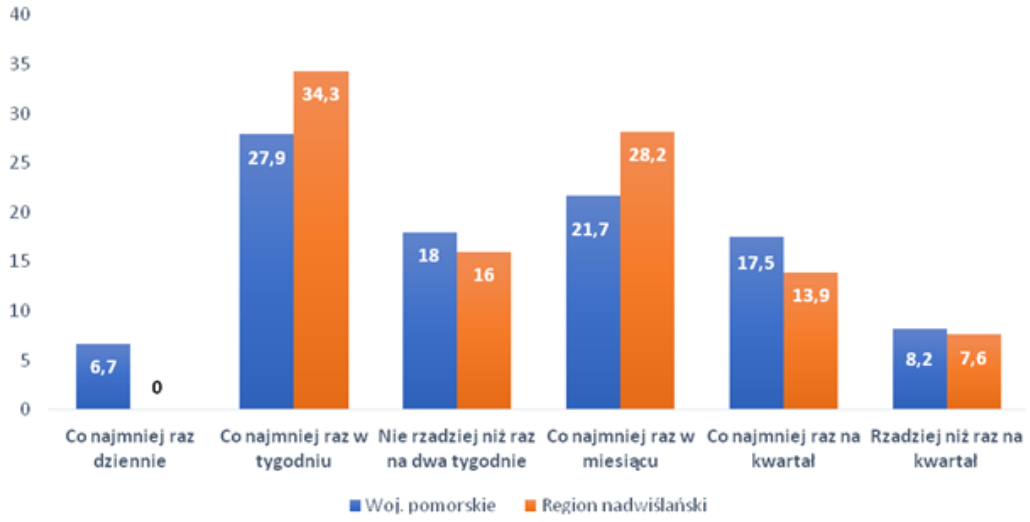

Uwaga: Deklaracje badanych. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Informacje w Internecie organizacje publikują przede wszystkim po to, by informować o realizowanych działaniach (robią to niemal wszystkie podmioty) oraz chwalić się osiągnięciami i informować o efektach działań. Warto podkreślić, że w tym drugim przypadku podmioty z obszaru nadwiślańskiego są istotnie bardziej aktywne (różnica blisko 20 punktów procentowych w stosunku do danych dla całego województwa).

Wykres 48. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„W jakim celu Państwa organizacja publikuje informacje w Internecie?”.

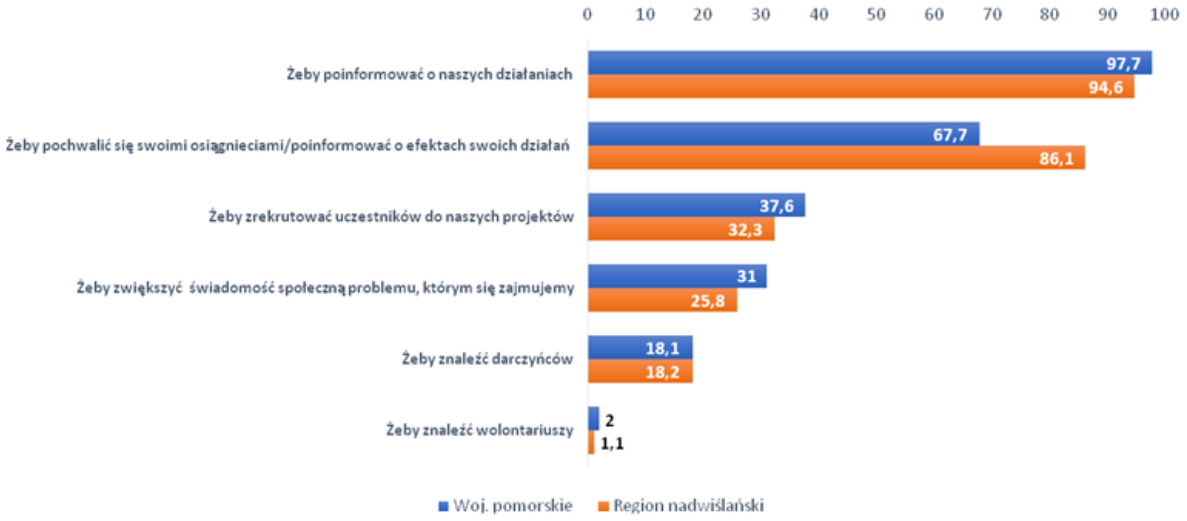

Uwaga: Można wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 49. Deklarowana publiczna dostępność poszczególnych elementów dotyczących organizacji w Internecie.

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W Internecie organizacje udostępniają przede wszystkim informacje o realizowanych projektach i działaniach, a także osobach, które działają w organizacji. W obu przypadkach częściej robią to podmioty działające na terenie obszaru nadwiślańskiego. Rzadziej natomiast publikują one w Internecie własne statuty i wiadomości o sponsorach czy źródłach finansowania działalności.

Komunikacją z otoczeniem i działaniami promocyjnymi zajmują się w organizacjach zazwyczaj przedstawiciele kierownictwa / zarządu. Dzieje się tak w połowie organizacji z województwa i ponad 6 na 10 podmiotów z obszaru nadwiślańskiego. Rzadszy jest zlecanie zadań z tego zakresu innym osobom, okazjonalnie zaś w inny sposób rozwiązuje się kwestię komunikacji i promocji.

Wykres 50. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy w Państwa organizacji jest osoba lub zespół, który w ramach swoich obowiązków zajmuje się komunikacją zewnętrzną, tzn. komunikacją z otoczeniem organizacji i/lub promocją?”.

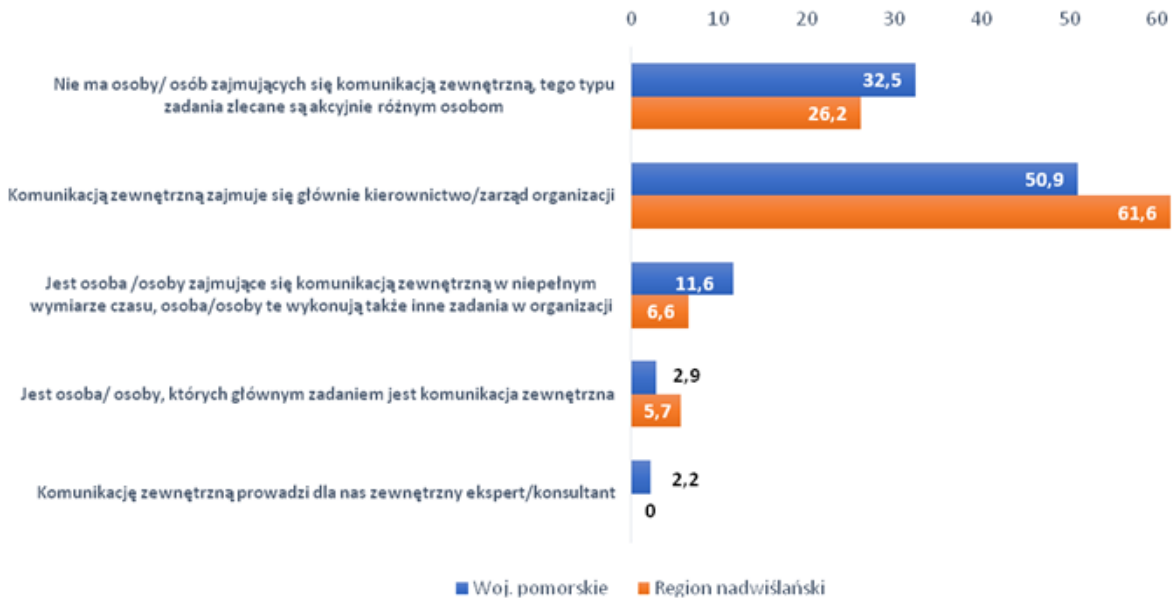

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Modele działania organizacji

Badani proszeni byli o ustosunkowanie się do szeregu tez dotyczących modelu działania organizacji. Z danych wynika, że w przypadku większości stwierdzeń nie ma wyraźnych różnic między deklaracjami składanymi przez podmioty z regionu nadwiślańskiego oraz te z innych części województwa. W wielu przypadkach opinie są też niejednoznaczne, a respondenci wybierają warianty pośrednie między skrajnie określonymi stanowiskami. Organizacje różnią się w dwóch wymiarach. W regionie nadwiślańskim wyraźniej podkreśla się, że podmiot nie prowadzi działań na rzecz własnych członków, oraz że w celu przetrwania podmioty muszą dopasowywać się do zmieniających się warunków.

Wykres 51. Wybrane stwierdzenia opisujące model działania organizacji.

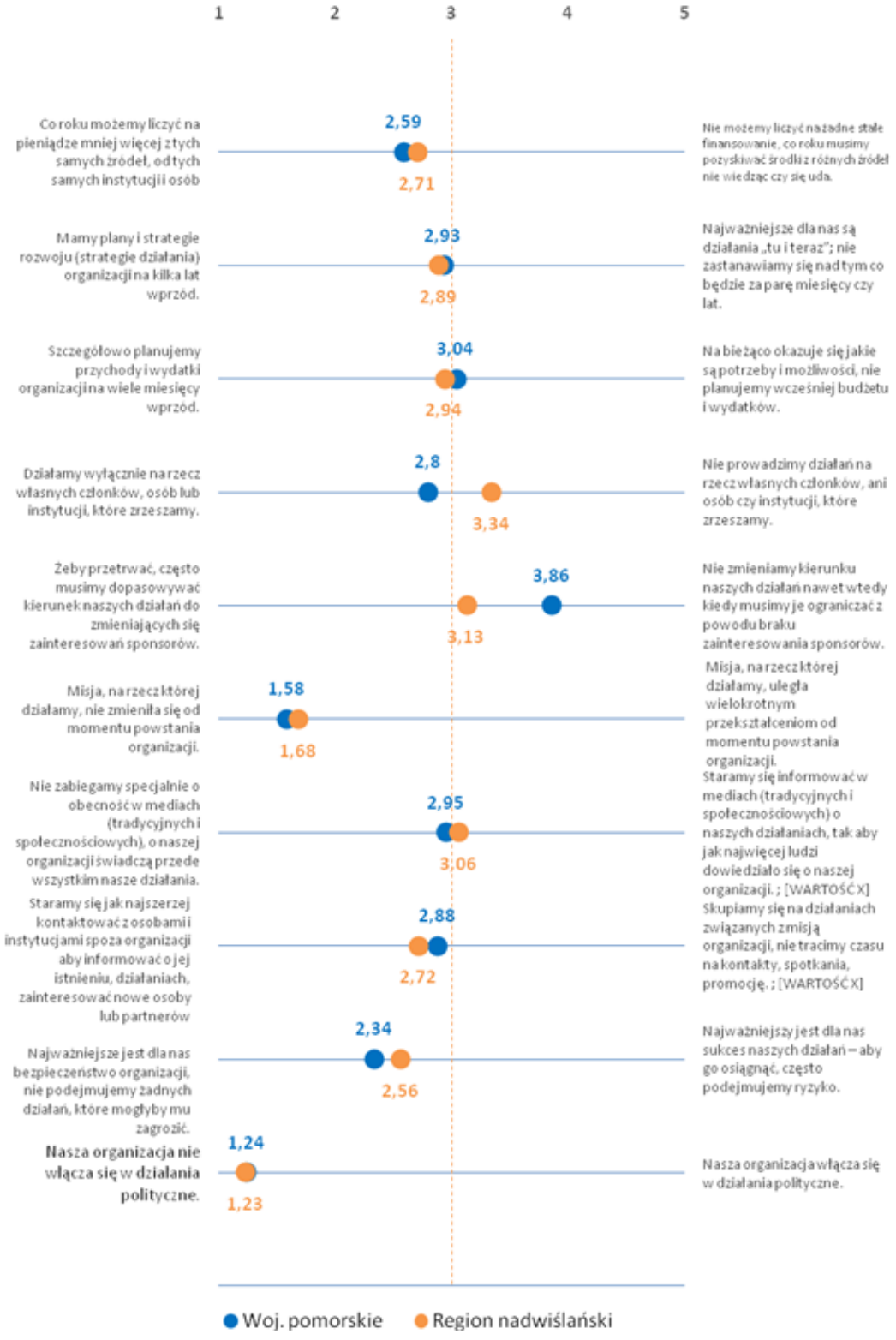

Uwaga: Średnie deklaracje na pięciostopniowej skali, gdzie 1=zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 5=zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Najbardziej odczuwalnymi w organizacjach problemami jest nadmierne skomplikowanie formalności związanych z korzystaniem z dotacji i wsparcia innych instytucji. Raczej odczuwalny jest też brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji. Popularność tych wskazań oscyluje wokół wartości 3 na skali od 1 do 4 (im niższa wartość wskaźnika, tym mniej istotny jest dany problem). Wiele problemów jest silniej odczuwanych przez podmioty z obszaru nadwiślańskiego. Dotyczy to m. in.: nadmiernie rozbudowanej biurokracji, znużenia i wypalenia członków organizacji oraz niejasnych zasad współpracy z administracją publiczną.

Tabela 17. Odczuwalność poszczególnych problemów w organizacji.

Problem	Średnia	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców, sponsorów lub z funduszy Unii Europejskiej	3,05	2,96
Brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji	2,83	2,92
Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań organizacji	2,78	2,79
Nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej	2,77	2,87
Trudności w utrzymaniu dobrego personelu, wolontariuszy	2,60	2,88
Znużenie liderów organizacji, „wypalenie" osób zaangażowanych w jej prace	2,38	2,49
Niejasne reguły współpracy organizacji z administracją publiczną	2,36	2,65
Trudności w dostępie do lokalu odpowiedniego do działalności organizacji	2,28	2,17
Niedoskonałość lub brak przepisów regulujących działania organizacji	2,22	2,44
Nadmierna kontrola ze strony administracji publicznej	2,15	2,10
Konkurencja ze strony innych organizacji pozarządowych	2,09	2,23
Brak poczucia bezpieczeństwa prowadzenia organizacji	2,09	2,02
Brak współpracy lub konflikty w środowisku organizacji pozarządowych	1,98	1,99
Niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach, brak zaufania do organizacji pozarządowych	1,87	2,06

Uwaga: Średnia na skali od 1 do 4, gdzie 1=zdecydowanie nieodczuwalne, a 4=zdecydowanie odczuwalne. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Podstawowym źródłem poczucia braku bezpieczeństwa prowadzenia organizacji jest brak stabilności finansowej organizacji. Taki problem zgłasza ponad 8 na 10 podmiotów. Istotne znaczenie ma też brak stabilności osobowej, a na terenie obszaru nadwiślańskiego szczególnie dużą uwagę przykłada się do propozycji zmian prawnych, które mogą zagrażać ciągłości działań organizacji. Mniejsza jest za to obawa przed nadmiernymi kontrolami ze strony organów państwa.

Wykres 52. Deklarowane źródła poczucia braku bezpieczeństwa prowadzenia organizacji.

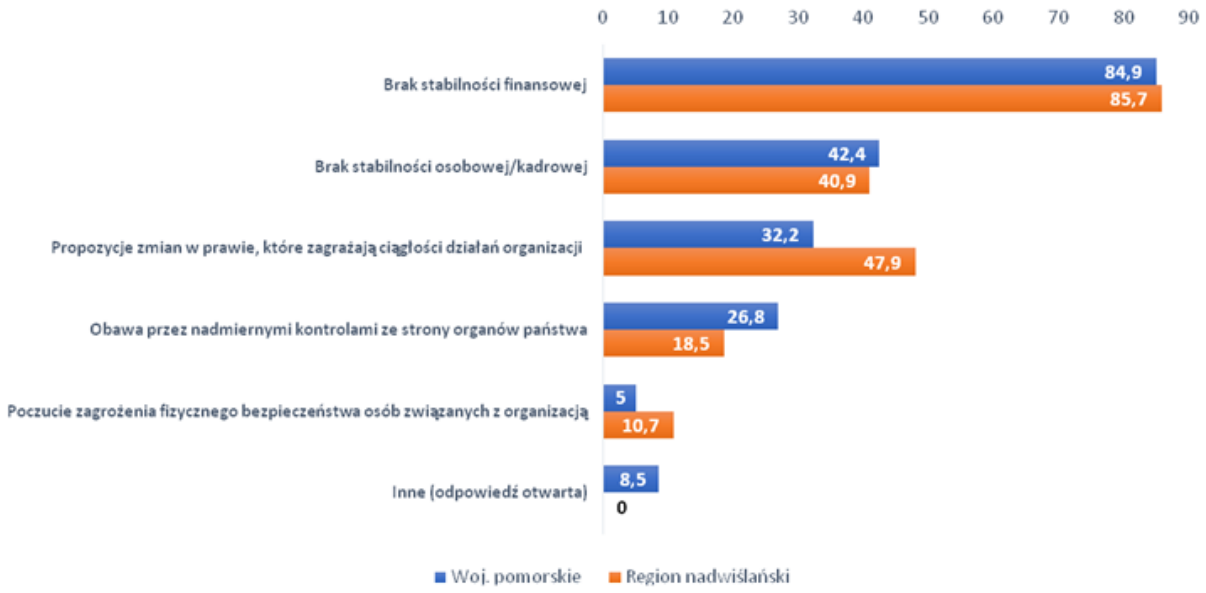

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Organizacje z obszaru nadwiślańskiego są bardziej autokrytyczne w ocenie własnej sytuacji w porównaniu do podmiotów z innych terenów. Warto dodać, że dotyczy to wszystkich badanych obszarów, a w wielu przypadkach różnice w wartościach wskazań są znaczące. Szczególnie wysokie różnice, a co za tym idzie gorsza ocena sytuacji własnej, dotyczy poziomu kompetencji osób zaangażowanych w działania organizacji oraz zdolności podmiotów do konkurowania z innymi.

Tabela 18. Ocena elementów sytuacji organizacji.

Obszar oceny	Średnia	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Jakość usług świadczonych przez Państwa organizację	8,39	7,93
Wizerunek społeczny/reputację Państwa organizacji	8	7,42
Kompetencje osób zaangażowanych w działania organizacji: pracowników, osób pracujących społecznie, członków, władz	7,92	7,09
Jakość zarządzana finansami w Państwa organizacji	7,47	6,68
Zdolność Państwa organizacji do konkurowania z innymi podmiotami	6,75	5,99
Wpływ Państwa organizacji na rozwiązywanie ważnych problemów (lokalnych, społecznych)	6,5	5,99
Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a instytucjami publicznymi i samorządowymi	6,05	5,69
Poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a innymi, podobnymi organizacjami	5,91	5,36
Stan i poziom wyposażenia Państwa organizacji	5,29	4,84
Sytuację finansową Państwa organizacji	5,24	4,89
Poziom zarobków w Państwa organizacji*	4,39	4,05

Uwaga: Obliczono na skali od 1 do 10, gdzie 1=bardzo zła, a 10=bardzo dobra. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.
* Obliczono tylko dla osób zatrudniających pracowników odpłatnie.

Ponad połowa organizacji planuje utrzymać działalność na dotychczasowym poziomie. Należy podkreślić, że o ile wiele organizacji (blisko 4 na 10) deklaruje plany rozwijania działalności, na obszarze nadwiślańskim takich podmiotów jest

nieznacznie mniej, a dodatkowo można zauważyć nieznacznie, ale jednak wyższe wskaźniki przy wyborach odpowiedzi dotyczących ograniczania czy kończenia działalności.

Wykres 53. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy w najbliższym czasie Państwa organizacja przewiduje … ?”.

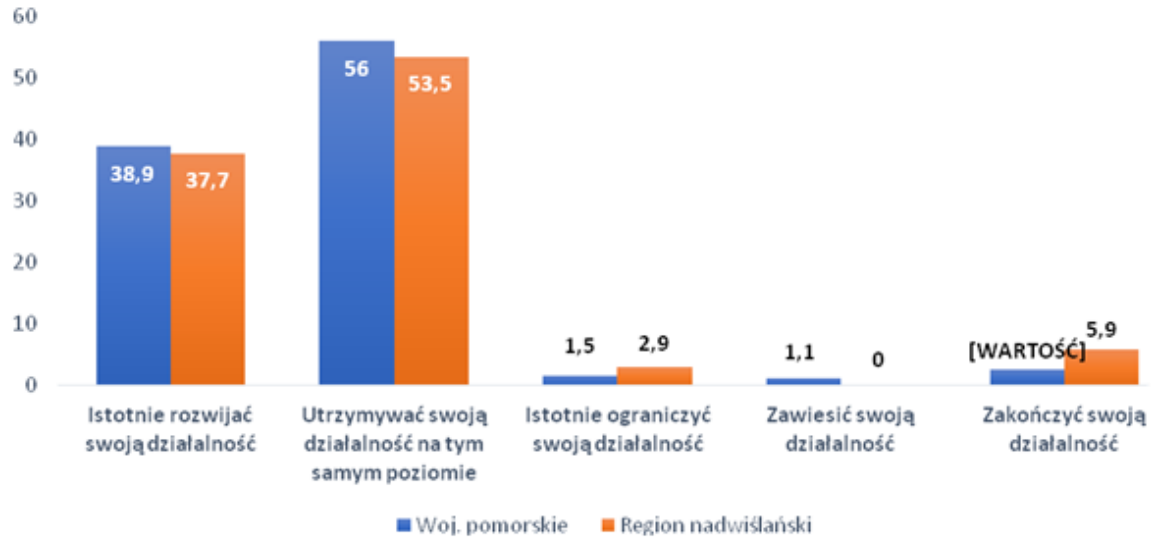

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Pozyskanie przez organizację dodatkowych środków na działalność oznaczałoby najczęściej przeznaczenie ich na wkład własny do projektów, podniesienie kwalifikacji osób pracujących na rzecz organizacji oraz finansowanie działań promocyjnych i reklamowych. Z podobną częstotliwością realizowałyby takie działania, jeśli wierzyć deklaracjom, podmioty z obszaru nadwiślańskiego, jak i z innych części województwa. Z danych wyłania się jednak wyraźny wzór różnic w zakresie planów działania w przypadku posiadania dodatkowych środków. Organizacje z obszaru nadwiślańskiego wyraźnie częściej sygnalizują, że dokonałyby zakupu sprzętu biurowego i komputerów oraz dedykowanego oprogramowania. W skali całego województwa częściej natomiast planuje się powiększenie lub remont lokalu albo jego wynajem, a także rozszerzanie działalności organizacji poprzez wprowadzanie nowych usług i produktów.

Tabela 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Proszę sobie wyobrazić, że Państwa organizacja otrzymała dodatkowe pieniądze, którymi mogliby Państwo swobodnie dysponować. Na który z wymienionych celów wydaliby Państwo te pieniądze?”.

Obszar inwestycji	Odsetek	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Wkład własny do projektów	35,7	35,4
Podniesienie kwalifikacji osób pracujących na rzecz organizacji (władz, pracowników, wolontariuszy) – np. szkolenia, konferencje, konsultacje	31,5	29
Promocja działań organizacji, reklama	29,8	32,7
Rozszerzenie działalności organizacji: wprowadzenie nowych usług, produktów	27,7	16
Zakup innego sprzętu związanego z obszarem działania organizacji (np. specjalistycznego, sportowego, rehabilitacyjnego)	26,6	26,3
Zatrudnienie dodatkowych pracowników na stałe	19,2	20,6
Powiększenie lub remont lokalu	15,5	10,8
Pozyskanie nowych członków	14,6	14,2
Zakup sprzętu biurowego, komputerów itp.	11	22,2
Wynajem lokalu	9,2	3,6
Skorzystanie z usług specjalistów spoza organizacji (od prawa, zarządzania, księgowości, finansów itp.)	8,9	5,7
Zakup oprogramowania komputerowego	6,9	12,2
Rozpoczęcie lub inwestycja w już prowadzoną działalność gospodarczą	6,5	5,5
Inwestycja w lokaty, obligacje lub akcje	1,8	0
Inne (odpowiedź otwarta)	5,8	8,5

Uwaga: Można wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 54. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Czy słyszał(a) Pan(i) kiedykolwiek o portalu organizacji pozarządowych ngo.pl?”.

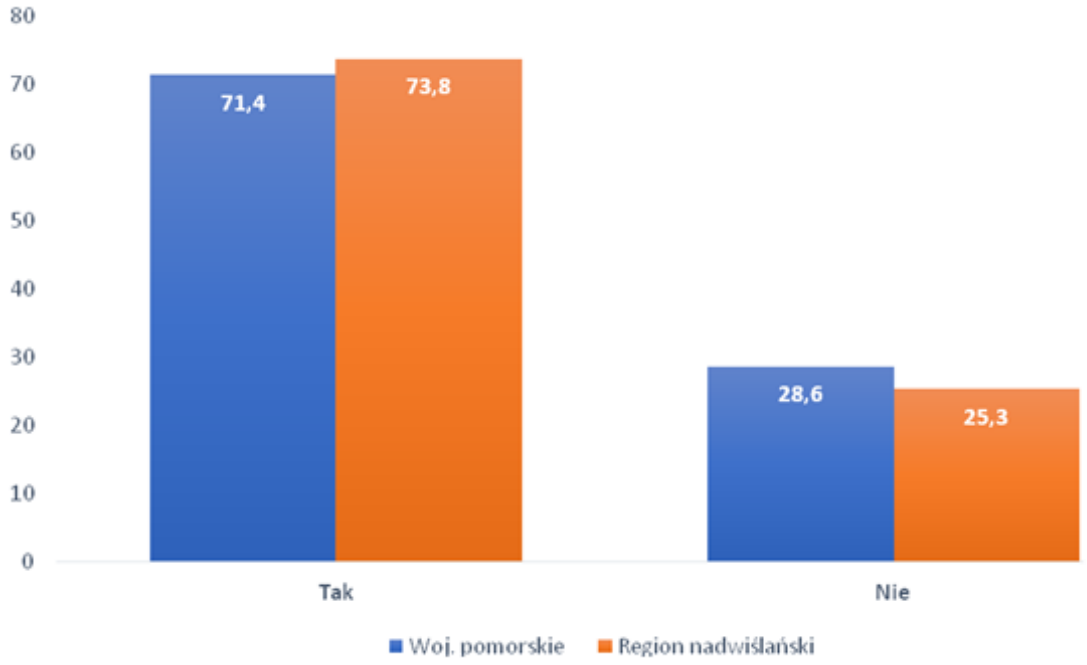

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Blisko 3/4 podmiotów słyszało o portalu organizacji pozarządowych ngo.pl – ten wskaźnik jest nieznacznie wyższy na terenie nadwiślańskim. Większość badanych odwiedzała też (lub aktualnie odwiedza) portal – dzieje się tak w 8 na 10 organizacjach. W podmiotach z obszaru nadwiślańskiego rzadziej robią to współpracownicy, ale też nie ma takich podmiotów, w których portal nie byłby odwiedzany w ogóle (jest tak w 1 na 20 organizacjach w skali całego województwa).

Wykres 55. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Czy kiedykolwiek Pan(-i) lub ktoś inny z organizacji odwiedzał portal organizacji pozarządowych ngo.pl?”.

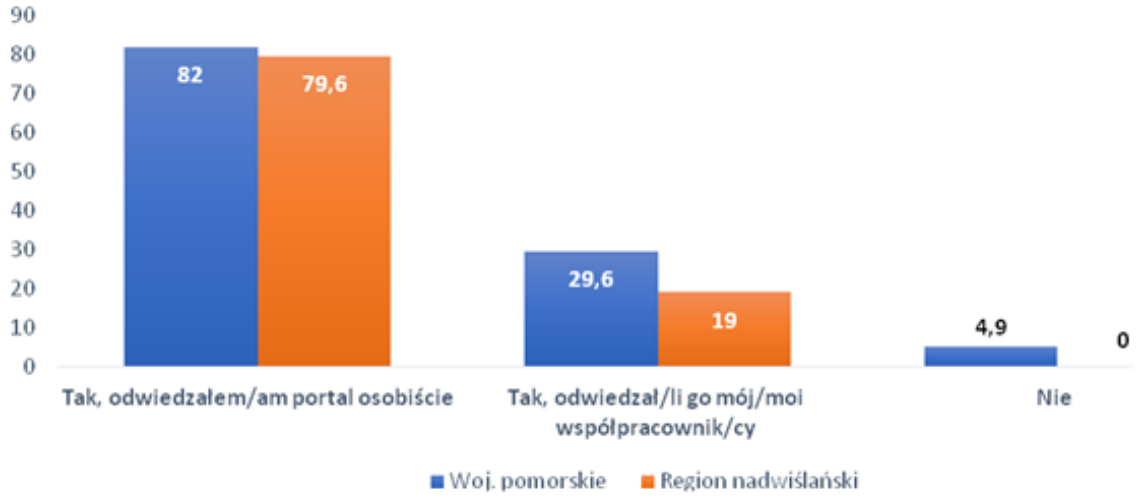

Uwaga: Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W średnio co drugiej organizacji portal ngo.pl odwiedzany jest raz w miesiącu lub rzadziej. Warto jednak podkreślić, że częstotliwość odwiedzin jest wyraźnie wyższa w podmiotach z obszaru nadwiślańskiego – kilka razy w tygodniu robi to 1/3 organizacji (dwukrotnie więcej niż w skali całego województwa).

Wykres 56. Deklarowana częstotliwość odwiedzania portalu ngo.pl przez respondentów i ich współpracowników.

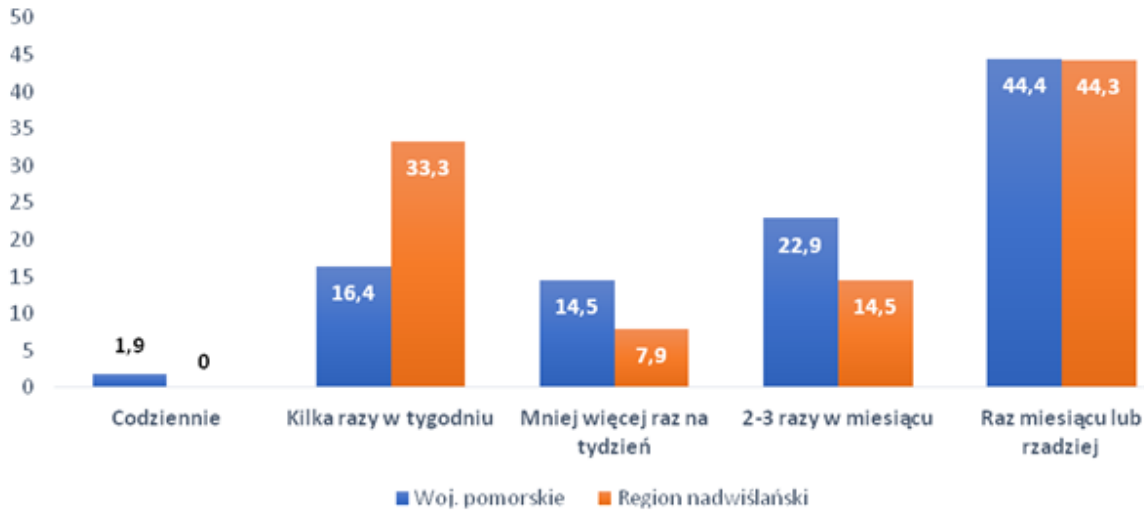

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

W pomorskich organizacjach z portalu ngo.pl korzysta się przede wszystkim w celu pozyskiwania informacji o usługach dla organizacji i kwestiach związanych z pracą i wolontariatem. Na obszarze nadwiślańskim podmiotów poszukujących tego rodzaju wiadomości jest więcej niż w skali całego województwa. Na tym terenie częściej też poszukuje się informacji o funduszach dostępnych dla organizacji. Rzadziej natomiast korzysta się z portalu w celu zdobywania wiedzy na temat kwestii formalno-prawnych oraz pozyskiwania informacji o szkoleniach, konferencjach czy imprezach.

Wykres 57. Deklarowane cele korzystania z portalu ngo.pl.

Uwaga: Można wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi. Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

wartości
i opinie

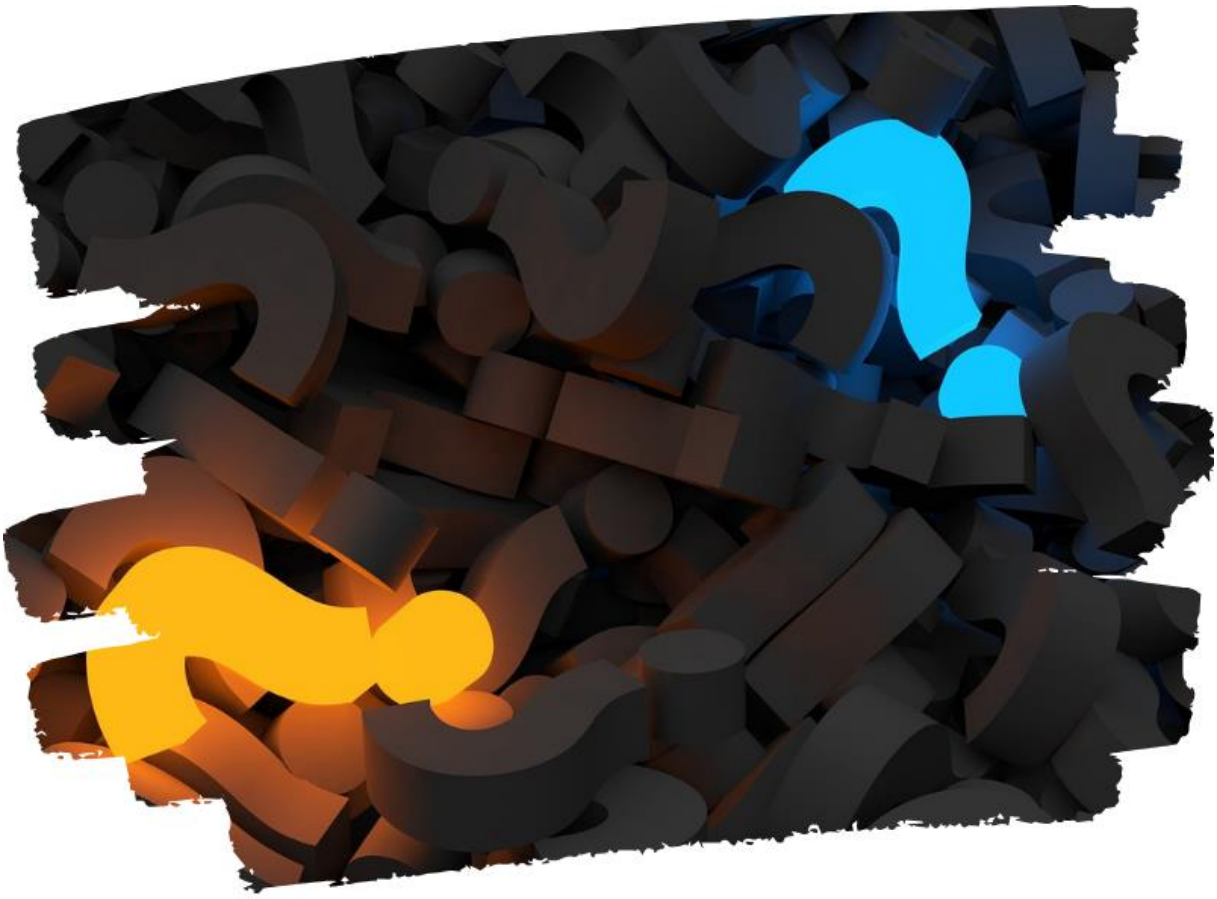

Badani podkreślają, że najczęściej utożsamiają organizację (poza słowem „fundacja” lub „stowarzyszenie”) z określeniem „organizacja pozarządowa” – nieco częściej takie deklaracje składają przedstawiciele podmiotów z regionu nadwiślańskiego. Na tym obszarze relatywnie częściej myśli się o podmiocie jako o „organizacji obywatelskiej”, nieznacznie rzadziej – jako o „NGO” i „organizacji pomocowej”.

Wykres 58. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu: „Z jakim określeniem na Państwa organizację (poza słowem „fundacja” lub „stowarzyszenie”) najbardziej się Państwo utożsamiają?”.

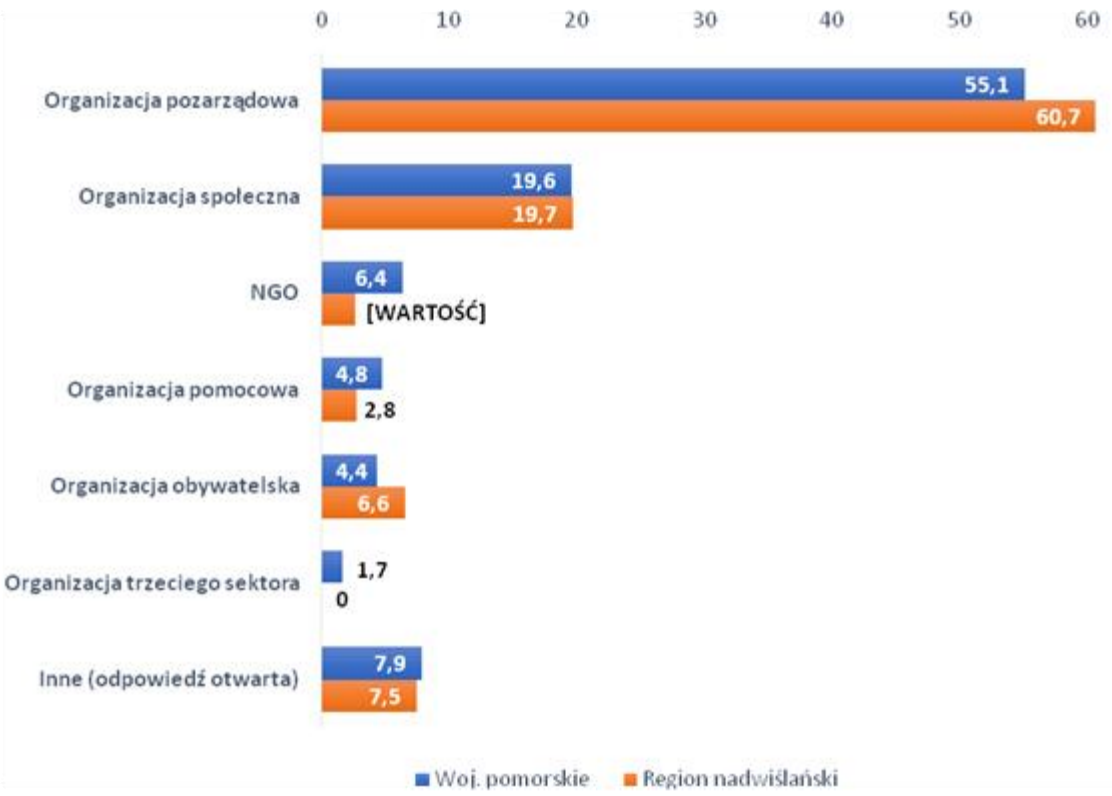

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Kluczowymi wartościami, jakimi kierują się organizacje w działaniach, jest uczciwość, poczucie misji oraz zapał i zaangażowanie. W przypadku wartości, jaką jest uczciwość, wyraźnie też widać, że jest ona uznawana za bardziej istotną w organizacjach z obszaru nadwiślańskiego. Na badanym obszarze większą wagę przykłada się też m. in. do takich wartości jak determinacja i konsekwencja w działaniu oraz niezależność i samorządność. W skali całego województwa bardziej znaczące są natomiast: wspomniane wyżej poczucie misji, profesjonalizm, przejrzystość i jawność, skuteczność i demokratyczne zarządzanie.

Tabela 20. Wartości najważniejsze i najmniej ważne w organizacji według badanych.

Wartość	Woj. pomorskie		Region nadwiślański	
	Jako najważniejsza	Jako najmniej ważna	Jako najważniejsza	Jako najmniej ważna
Uczciwość	45,5	11,6	60,8	0
Poczucie misji	44,8	13,1	36,5	16,8
Zapał, zaangażowanie	43,6	11,3	46	8,1
Profesjonalizm	42,1	13,9	35,4	20,7
Bezinteresowność	34,1	14,8	32,7	19,6
Przejrzystość, jawność	33,2	12	26,3	16,7
Troska o dobro wspólne	29,5	14	31,8	14
Zaufanie	28,1	19,6	31,7	28
Determinacja, konsekwencja w działaniu	27,1	12,6	33,6	14,1
Użyteczność	25,8	12,3	26,1	19,7
Otwartość/ tolerancja	24,8	16	24,2	18,7
Skuteczność	21,3	18,6	15,9	17,9
Niezależność, samorządność	17,7	17,1	25,1	18,8
Demokratyczne zarządzanie	14,6	12,3	8,4	14,9
Solidarność	12,7	13,1	12,2	13
Wierność tradycjom	12,7	24,8	9,4	24,2
Samopomoc	8,4	17,8	5,5	13,1
Zgodność z procedurami	5,1	20,1	9,3	17,8
Wynik ekonomiczny/zysk	4,7	40,8	7,5	34,6
Inna wartość (odpowiedź otwarta)	1,4	1,5	0,9	0

Uwaga: Można wskazać maksymalnie 5 odpowiedzi w każdym wskazaniu.
Odsetki odpowiedzi mogą nie sumować się do 100.
Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Tabela 21. Opinie na temat polskiego sektora NGO.

Opinie na temat polskiego sektora NGO	Średnia	
	Woj. pomorskie	Region nadwiślański
Wpływ organizacji pozarządowych na życie społeczne w mojej okolicy zwiększa się.	3,48	3,38
Większość ludzi w Polsce nie rozumie na czym polega działalność organizacji pozarządowych.	3,34	3,25
Organizacje pozarządowe mają ogólnie duży wpływ na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w skali kraju.	3,34	3,19
W Polsce trudno mówić o istnieniu sektora pozarządowego jako wspólnoty organizacji – istnieją wyłącznie poszczególne organizacje realizujące swoje cele.	3,18	3,06
Współpraca między różnymi organizacjami jest wysoce utrudniona lub wręcz niemożliwa za względu na podziały polityczne w polskim społeczeństwie.	2,93	2,51
Ogólnie rzecz biorąc działania państwa polskiego sprzyjają w Polsce rozwojowi sektora pozarządowego.	2,65	2,9
Każda organizacja powinna dbać przede wszystkim o własny rozwój, więc nie ma sensu tworzyć wizji rozwoju całego sektora.	2,53	2,64

Uwaga: Średnie na skali od 1 do 5, gdzie 1=zdecydowanie nie zgadzam się z podanym stwierdzeniem, a 5=zdecydowanie zgadzam się z podanym stwierdzeniem.
Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Analizując miniony rok 2017 poziom zadowolenia organizacji w skali całego województwa jest umiarkowanie pozytywny – wynosi 6,51 w skali 1-10. Podmioty na obszarze nadwiślańskim są w tym względzie wyraźnie bardziej krytyczne – średnia ocena minionego roku wynosi 5,46 i jest już nieznacznie wyższa niż ocena przeciętna.

Opinia organizacji na temat polskiego sektora NGO jest ambiwalentna. Średnie wyniki wskazań w odniesieniu do poszczególnych tez oscylują wokół wartości przeciętnych. Często nie widać też wyraźnych różnic między wskazaniami podmiotów z obszaru nadwiślańskiego i innymi organizacjami z pomorskiego trzeciego sektora. Nieznacznie bardziej w regionie nadwiślańskim akceptowane jest twierdzenie o tym, że działania państwa sprzyjają rozwojowi organizacji, a współpracy nie utrudniają podziały w polskim społeczeństwie.

Wykres 59. Stwierdzenia dotyczące sytuacji sektora pozarządowego w Polsce.

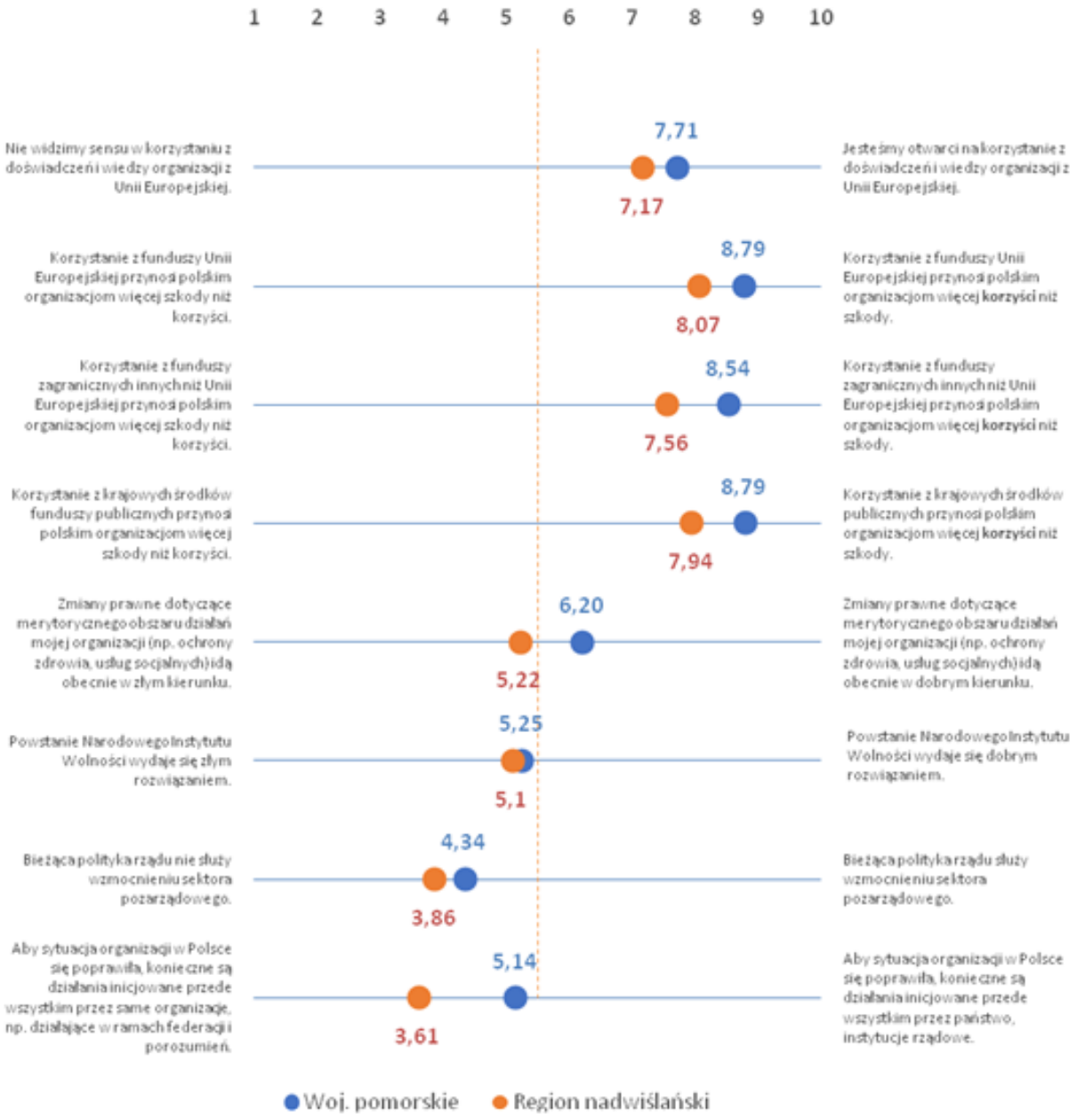

Uwaga: Średnie deklaracje na dziesięciostopniowej skali, gdzie 1=zgoda z opinią prezentowaną po lewej stronie, a 10=zgoda z opinią prezentowaną po prawej stronie. Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim.

Organizacje z regionu nadwiślańskiego są bardziej krytyczne w ocenie oddziaływania korzystania ze środków publicznych, w tym także unijnych. Ich opinia jest pozytywna, ale wyraźnie widać, że w skali całego województwa wyniki wskazują na lepsze oceny. Na terenie nadwiślańskim niższe są też oceny kierunku zmian prawnych dotyczących merytorycznego obszaru działań organizacji. Ponadto podkreśla się większe znaczenie działań oddolnych, niż tych inicjowanych przez instytucje rządowe i państwo, w celu poprawy sytuacji sektora pozarządowego w Polsce.

Większość organizacji ocenia warunki działania podmiotu w ostatnim roku analogicznie do okresów wcześniejszych. Na obszarze nadwiślańskim więcej jest jednak organizacji, które twierdzą, że warunki się poprawiają. Analogicznie większa jest też liczba podmiotów, które spodziewają się lepszych warunków działalności w kolejnym roku.

Wykres 60. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jak ogólnie ocenia Pan/Pani warunki działania swojej organizacji w ostatnim roku?”.

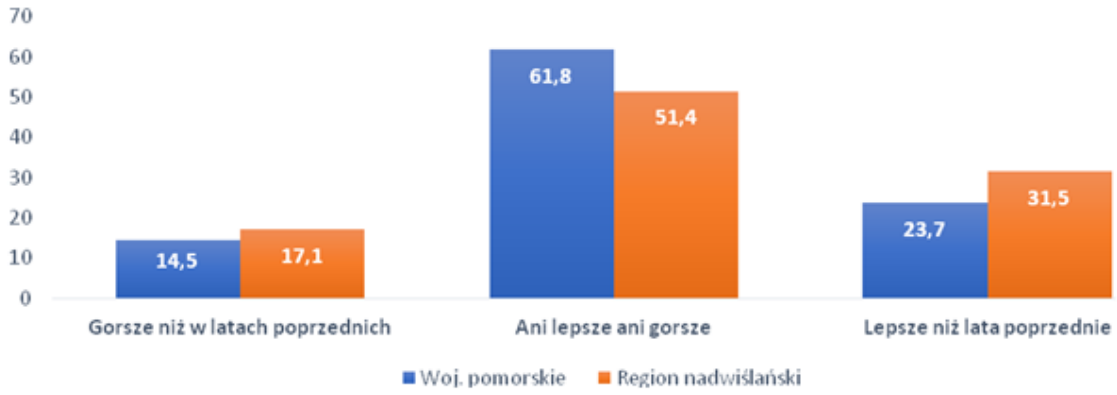

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Wykres 61. Rozkład odpowiedzi na pytanie w kwestionariuszu:
„Jakich warunków działania spodziewa się Pan/Pani w najbliższym roku?”.

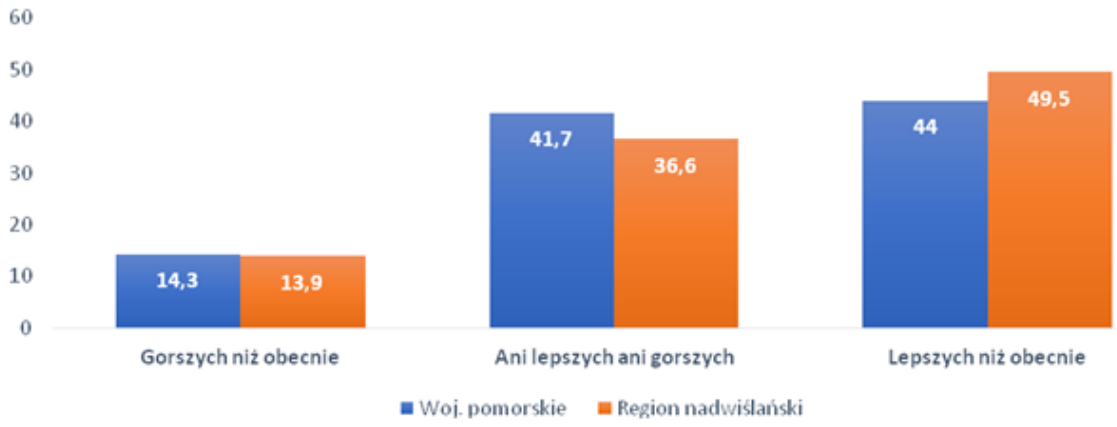

Uwaga: Porównanie województwa pomorskiego z regionem nadwiślańskim. Dane w %.

Analiza
jakościowa

WSTĘP METODOLOGICZNY

Celem głównym przeprowadzonego badania była diagnoza kondycji sektora pozarządowego w subregionie nadwiślański (w powiecie kwidzyńskim, starogardzkim, malborskim, sztumskim, tczewskim) w poniższych kategoriach:

- Potencjał ekonomiczny i merytoryczny organizacji;
- Zweryfikowanie źródeł finansowania organizacji;
- Identyfikacja trudności i potrzeb, na jakie napotykają organizacje w swoim działaniu;
- Stan zasobów organizacji;
- Gotowość organizacji do ekonomizacji swoich działań;
- Współpraca i kontakty z otoczeniem;
- Zmiany i ich dynamika w III sektorze na przestrzeni ostatnich 4 lat.

Powyższy problem podjęto nie tylko ze względu na poznawczy cel badań, ale również ze względu na praktyczno-użyteczny charakter tych analiz. Ujawnienie mechanizmów rządzących omawianym zjawiskiem może mieć istotny wpływ na jego rozumienie, jak również na podejmowane działania, szczególnie przez podmioty i instytucje świadczącego wsparcie organizacjom pozarządowym.

Badanie przeprowadzoną metodą zogniskowanego wywiadu grupowego. Dobór próby badawczej miał charakter celowy. Badanie przeprowadzono na grupie działaczy pozarządowych, w ramach 5 spotkań, które przeprowadzono:

- Gniewie
- Kwidzynie
- Malborku
- Starogardzie Gdańskim
- Sztumie

Dobór uczestników nastąpił bez względu na rodzaj działalności, zasięg działania oraz stopień rozwoju reprezentowanych organizacji.

Wyniki badań

Charakterystyka i funkcjonowanie organizacji.

Badanie rozpoczęto od ogólnego pytania badawczego o kondycję organizacji pozarządowych w subregionie nadwiślańskim.

Ogólna ocena kondycji organizacji pozarządowych

Opinie uczestnicy badania nt. aktualnej kondycji sektora pozarządowego wskazali na duże jego rozwarstwienie – funkcjonowanie stosunkowo niewielu „dużych" organizacji pozarządowych tzn. posiadających najczęściej lokal lub cały budynek,

zatrudniających stałą kadrę, często realizujących stałe zlecenia ze strony administracji publicznej a dużą grupą tzw. „małych organizacji" działających na dużo mniejszą skalę w oparciu o wolontariat, zasoby własne członków lub działaczy. W dużej mierze ocena kondycji sektora zależy od stabilności i stopnia rozwoju danego NGO.

(…) Jest więcej organizacji niż cztery lata temu, ale więcej tych mniejszych organizacji. Tych dużych, które mają większe pieniądze, prowadzą większe projekty jest chyba tle samo co było. Ale to jest nieduża, silna grupa, która sobie najlepiej radzi. Ona właściwie ciągnie sektor (…)"

Jednak przedstawiciele zarówno jednych jak i drugich wskazywali na obniżający się poziom motywacji do działań społecznych. W wypowiedziach uczestników badania często pojawiało się określenie **stagnacja**, mające obrazować aktualny stan sektora pozarządowego i rozumianego jako brak dalszego rozwoju. Ponadto wskazywano, że coraz więcej osób „odchodzi" z sektora pozarządowego, panuje zniechęcenie, a także dostrzegalny brak warunków sprzyjających angażowaniu się w działania.

(…) brak warunków by chciało się chcieć (…)

Zjawiskiem z tym powiązanym i akcentowanym przez zaproszonych działaczy jest postępujące **osamotnienie** liderów, którzy w zależności od indywidualnych predyspozycji „ciągną" swoje organizacje.

(…) Ogólna kondycja zawsze zależy od osób, które są zaangażowane w działanie. (…) To zawsze zależy od liderów (…)

Zdaniem uczestników badania brakuje także **zastępowalności** liderów. W trakcie spotkań podawano przykłady organizacji pozarządowych, nawet z dużym

doświadczeniem, które „wygasają" i będą likwidowane, ponieważ nie udało się znaleźć następców chętnych, aby kontynuować rozpoczęte kiedyś dzieło. Szczególnie trudno, zdaniem uczestników, zainteresować i zaangażować młodsze pokolenie działalnością społeczną, która w dzisiejszych czasach a także warunkach w jakich jest prowadzona nie może stanowić atrakcyjnej alternatywy dla pracy np. w korporacji.

> *(…) Zauważam, że nie ma młodych ludzi, k*
> *tórzy gdzieś tam po nas zaczynają działać (…)*

Wskazywano także na utrzymującą się powszechnie praktykę **braku współpracy** pomiędzy samymi organizacjami, działającymi nawet na stosunkowo małym terenie

> (…) Nasze *miasto jest małe, a jednak jest wiele organizacji, które się nie znają, ale nie mają chęci współpracy; nie chcą się poznać, podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem. Brak osób, które przyszłyby i powiedziały że chcą coś zrobić razem (…)*

Jednym z powodów takiej sytuacji jest prawdopodobnie, wskazywana przez uczestników nadmierna **rywalizacja** o dostępne środki publiczne. To powoduje, że organizacje które potencjalnie mogłyby współpracować traktują się jak konkurentów. Nie sprzyja to rozwojowi samego sektora i przyczynia się do jego atomizacji.

Czy uważają Państwo, że sytuacja organizacji w Waszym powiecie zmieniła się w ciągu ostatnich 4 lat, a jeśli tak, to pod jakim względem.

W ocenie wielu zaproszonych na spotkanie działaczy, w ostatnich latach bardzo dużo organizacji zaprzestało w ogóle swojej działalności lub ją czasowo zawiesiło.

Jednocześnie te, które zaczynają swoją działalność mają „dłuższy rozbieg” i pierwsze „widoczne” działania podejmują rok lub dwa lata po formalnej rejestracji.

Uczestnicy wskazywali na fakt pojawienia się nowych „graczy”, czyli wyspecjalizowanych podmiotów, często organizacji pozarządowych, którzy nie będąc lokalną organizacją wykorzystują swoje umiejętności pozyskiwania dużych środków unijnych, realizują działania na rzecz danego obszaru, jednak nie będąc z nim bezpośrednio związanym.

Część działaczy zasugerowała, że częściej niż kiedyś spotyka się organizację, które choć formalnie mają charakter pozarządowy to stanowią „trampolinę” polityczno-wyborczą dla swoich działaczy, którzy jednocześnie nie ukrywają swoich ambicji. Jednym z efektów jest brak zaufania przedstawicieli lokalnej władzy względem działaczy społecznych, widoczny szczególnie w mniejszych gminach.

(…) Jak zrobiliśmy sobie dni seniora z okazji dnia kobiet to zachodzono do nas, żeby sprawdzić czy czasem tam nie politykujemy i czy nie robimy kampanii wyborczej dla kandydata na burmistrza itd. A my naprawdę chcieliśmy się po prostu spotkać (…)

Jednocześnie coraz bardziej widoczna zdaje się być aktywność tzw. grup nieformalnych, choć z punktu widzenia prawa są one niewidoczne. Zjawisko to dotyczy przede wszystkim małych miejscowości, np. środowisk zogniskowanych wokół wiejskich świetlic, bądź bardziej aktywnych społecznie sołtysów.

W całym subregionie dostrzegalne jest zwiększające się zniechęcenie do angażowania się w działalność o charakterze społecznym.

(…) A prawda jest taka, że jest coraz mniej osób którym się chce. Większość z nas mówi, że nie mamy czasu (…)

Szczególnie trudny jest dla działaczy coraz większa powierzchowność zaangażowania, nawet wśród tych którzy takowe zadeklarowali. Zdaniem

uczestników badania objawia się to przede wszystkim brakiem chęci wzięcia odpowiedzialności na siebie za konkretne działania.

(…) Mówią owszem przyjdę, ale bez odpowiedzialności - nie wiem na którą godzinę, nie wiem co zrobię, nie wiem nawet czy pomogę, ale like'a na FB macie (…)

Przyczynę tych zjawisk eksperci dostrzegają przede wszystkim w zmieniającym się stylu życia i priorytetach, które się z tym wiążą.

Dzisiaj dla mnie jako osoby zarządzającej, podstawową trudnością jest to, że ludzie nie przychodzą do stowarzyszenia z chęci działania, z chęci zrobienia czegokolwiek, tylko poszukują pracy. Robią to co mają w umowie, ale to się nie przekłada na takiego ducha działania (…)

(…) Na przerwach nasze dzieci w ogóle ze sobą nie rozmawiają tylko gapią się w smartfony. Ich życie prawie całkowicie przeniosło się w media społecznościowe - co z jednej strony jest wygodne dla ludzi, bo nie wymaga od nich zaangażowania osobistego i daje szansę „wyłączenia się" jednym kliknięciem, ale jednocześnie uniemożliwia faktyczne spotkanie się, bycie razem, robienie czegoś wspólnie tak naprawę. Gdzie w takim świecie miejsce na organizacje pozarządowe? (…)

Badani dostrzegają także zmianę w formułach komunikacji z odbiorcami działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe. Jeszcze kilka lat temu przybierały one formę tradycyjnych nośników informacji – ogłoszenia, plakaty itp., dziś skuteczniejsze wydają się tzw., nowe media, co z kolei wyklucza często część organizacji np. seniorskich.

(…) W tej chwili głownie skupiamy się na portalach społecznościowych, bo inaczej nie mielibyśmy w ogóle frekwencji (…)

Choć w trakcie ostatnich kilku lat w wielu samorządach upowszechniły się rozmaite narzędzia partycypacyjne: Budżet Obywatelski, Fundusz Sołecki, Inicjatywę Lokalną, oficjalnie prowadzone są konsultacje społeczne to wciąż w wielu miejscach mają one raczej charakter działań pozorowanych, baz intencji faktycznego umożliwienia wpływu obywateli w różnych sferach.

Jednocześnie wielu działaczy zauważa, że w ciągu ostatnich kilku lat organizacje pozarządowe zaczęły szukać partnerów również poza sektorem publicznym. Choć przykłady ugruntowanej współpracy są jeszcze nieliczne to zdaje się, że w ciągu ostatnich 4 lat tego typu kooperacja zdaje się być nie tylko coraz szerzej akceptowalną alternatywą dla uzależnienia od dotacji publicznych ale także szansą na współdziałanie dla rozwiązanie wielu lokalnych problemów.

Nie ma innej drogi, trzeba iść razem: organizacje same ze sobą, organizacje z samorządem, organizacje z biznesem, organizacje z organizacjami i samorządem i biznesem. Jak nie będziemy razem to wielu kwestii nie rozwiążemy (…)

Na jakie trudności napotykają Państwo w swojej działalności w organizacjach.

Uczestnicy badania wskazali na kilka zasadniczych problemów. Zasadniczo uczestnicy badana podkreślali, że ich katalog nie zmienił się znacząco w ciągu ostatnich kilku lat, choć zmieniło się natężenie niektórych z nich. Wymienione trudności dotyczą m.in. potencjału organizacyjno – administracyjnego, słabej jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz podstaw finansowych funkcjonowania NGO. Wśród nich możemy wymienić m.in.:

Brak stałej kadry administracyjnej w organizacji – daje ona szansę zapewnić ciągłość działań w cyklu tygodniowym, niezależnie od zaangażowania zawodowego

innych działaczy. Szczególnie istotne dla badanych jest możliwość stałej współpracy z księgową lub osobą czuwającą nad finansowym rozliczeniem pozyskanych projektów, ale także osób obsługujących tzw. sekretariat – codziennie odbierające maile, odpowiedzialne za proste czynności, wykonywane telefony, na czas wysyłane pisma itp. Problem ten dotyczy także kadry merytorycznej – bez gwarancji stałego zatrudnienia coraz trudniej budować faktywny zespół, podzielający te same wartości. Osobnym problemem jest właściwie brak możliwości finansowania kadry zarządzającej, za czas poświęcany na wykonywanie zadań o takim właśnie charakterze. Zdaniem uczestników badania świadomość społeczna w odniesieniu do zasad funkcjonowanie organizacji pozarządowych jest wciąż niepokojąco niska:

> *„(…) Dla większości społeczeństwa organizacja to jest wolontariusz, który wykonuje jakieś zadania za darmo. Nie rozumieją, że to może być przedsiębiorstwo społeczne lub inny profesjonalny podmiot które wykonują naprawdę szeroki zakres usług, funkcjonuje jako stabilna struktura. Wciąż zbyt wielu osobom trzeba tłumaczyć że w organizacji można pracować i dobrze zarabiać. Wielu wciąż to oburza (…).”*

„(…) Wciąż jest grupa osób która jest zdziwiona, że w projekcie można komuś zapłacić za pracę np. księgowej. No i wtedy pytanie - Czy w twojej firmie księgowa pracuje za darmo? No, nie. No właśnie… (…)”.

> *„(…) Gdybym miał dostępnego księgowego, to w tym momencie przesunąłbym profil na inne działania i ubiegałbym się o dotacje nie rzędu 2-3 tyś, a 20-30 tysięcy (…)”.*

„(…) Ale taż czasami mam takie swoje obiekcje, czuję się wykorzystywana. Ja nie biorę za swoją pracę wynagrodzenia a zarządzam na dzień dzisiejszy dużą firmom. Naprawdę, bo ja mam dziesięciu terapeutów, bardzo dobrze wykształconych i siedmiu kadry nauczycielskiej, plus księgowa. To już jest prawie dwadzieścia osób. I szkoła, i ośrodek (…)”.

> *„(…) Obsługuję projekt za dwa miliony, pracuję społecznie na jego rzecz i nie mogę być w tym projekcie zatrudniona. Jako osoba zarządzająca odpowiadam prawnie za realizację projektu a nie mogę z niego korzystać.*

To podcina skrzydła, pokazuje, że ten system jest zgniły, niedostosowany do specyfiki organizacji pozarządowych (…)".

Brak stałej kadry w organizacji uniemożliwia rozwój we wszystkich faktycznie aspektach. Nie jest bowiem możliwe aby osiągnąć pełen profesjonalizm i wysoką jakość działań NGO umożliwiających rozwój struktury, przy zaangażowaniu po godzinach pracy bądź okazjonalnie w trakcie weekendów.

Zjawisko „wypalenia zawodowego" wśród działaczy społecznych. Wielu uczestników wskazywało, że coraz częściej spotyka się z tym problemem. Brak zmiany systemowej w warunkach funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz coraz widoczniejsze dysproporcje w rozwoju sektora publicznego i prywatnego, powodują demotywację i obniżają brak zaangażowania działaczy. Jednocześnie zjawiskiem towarzyszącym temu trendowi jest coraz słabsza jest zastępowalność dotychczasowych liderów:

„(…) Brakuje osób nowych, które mogłyby podziałać. W małych miejscowościach jest to najbardziej widoczne. Jeżeli jedna osoba się wykluczy, bo stwierdzi, że na przykład nie ma czasu, to już taka organizacja przestaje de facto istnieć (…)".

„(…) Po tych wszystkich latach jest coraz trudniej wciąż się bić, często wciąż o to samo. Polska się zmienia i to są często pozytywne zmiany tylko te organizacje jakby z tyłu zostały (…)".

Coraz mniejsza chęć poszczególnych obywateli i całych społeczności do współpracy, angażowania się i zrzeszania. Altruizm, zdaniem uczestników coraz częściej jest wypierany przez postawy o charakterze pragmatycznym. Przekłada się to na coraz większe trudności w pozyskaniu i podtrzymaniu współpracy z wolontariuszami – szczególnie w zakresie konkretnych kompetencji. Dzięki swojej wiedzy mogliby oni stanowić wypełnienie „luk" w organizacji, szczególnie wtedy gdy nie ma ona środków aby za dane umiejętności zapłacić. Zauważono, że rozwija się wolontariat młodzieży ale dużo słabiej osób dorosłych.

„(…) W mojej ocenie, brakuje ludzi, którzy w ogóle chcieliby w tych organizacjach działać. Którzy chcieliby zrealizować jakieś pomysły (…)”.

„(…) W ogóle to zaczynamy rozmowę od tego „A co ja z tego będę miał?”. Przestało być wartością, że zrobimy coś razem. Dopóki nie ma tej takiej indywidualnej korzyści, to nie ma zaangażowania (…)”.

Nieskuteczne narzędzia mobilizacji społecznej i dotarcia do odbiorców lub brak umiejętności dostosowania narzędzi do odbiorców. Wielu uczestników wskazuje na to jak zmieniły się kanały dotarcia do odbiorców – kiedyś wystarczył telefon czy e-mail dziś działania promocyjno – informacyjne trzeba ponawiać, trzeba umieć przebić się przez gąszcz informacji. Zmienił się także sposób funkcjonowania właściwie całego społeczeństwa – mamy dużo mniej czasu, dużo więcej zadań i alternatyw. Coraz trudniej mobilizować szersze gremia wokół idei i celów realizowanych przez organizację pozarządową.

„(…) Czasy się zmieniły, wszyscy pędzimy i nikt nie ma czasu. Eliminujemy dodatkowe zadania i czynności(…)”

„(…) Brakuje też uczestników. Bo nawet jak coś zorganizujemy to nie ma odbiorców. To nie ma ludzi, którzy chcieliby przyjść, posłuchać, dowiedzieć się czegoś (…)”.

Zbyt małe środki na finansowanie pozyskiwanie na realizację stałych zadań publicznych, uniemożliwiające spełnienie standardów oraz uzyskanie oczekiwanego rezultatu. Wielu uczestników badania podkreślało, że pozyskanie tzw. stałych zleceń ze strony samorządu wiąże się wciąż zbyt często z nierealistyczną kwotą środków wyasygnowanych na dane zadanie. Wciąż pokutuje przekonanie, że organizacje pozarządowe wykonają je za każde pieniądze. Jednocześnie gdy budżet danej jednostki wymaga szukania oszczędności sfera społeczna wciąż jest tą w której najłatwiej je należć. Odbija się to na jakości, usług i powoduje duże trudności dla realizatora, który musi „domknąć” budżet w inny sposób.

„(…) Z miasta na świetlice, na cały rok mamy 6 tysięcy. To jest za mało na prowadzenie, doposażenie, prowadzenie zajęć gdzie musi być co najmniej 2 wychowawców (…)".

Brak kontraktowania oraz niemożność pokrycia kosztów działalności przez cały rok. Wiele organizacji nie jest w stanie stworzyć budżetów wieloletnich, nigdy też nie są pewni czy i w jakim wymiarze zadanie przez nich realizowane będzie finansowane w roku kolejnym, czy będą mogli zatrudnić kadrę na stałe, czy mogą planować rozwój usług i w jakim wymiarze. Co więcej, w praktyce wydatki można ponosić od momentu podpisania umowy, choć często charakter działalności wskazuje, że nie może ona przerwać funkcjonowania na kilka miesięcy.

„(…) Prowadzenie przez organizację pozarządową Hospicjum, świetlicy terapeutycznej, wymusza działalność przez cały rok, nie można jej ograniczać od podpisania kontraktu (…)".

„(…) Zwykle dwa pierwsze miesiące roku funkcjonujemy za „free"
– gdzie indziej tak jest? (…)".

„(…) U nas były próby, żeby wprowadzić konkursy wieloletnie, ale są obawy urzędników: Jak sobie poradą? Jak podejdzie do tego RIO? Jak kontrole? Druga obawa, jeszcze nikt nie zrobił to nie wiadomo czy organizacja podoła (…)".

Brak powierzania zadań a także konieczność generowania wkładów własnych. Wciąż stanowią dla wielu organizacji dużą trudność, często stanowią powód rezygnowania z aplikowania o konkretne środki. Problem ten szczególnie dotyczy organizacji, które ubiegają się o dofinansowanie projektów społecznych ze środków europejskich.

„(…) Kolejnym problemem jest wkład własny. Otrzymujemy 80% a 20% musimy mieć wkładu własnego. W przypadku pół miliona euro to już nie jest łatwa sprawa. I tutaj kwestia pożyczki, kredyty. Jak uda się trochę zaoszczędzić, zdobyć wolne 20, 30 tysięcy złotych to zamiast się cieszyć

muszę je przeznaczyć na odsetki od kredytu. Bo skąd mam wziąć wolnych środków trzysta tysięcy. Nie mam tyle (…)".

Zbyt rzadkie wykorzystanie innych form zlecania zadań NGO (poza Ustawą o Pożytku Publicznym i Wolontariacie). W efekcie organizowane są „sztuczne" konkursy pod konkretne organizacje, które jednocześnie angażują środki w ramach tzw. otwartych konkursów ofert

„(...) Są to określone środki i nawet niekiedy konkretna nazwa projektu, który wszyscy wiedzą kto realizuje. Nie ma możliwości dostania tych środków inicjatywa, która jest nowa (…)".

Brak elastyczności w konstruowaniu budżetów składanych projektów. Uczestnicy badania szczególną uwagę kierowali na tzw. koszty obsługi zadania. Często nie uwzględnia ona tego co faktycznie potrzebne jest organizacji do realizacji zadań.

„(…) Pytanie czy możemy otrzymać finanse na to co byśmy chcieli. Mamy kasę ale nie możemy jej normalnie wydać. Musimy wykonywać kombinacje alpejskie (…)".

Coraz niższy poziom integracji wewnątrz sektora. Zdaniem uczestników badania jest to stały trend, obserwowany od kilku lat. Sektor pozarządowy ciągle ewoluuje i jest to jego stała cecha jednak środowisko działaczy i liderów społecznych jest coraz bardziej zatomizowane, coraz mniej przedstawicieli ngo, nawet na stosunkowo niedużym terenie, zna siebie nawzajem a także działanie podejmowane przez swoje organizacje. Skutkuje on m.in. coraz mniejszą liczbą projektów partnerskich.

„(…) Ja na przykład sprawdzam wnioski. I z powiatu trzy organizacje napisały na to samo. A mogły złożyć jeden. Żadna z nich nie wiedziała nic o innych. Ale gdyby organizacje się poznały, zintegrowały, napisały razem to można by fajne projekty stworzyć. Każdy pracuje na swoim polu no i nie zagląda do sąsiada (…)".

Z jakich funduszy korzystają Państwa organizacje najczęściej .
Czy w tym zakresie w ostatnich 4 latach nastąpiła jakaś znacząca zmiana?

Przedstawiciele ngo uczestniczący w badaniu potwierdzali, że wciąż w większości korzystają ze środków publicznych na poziomie gmin i powiatów. W zależności od zasobności danej gminy środki przeznaczane na zadania zlecone organizacjom pozarządowym są różne. Różne są też priorytety poszczególnych jst. Większość uczestników potwierdzała szczególny status organizacji pozarządowych zajmujących się sportem. W tym kontekście zastrzeżenia budził przede wszystkim podział środków. W zależności od miejsca badania wskazywano, że konkretne działania są traktowane mniej lub bardziej priorytetowo:

> *„(…) Dobrze działają organizacje kulturalne i sportowe zrzeszone w Centrum Kultury. One mają największe dotacje. Inne organizacje ledwo ciągną (…)".*

„(…) U nas głównie finansują sport - 70% na piłkę,
a reszta na małe organizacji bez względu na efekty (…)".

> *„(…) Mnie jedna rzecz zniechęca. Nawet jak przyznają budżet 800 tys. to i tak dają 600 tys. na sport a 200 tys. na resztę organizacji i niech konkurują (…)".*

Osobną kategorię stanowią dla organizacji zlecenia na prowadzenie konkretnych placówek. Dają one przede wszystkim względną stabilność finansowania zadań.

> *„(…) Musieliśmy założyć Ośrodek, żeby utrzymać przy sobie wysoko wyspecjalizowaną kadrę, której nie udało by się utrzymać tylko przez Stowarzyszenie. Tylko dziewczyny, które pracują w placówce mają stałą pracę. Terapię mamy w projektach – ale projekt może być albo może nie być. A placówka jest i będzie (…)".*

Część organizacji współfinansuje prowadzone placówki także ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe reprezentowane przez uczestników badania poza nielicznymi wyjątkami nie korzystają ze środków europejskich:

„(…) Nikt nie odważy się sięgać po unijne środki, bo nie umie - zamówienia publiczne, przetargi itp. Nie jesteśmy do tego przygotowani. Czasami fajnie to wygląda, człowiek chciałby napisać, ale w rzeczywistości to nie jest prosto. Nasze organizacje nie są na to gotowe. Musimy tutaj działać na tym niższym poziomie, okrzepnąć i wtedy dopiero startować wyżej (…)".

Duża część pozyskuje środki z tzw. 1%, w szczególności możliwość tę wykorzystują organizacje pacjenckie, zmienia się jednak ich cel.

„(…) Z roku na rok wpływy są coraz większe. Media ogłaszają, pomagają. Rodzice zakładają subkonta i dużo idzie środków celowych. Dawniej te pieniądze były ogólnie na stowarzyszenie, my mogliśmy dzielić i decydować komu przyznajemy to teraz coraz więcej idzie ze wskazaniem. Wpływy są większe ale na typowe cele statutowe stowarzyszenia nie ma.

Dodatkowo organizacje organizują zbiórki publiczne, czasem pozyskują darowizny jednak te źródła finansowania nie mają charakteru stałego. Coraz większa liczba NGO wspomaga się kredytami przeznaczanymi na te aspekty działalności na które trudno pozyskać środki publiczne. Jednak problemem jest pozyskanie środków na zwrot kwoty wraz odsetkami.

Jakimi zasobami materialnymi, osobowymi i organizacyjnymi dysponują Państwa organizacje, a czego Wam najbardziej brakuje.

Duża część organizacji posiada pewne zasoby kadrowe, jednak są one bądź niewystarczające bądź nie są to osoby zatrudnione na stałe. Coraz rzadziej organizacje zatrudniają pracowników etatowych, ponieważ „podrażają" koszty działalności. W związku z powyższym chętniej stosowane są umowy zlecenia, ale podstawą funkcjonowania wielu ngo wciąż jest przede wszystkim praca wolontariuszy. Także dla liderów praca w stowarzyszeniu czy fundacji jest dodatkowym zajęciem poza etatową pracą zawodową, realizowana jest w wolnym czasie, często kosztem rodziny.

„(…) Gdyby można było pozyskać środki na chociaż na księgowość i ½ etatu administracyjnego to może być tworzona półprofesjonalna organizacja. Ma fundamenty, jakieś podstawy. NGO oparte tylko na wolontariacie albo upadnie albo nigdy się nie rozwinie (…)".

Również pozyskanie lokalu na swoje działania stanowi problem dla wielu organizacji. Jego brak zdaniem uczestników badania blokuje rozwój. Zaznaczali oni, że nie ma problemu z przestrzenią na zorganizowaną działalność, jest problem z przestrzenią na bieżące funkcjonowanie. Tego typu trudności dotykają przede wszystkim organizacje pozarządowe na terenach wiejskich i niedużych miejscowościach.

„(…) Są świetlice, które gmina chętnie udostępnia, ale tam nie ma miejsca na dokumenty, które często są na strychach, po piwnicach. Niekiedy we własnych domach mają więcej rzeczy organizacji niż swoich własnych (…)".

„(…) Po co mam się starać o nowe sprzęty, nowe komputery jak nie mam gdzie tego trzymać, przez trzy lata trzymam w piwnicy. Nawet jak zrobimy jakieś warsztaty, coś wykonamy to nie mamy gdzie tego złożyć, zabieramy to do domu (…)".

Ważnym aspektem są także niewystarczające zasoby finansowe, nie dające szansy na wygenerowanie środków mogących stanowić np. wkład własny do realizowanych projektów. Podkreślano, że są sfery w tym pomoc społeczna, których charakter właściwie uniemożliwia wygenerowanie dodatkowych przychodów w ramach działalności odpłatnej czy gospodarczej.

„(…) Działamy w sferze najmniej opłacalnej. Mając dotację z pomocy społecznej gdzie trzeba dopłacić 5 zł to część nawet z niej nie skorzysta, bo po prostu nie ma na wkład własny (…)."

Czy w Państwa działaniach podejmowane są próby ekonomizowania swojego funkcjonowania (wycena usług, pobieranie opłat, itp.) i tworzenia miejsc pracy.

Uczestnicy badania podkreślali, że coraz częściej organizacje podejmują próby prowadzenia działalności odpłatnej lub gospodarczej. Jest to z jednej strony szansa na pozyskanie dodatkowych środków, z drugiej pełni funkcję edukacyjną, pokazując odbiorcom, że nie wszystkie usługi oferowane przez organizacje pozarządowe muszą być nieodpłatne.

> *„(…) Jest to bardziej nastawione na to by te symboliczne 5, 10 zł trzeba było zapłacić. Bo to z jednej strony uczy że nie zawsze będzie za darmo. Z drugiej trochę gwarantuje większe zaangażowanie. Bo jeżeli mama zapłaci 10 zł za uczestnictwo dziecka w warsztatach to zwykle dopilnuje by ono na te zajęcia trafiło. A jak nie zapłaci no to często nawet nie wyśle. Na tydzień przed mamy pełną listę a jak przychodzi co do czego, nie ma nikogo (…)".*

Wśród uczestników były także organizacje które podejmują także stałe działania o charakterze gospodarczym.

> *„(…) Prowadzimy działalność gospodarczą, mamy umowy sponsorskie. Te pieniądze zostają w Kole i możemy je wykorzystać na imprezy, dzień dziecka, ogniska i inne (…)".*

Zgłaszanym problemem w tym aspekcie jest brak kadry która prowadziłaby stale tego typu działalność poza czasem poświęconym na realizację podstawowych celów statutowych, posiadała stosowne kompetencje i predyspozycje.

> *„(…) Prowadzimy działalność gospodarczą. Gdyby doba miała więcej niż 24 godziny i byłby jeszcze czas poza wszystkimi innymi zadaniami, to tą działalność można naprawdę dobrze rozwinąć (…)".*

Jednak nie wszyscy działacze znają różnice pomiędzy działalnością odpłatną a gospodarczą. Część prowadząc organizację pozarządową nie jest nawet świadoma, że może korzystać z takich narzędzi:

„(…) Ja o tym po raz pierwszy o tym słyszę. Myślałam, że jedyne co mogę dać dla stowarzyszenia to własna praca. Teraz się zastanawiam dlaczego nie mogłabym zapłacić członkom stowarzyszenia za ich pracę w danym projekcie. Zawsze szukałam wolontariuszy (…)".

Jak układają się relacje organizacji pozarządowych z podmiotami z innych sektorów, administracją (i politykami), biznesem. Co jest dobre, a co przeszkadza?

W kontaktach z administracją publiczną uczestnicy wskazywali przede wszystkim na przypadkowość i brak strategicznego podejścia do szeroko pojętych kwestii społecznych, w tym brak diagnoz potrzeb społecznych, ale także potrzeb NGO funkcjonujących w określonych obszarach, zarówno na poziomach miast jaki gmin. Uczestnicy badania wskazują także zbyt wolny rozwój tej sfery:

„(…) Wszystko za każdym razem trzeba wydeptywać, tłumaczyć, wyszarpywać – to kosztuje wiele czasu i nerwów (…)".

„(…) Przy okazji współpracy z urzędami zmiany zachodzą, tylko za wolno. Ja chcę żeby się zmienił system a to trwa to lata świetlne. Wciąż trzeba chodzić, dreptać, wyjaśniać, spotykać się, pokazywać, udowadniać, udowadniać, udowadniać. Takiej cierpliwości my wszyscy nie mamy (…)".

Działacze akcentowali, że dla wielu organów administracji publicznej, są to kwestie drugorzędne w stosunku do inwestycji „twardych”:

> *„(…) Jeżeli sprawy społeczne będą traktowane na takim samym poziomie jak zrobienie chodnika, to już będzie lepiej (…)”.*

Choć wiele narzędzi operacjonalizujących tę współpracę (programy współpracy NGO z organizacjami pozarządowymi, system poręczenia do środków zewnętrznych, dotacje do wkładów własnych, regranting itp.) jest stosowanych przez poszczególne samorządy, to jednak wśród uczestników badania przeważał pogląd o stagnacji wzajemnych relacji.

> *„(…) System współpracy NGO z samorządem tak trochę się „przybetonował”. Program współpracy który jest czy w mieście, czy w powiacie, on jest dokładnie taki sam od lat sześciu, może mała korekta (…)”.*

„(…) Jak tworzyliśmy roczny plan współpracy to poświęciłam dwa tygodnie z mojego życia, zabrałam ten czas dla rodziny. Ostatecznie to co wypracowaliśmy poszło do kosza. Została przyjęta pierwsza wersja. Mam dosyć być tylko głosem doradczym, który nic nie znaczy bo nikt jej nie słucha (…)”.

W opinii uczestników brakuje także świadomości, że pomimo zapisów w programach współpracy nadal są zadania których wykonanie można by zlecić organizacjom pozarządowym, także podmiotom Ekonomii Społecznej. Wymagałoby to jednak zmiany podejścia i postrzegania ngo jako realnego partnera, nie tylko jako beneficjenta. Na to nakłada się wciąż jeszcze silne przekonanie społeczne o większej wartości tych zadań które są bezpośrednio wykonywane przez administrację publiczną. Otwarte pozostaje pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy. Część uczestników była skłonna przypisać to zbyt małemu kredytowi zaufania jakimi organizacje cieszą się w społeczeństwie, inni zwracali uwagę na dysproporcje w potencjale jednej i drugiej strony

> *„(…) Jeżeli to samo zadanie robi Dom Kultury i organizacja, to to co robi Dom Kultury będzie na wyższym poziomie, ważniejsze, zrobione lepszymi*

metodami i lepszymi ludźmi, z większą kasą. Niewiele organizacji na taki potencjał (…)".

Ponadto stałym problemem jest kwestia rozliczeń projektów finansowanych ze środków publicznych, rozumianym jako zbyt rozbudowana formalizacja procedur i składanych dokumentów, często nieproporcjonalna do otrzymanych środków:

„(…) Rozliczenie to przede wszystkim brak przecinka, brak ujęcia dwóch agrafek, a potem jedna korekta, korekta korekty, wyjaśnienia, tłumaczenia itp. (…) Szkoda, że nikt nie patrzy na rezultaty (…)".

„(…) Od dwudziestu lat mam z tym taki sam problem, trzeba skrupulatnie rozliczyć, wyjaśnić obszernie dlaczego kupiliśmy kiełbasę na ognisko za trzydzieści złotych w danym sklepie, a dlaczego nie zamówiliśmy cateringu za trzysta zł. Niestety coraz częściej to skórka nie warta wyprawki (…)".

„(…) Ja też mam projekt PFRON-owski. Piknik trwał trzy godziny, a już drugi tydzień rozliczam (…)".

„(…) U nas w Malborku muszę przynieść oryginały faktur, pani na nich przybije pieczątkę, dopiero mogę je zabrać, zrobić ksero i się rozliczyć. W starostwie, od lat zauważam że tam starają się iść na rękę. A w Mieście ciągle dużo się mówi, że bardzo chcą ale podobno nie mogą. W tym samym czasie były panie na szkoleniu ze Starostwa i z Urzędu Miasta i obie wyniosły co innego z tego szkolenia (…)".

Akcentowano także nieprzygotowanie niektórych instytucji do współpracy z partnerami społecznymi:

„(…) PUP to jest u nas tragedia współpracy. Boją się nas, bronią się rękami i nogami. Choć to zależy od osoby i zakresu współpracy: jak chodzi o bus to pomogą a jak chodzi o wartości miękkie to współpraca jest słaba bo to jest niemierzalna (…)".

Wciąż o tego typu współpracy decydują personalne relacje, życzliwość bądź jej brak danego urzędnika czy chęć i gotowość do uaktualniania swojej wiedzy nt. różnych aspektów kooperacji z partnerami społecznymi. Są urzędy gdzie wygląda to wzorcowo, ale jednocześnie takie gdzie od lat niewiele się zmienia i co za tym idzie jakość współpracy pozostaje na stałym, niezadowalającym poziomie.

> *„(…) Brakuje mi takiego podejścia, że nawet jeśli jako urzędnik się z tym nie zgadzam to obywatel chce coś zrobić sam z siebie to chociaż mu nie róbmy „pod górkę". To często rozbija się nie o politykę Urzędu ale podejście konkretnych osób (…)".*

„(…) Nie mamy mocy by wysłać urzędników samorządu na szkolenie i pokazać im jak powinna wyglądać współpraca. Idąc na rozmowę do urzędu trzeba znać ustawy, przepisy, mieć w małym paluszku; być lepszym i przygotowanym do rozmowy bo urzędnicy nie znają przepisów. Dla wielu Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie dotyczy tylko organizacji pozarządowych i to one muszą ją znać. A dotyczy i urzędów i organizacji pozarządowych (…)".

Z racji ograniczonych środków pozyskiwanych ze strony administracji publicznej, organizacje pozarządowe coraz częściej zwracają się ku partnerom biznesowym. Jednak współpraca ta częściej dotyczy wymiany barterowej (wg zasady „Oni nam szkolenie a my im warsztaty artystyczne".) bądź jednorazowego sponsoringu niż stałej współpracy finansowej. Wskazywano na dziedziny działalności które są bardziej predystynowane do nawiązywania relacji z partnerami z sektora prywatnego niż inne np. sport.

Jednocześnie zaproszeni działacze podkreślali, że jest to rodzaj współpracy i nawiązywania relacji, którego trzeba się nauczyć:

> *„ (…) Musimy pokazać biznesowi, że jesteśmy mu potrzebni to oni nam sfinansują działania (…) Jeżeli kogoś przekonamy, że zebraliśmy 10 tyś zł. a potrzebujemy jeszcze 2 tyś to jest łatwiej, choć czasem chcą dawać na jedne koszty a na inne już nie…(…)".*

Jest to jednak proces i to raczej długotrwały, w który dominującą rolę gra zbudowanie wzajemnego zaufania pomiędzy partnerami:

> *„(…) Przez rok, dwa organizacje są obserwowane. No a potem, jak coś wspólnie wychodzi, to wtedy są zauważane i często idzie za tym pomoc. Ale to się w większości przypadków nie stanie z dnia na dzień, no chyba że ktoś ma jakieś osobiste relacje (…)".*

Zdaniem uczestników badania kolosalną trudnością są rozbieżne systemy komunikacji. Język organizacji pozarządowych jest uważany za hermetyczny, partnerzy biznesowi go nie rozumieją. Z kolei partnerzy społeczni nie zawsze organizacje odnajdują się w gąszczu terminów biznesowych, używanych w tym sektorze na co dzień.

> *„(…) to lekcja do odrobienia. Im więcej moja organizacja spotyka się z biznesem, tym mocniej zaczynamy rozumieć jak całkowicie inna perspektywa jest tego sektora. To działa w dwie strony. Oni uczą się od nas a my od nich (…)".*

Część uczestników dostrzegała konieczność szerszego zaangażowania partnerów biznesowych w rozwiązywanie kwestii społecznych

> *„(…) Organizacje pozarządowe, samorząd i biznes powinni wspólnie realizować projekty społeczne i dobrze współpracować każdy w ramach swoich zadań - tego brakuje, same organizacje nie dadzą rady (…)".*

Jak oceniasz system wsparcia organizacji pozarządowych
– czy jest on wystarczające czy wymaga poprawy?

Zaproszeni działacze wskazywali przede wszystkim na brak programów rozwoju krótko i długoterminowego dla ngo, a także brak specjalistycznego wsparcia dla liderów. Koordynacji takich działań brakuje nie tylko na poziomach gmin i czy powiatów ale także samorządu województwa. Wskazywano jednocześnie, że wsparcie świadczone jest pojawia się choćby organizacjach pełniących funkcje

tzw. Centrów Organizacji Pozarządowych – choć nie wszędzie zostały one wyłonione, a ich finansowanie jest na różnym poziomie. W związku w tym brakuje usług wsparcia przede wszystkim dla nowo powstających podmiotów, ale również dla dużych organizacji, które od lat są na rynku, ich działalność jest widoczna, potrzebna i doceniana, ale potrzeby zupełnie inne i rzadko diagnozowane.

Zgłaszane najczęściej oczekiwania organizacji w kontekście oferty wsparcia usługowego dotyczyły szkoleń (prowadzonych w krótkich formach np. dwugodzinnych, popołudniowych) w tym np. komputerowych, tworzenia stron internetowych, wsparcia PRowego, ale także większej aktywności ciał przedstawicielskich i konsultacyjnych, w tym rad działalności pożytku publicznego i rad organizacji pozarządowych. Czasem same instytucje publiczne decydują się na pomoc NGO w ich funkcjonowaniu:

> *„U nas od października do końca 2019 roku będzie doradztwo księgowe w Starostwie. To duża pomoc, będzie można się dowiedzieć jak opisać fakturę, jak napisać sprawozdanie roczne itp. (…)”.*

Ciekawym postulatem była sugestia aby powołać bądź wyszkolić organizacje, które byłby „zbieraczami” pieniędzy i następnie redystrybuować je w środowisku lokalnym wśród mniejszych NGO (jako przykład podawano Program regrantingowy „Akumulator Społeczny”). Taką funkcje mogłyby pełnić m.in. Centra Organizacji Pozarządowych, które choć mają za zadanie pomagać innym organizacjom często konkurują z nimi o środki w tych samych konkursach.

Doceniona została także aktywność COP (tam gdzie funkcjonują) w kontekście stwarzania okazji do wymiany doświadczeń oraz wzajemnej inspiracji. Czasem te działania mają przynoszą dostrzegalne, konkretne efekty:

> *„(…) Wymiana doświadczeń hospicjum z Gdańska przeniosło się do nas, a nasze organizacje są widoczne np. na Mieczyku (…)”.*

Akcentowano jednak braki osób (w tym w ramach kadry COP), które by spajały wiele organizacji pod wspólnym celem, inicjowałyby wspólne działania na danym terytorium, a także brak oferty dla coraz bardziej aktywnych grup nieformalnych,

które pozostają niejako „poza systemem”. Nawet jeśli są bardzo aktywne, nikt nie oferuje im wsparcia, dając szansę na realizację swoich pomysłów. Czasem pomoc, w tym także użyczają osobowość prawną, oferują zaprzyjaźnione organizacje, z których doświadczenia mogą czerpać.

Właściwie każda z grup poddanych badaniu mocno akcentowała problem atomizacji sektora pozarządowego, braku integracji. Jednocześnie jest to problem, który uderza w immanentną cechę organizacji pozarządowych, jaką powinna być gotowość do współpracy, stałe poszukiwanie partnerów.

> *„(…) Zauważam, że każdy sobie rzepkę skrobie. Co mnie najbardziej boli, jako przedstawiciela jednej z mniejszych organizacji, ponieważ bazujemy na projektach partnerskich. Poza wyjątkowymi wydarzeniami nie ma woli spotkania na co dzień, porozmawiania, wymiany doświadczeń. Ja uważam że słabością jest brak wymiany doświadczeń, które jest istotą naszego istnienia organizacji pozarządowych (…)”.*

„(…) Brakuje takich elementów integrujących sektor pozarządowy. My się nawet tutaj tak naprawdę się nie znamy. Widujemy się tak od przypadku. Na jednym szkoleniu widzę jedną grupę ludzi, na drugim drugą grupę ludzi. Potem jest to gdzieś trudniej skoordynować. Ale gdyby były dwa duże wyjazdy dla organizacji pozarządowych z konkretnymi szkoleniami, i można byłoby to później przedyskutować, przetrawić, omówić w swoim gronie, poznać siebie, to nawiązuje się całkiem inna współpraca między nami i organizacjami. No i wtedy mielibyśmy możliwość wypracowania schematów współpracy z samorządami (…)”.

Podkreślano jednak, że więcej powinno być także integracji „branżowej”, grupującej organizacje pozarządowe o podobnym profilu działania:

> *„(…) Czego innego oczekuje sport, czego innego kultura, czego innego a pomoc społeczna (…)”.*

Część badanych podnosiła także fakt, że sektor pozarządowy nie ma szerokich tradycji doceniania swoich osiągnięć. Sukcesy traktowane są jako oczywiste, czasem boleśnie piętnuje się porażki, na nagradzanie traktuję jako niestosowne.

> *„(…) Zgłosiliśmy się do Nagrody Bursztynowego Mieczyka, ale mieliśmy obiekcje czy to nie jest chwalenie się… Dla mnie to było krępujące. Ale dostaliśmy wtedy wyróżnienie, dla mnie to było naprawdę ważne. Do tej pory dyplom wisi w centralnym miejscu. Rok później dostałam osobowość NGO – nagrodę specjalną burmistrza. I też wisi obok. Są to dla mnie naprawdę ważne wyróżnienia, to motywuje (…)".*

Rekomendacje

W związku ze zidentyfikowanymi problemami w działalności organizacji pomorskich, które w sposób bezpośredni wpływają na stopień profesjonalizacji działań, rekomendowane jest wdrożenie następujących rozwiązań:

- Większa otwartość w kwestiach zatrudniania stałej kadry w organizacji, uwzględniając stawki wynagrodzeń funkcjonujące w innych sektorach
- Edukowanie organizacji w zakresie dywersyfikacji ich źródeł przychodów, w tym w zakresie ekonomizacji działań, poprzez odpłatną działalność pożytku publicznego oraz działalność gospodarczą;
- Dalsze lobbowanie na rzecz stabilności finansowej podmiotów realizujących priorytetowe zadania publiczne – realistyczne kwoty dotacji oraz dłuższe okresy realizacji tychże zadań.
- Dalsze lobbowanie na rzecz tworzenia przyjaznych regulacji prawnych w zakresie rozliczania projektów grantowych;
- Zachęcanie samorządu do intensyfikacji współpracy z sektorem pozarządowym w oparciu o dobre praktyki, oraz wspieranie lub inicjowanie współpracy trójstronnej (organizacje – samorząd – biznes);

- Działania na rzecz współpracy organizacji pozarządowych z biznesem poprzez promocję społecznej odpowiedzialności biznesu, wsparcie w poszukiwaniu partnerów biznesowych
- Dopasowanie oferty do wsparcia do diagnozowanych potrzeb organizacji
- Stworzenie komplementarnego systemu wsparcia ngo, integrującego wiele funkcji